

8-14588.

REVISTA BIBLIOTECILOR

2 • 1970

*Publicație
a Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă*

* 5 5 0 0 1 6 1 1 7 *

Biblioteca UMFST

REVISTA BIBLIOTECILOR

anul XXIII nr. 2

februarie 1970

S
U
M
A
R

	<u>Pag.</u>
Z. I. RIVLIN și G. G. FIRSOV : Lenin și activitatea bibliotecilor	67
Florică CALOIANU : Vladimir Ilici Lenin, 100 de ani de la naștere. Bibliografie de recomandare (III)	72
Adrian PIRVULESCU : Cei care nu citesc. Cîteva considerații preliminare	75
Ioan HOLHOȘ : Centenarul Bibliotecii „Astra” din Sibiu	78
Ioana TAUTU : De la joc la... carte	80
Florența BLENDEA : Scrisoare din Peștișani	83
N. CULEA : 8 Martie — Ziua femeii. Bibliografie de recomandare	85
George VLĂDESCU : Oameni iluștri. Romane biografice, autobiografice și biografii romanțate. Bibliografie de recomandare	88
Statutul bibliotecilor — o necesitate. Schimb de opinii	92
W. AUERBACH : Colecțiile speciale în atenție. La încheierea unui instructaj	94
Gavril BLAGA : Biblioteca Institutului agronomic din Timișoara la 20 de ani de la înființare	95
Al. CAZACU : Biblioteca din Făgăraș într-un nou local.	96
A. P. : Luna cărții la sate	97

ISTORIA CĂRȚII ȘI A BIBLIOTECILOR

Lidia RAUȘ : „Gazeta cărților“. Un moment din istoria presei bibliografice românești 99

S

BIBLIOTECI DE PESTE HOTARE

George RADU : Bibliotecile finlandeze 102

U

PROFILURI

Dan SIMONESCU : „Ioan Bianu, bibliotecarul Academiei Române“ 35 de ani de la moartea sa 107

M

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

Două lucrări în domeniul informației documentare ; Gosudarstvennaia Ordena Lenina Biblioteca S.S.S.R. imeni V. I. Lenina v 1966—1967 godah ; Monumente din municipiul și județul Iași. Ghid bibliografic 110

A

FIȘIER

Studii privind politica externă a României (1919—1939) ; Filozofia istoriei ; Diplomați iluștri ; Din istoria pedagogiei românești ; Matz, Friedrich. Creta, Micene, Troia ; Tapié, V. L. Barocul ; Tohăneanu, G. I. Stilul artistic al lui Ion Creangă ; Franyó Zoltá — publicistul ; Piru, Alexandru. Cearta ; Vulpescu, Ilcana. Proză ; Gadda, Carlo Emilio. Incurcătura blestemată din strada Merulana ; Cabanis, José. Bătălia de la Toulouse 114

R

CONSULTAȚII

Atanase LUPU : Relațiile bibliotecii cu publicul (II) 124

★

Din partea Bibliotecii centrale a M.F.A. 128

REDAȚIA :

**Str. Biserica Amzei, nr. 5—7, sectorul 1,
București. Oficiul poștal 22. Telefon 13.94.04**

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BAICULESCU, Virgil CÂNDEA, Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN, Ștefan GRUIA (redactor șef), Atanase LUPU, Nicolae PASOU, Angela POPESCU-BRĂDICENI, Dan SIMONESCU.

Lenin și activitatea bibliotecilor

Este greu să găsești în istoria omenirii o personalitate de stat, o personalitate politică care să fi prețuit atât de mult biblioteca și cartea așa cum le-a prețuit întemeietorul statului sovietic, Vladimir Ilici Lenin. Drept mărturie stau numeroasele sale articole, discursuri, scrisori și o seamă de documente oficiale. A. V. Lunacearski, primul comisar al poporului pentru învățământ, își amintește cum, imediat după preluarea puterii, într-o convorbire avută la Smolnii, V. I. Lenin îi spunea: „Îndreptați-vă atenția în primul rînd spre biblioteci. Trebuie să se preia de la țările burgheze dezvoltate toate acele forme deja elaborate, experimentate, folosite de biblioteci în răspîndirea cît mai rapidă a cărții în mijlocul maselor“.

Toate afirmațiile lui Lenin, gândurile, ideile și aspirațiile lui privind organizarea activității bibliotecilor sînt pătrunse de spirit partinic. Încă în 1905, în articolele *Organizația de partid și literatura de partid*¹⁾ și *Despre reorganizarea partidului*²⁾, Lenin insistă asupra acestui aspect.

Principiile leniniste privind activitatea bibliotecilor apar deosebit de clare în discursurile rostite de V. I. Lenin în primele zile ale instaurării puterii sovietice. Încă în noiembrie 1917, în cunoscutul raport *Despre*

*sarcinile Bibliotecii publice din Petrograd*³⁾, el arăta că reorganizarea activității bibliotecilor trebuie privită prin prisma necesității participării conștiente a maselor populare la succesul revoluției. Tezele leniniste stau la baza biblioteconomiei sovietice, ele au deschis o nouă eră, socialistă, în activitatea bibliotecilor.

Planurile leniniste de reorganizare a activității bibliotecilor vizau în primul rînd transformarea acestora în instituții cu un larg caracter de masă a căror principală sarcină să fie *atragera populației, în totalitatea ei, la folosirea obștească a cărților*. Înainte de revoluție, într-un articol consacrat analizei activității bibliotecii publice din New York desfășurate în cursul anului 1911 (*Ce se poate face pentru culturalizarea poporului*⁴⁾, 1913), V. I. Lenin a ridicat problema deservirii în masă, cu cărți, a populației. El scria atunci: „Cît de rațional este organizată acțiunea de culturalizare a poporului se poate aprecia după numărul cărților împrumutate la domiciliu, după procedeele comode de servire a majorității populației“. Dar această idee nu a putut fi transpusă în viață în condițiile Rusiei țariste.

Numai în anii puterii sovietice, problema atragerii populației la folosirea în masă a

cărții și-a căpătat adevărata importanță, dreptul de a fi tradusă în realitate. În articolul *Cu privire la activitatea Comisariatului poporului pentru învățământ*⁵⁾ (1921), Vladimir Ilici, subliniind importanța creării unei rețele unice, încheiate de biblioteci, indica drept principal obiectiv al acesteia „Să deservească regulat întreaga țară, întreaga masă a muncitorilor, soldaților, și țăranilor“. Iar doi ani mai târziu, în articolul său *Despre cooperatie*, Lenin remarcă „...fără lichidarea completă a analfabetismului, fără dobândirea unui suficient grad de pricepere, fără ca populația să fi căpătat într-o măsură suficientă deprinderea de a folosi cărțile, fără a crea baza materială necesară în acest scop, fără să fim cât de cit asigurați împotriva, să zicem, a unei recolte proaste, împotriva foametei etc. — fără toate acestea nu vom putea să ne atingem scopul“⁶⁾.

Înfăptuirea planului leninist de dezvoltare a bibliotecilor a necesitat mari eforturi din partea partidului nostru, a puterii sovietice, a întregului popor. Rezultatele au fost pe măsură. Iată câteva date privind creșterea numărului cititorilor în bibliotecile de masă: în 1925 ele deserveau peste 5 milioane de cititori, ceea ce reprezintă aproximativ patru la sută din populație; în 1930 erau aproape 12 milioane de cititori (9 la sută); în 1940, în ajunul Marelui Război de Apărare a Patriei, peste 25 de milioane (13 la sută); în 1960, bibliotecile publice erau frecventate de 70 de milioane de cititori, ceea ce reprezenta o treime a populației, iar în preajma celei de-a 50-a aniversări a Puterii Sovietice, numărul cititorilor a atins cifra de 92 de milioane, adică 38 la sută din locuitorii țării. Pentru anul 1970 există condiții ca numărul cititorilor să depășească cifra de 100 de milioane. De altfel încă în acest an, după datele unor cercetări sociologice, aproximativ 70 la sută din populație este atrasă spre o lectură sistematică.

Sînt realizări specifice orînduirii noastre.

Realizarea programului leninist de reorganizare a activității bibliotecilor publice a vizat, în primul rînd, înființarea unei rețele încheiate, cu biblioteci de cele mai variate tipuri.

În anii în care țara noastră se afla într-o situație economică grea ca urmare a con-

secințelor primului război mondial și ale războiului civil, organizarea unei rețele de biblioteci care să răspundă setei de cunoaștere a muncitorilor și țăranilor a fost deosebit de anevoioasă. În ciuda tuturor greutăților, la începutul anului 1921, numai în partea centrală a Rusiei sovietice, rețeaua bibliotecilor publice atinsese aproape 34 de mii de unități. Este adevărat, după cum remarcă Vladimir Ilici în articolul său *Cu privire la activitatea Comisariatului poporului pentru învățământ*, ca și în alte materiale, doar trei pătrimi din ele aveau de fapt. Pentru a reprezenta cu adevărat o rețea completă, bine alcătuită, ar fi fost necesare 50 de mii de biblioteci și, remarcînd această necesitate, Lenin sublinia „Trebuie să depunem încă eforturi considerabile și oit se poate de susținute pentru a crea o rețea de biblioteci cu adevărat unică“.

După cincizeci de ani de Putere Sovietică, rețeaua bibliotecilor publice de masă atinsese 125 de mii de unități. Concomitent, au înregistrat o dezvoltare remarcabilă și celelalte tipuri de biblioteci — științifice, tehnice, cele speciale etc. — al căror număr se ridică la 51 de mii de unități. Remarcabilă este și dezvoltarea rețelei de biblioteci școlare care, tot în aceeași perioadă, a atins cifra de 184 de mii de unități. În întregul sistem de biblioteci existente în țara noastră activează, în total, 367 de mii de unități cu un fond de carte de 2,5 miliarde de volume (11 cărți pe cap de locuitor)*).

Organizarea unei mari rețele de biblioteci, a căror frecventare să fie accesibilă masei largi, după cum se exprima plastic Vladimir Ilici „...aceste vaste, imense biblioteci să fie accesibile nu unei bresle de savanți, profesori și tot felul de specialiști, ci masei, mulțimii străzii“⁷⁾, a fost analizată cu toată minuțiozitatea de conducătorul statului sovietic în articolul *Ce se poate face pentru culturalizarea poporului*. Lenin dădea indicații concrete privind amplasarea bibliotecilor publice, astfel ca acestea să fie la îndemîna cititorilor. În *Către Comisariatul poporului pentru învățământ*, preocupat de îmbunătățirea sistemului de deservire a citi-

*) În Rusia țaristă revenea unui locuitor doar o treime de carte. Acest procent era cel mai scăzut din toate țările europene.

torilor, Vladimir Ilici indica problemele asupra cărora Secția bibliotecii a Direcției extrașcolare din cadrul Comisariatului Popoului pentru Învățământ trebuie să-și îndrepte atenția în analiza activității bibliotecilor: frecventarea sălii de lectură, schimbul de cărți sau ziare cu alte biblioteci și săli de lectură, întocmirea unui catalog central, folosirea duminicilor, folosirea scriilor, a mijloacelor practice simple pentru păstrarea cărților și a ziarelor etc. Legat de această latură a activității bibliotecilor, Lenin considera absolut necesară folosirea experienței bibliotecilor din apus, în special a celor din Elveția și S.U.A.

Cititorul, în calitate de beneficiar al serviciilor unei biblioteci, a stat permanent în atenția lui Vladimir Ilici. După cum își amintea A. V. Lunacearski, într-o convorbire avută cu Lenin în primele zile ale instaurării Puterii Sovietice, acesta îi atrăgea atenția asupra necesității creării condițiilor optime de atragere în masă a populației la lectură. „Trebuie să se pună la dispoziția cititorului atât săli încăpătoare de lectură cit și cărți de largă accesibilitate, care să-și găsească singure drumul spre el. Trebuie să folosim pentru aceasta poșta, să căutăm diverse forme care să ușureze circulația cărților“. În acest sens, este semnificativă scrișoarea adresată de Lenin Bibliotecii publice din Petrograd în care insistă în mod deosebit asupra programului sălilor de lectură (să fie deschise în fiecare zi, inclusiv duminicile și în zilele de sărbătoare, de dimineața pînă seara târziu), practicării pe scară largă a împrumutului interbibliotecar. Grijă față de crearea condițiilor optime de lectură pentru masa largă a populației s-a manifestat în mod special față de copii. Lenin a pus un accent deosebit pe importanța pe care bibliotecile trebuie s-o acorde muncii cu copiii, atragerii lor spre bibliotecă și deprinderii lor cu o lectură sistematică. Indicațiile lui Lenin au fost aplicate în practică: astăzi, marea majoritate a copiilor din țara noastră sînt cititori fie ai bibliotecilor școlare, fie ai bibliotecilor pentru copii. Deschiderea largă a porților bibliotecilor, indiferent de tipul lor, așa cum preconiza Lenin, a dus și la creșterea numărului celor care frecventează bibliotecile de specialitate. Instituții de folosință publică, aceste biblioteci au ajuns în

prezent la un fond de 1,3 miliarde de lucrări de știință și de tehnică și la un număr de peste 10 milioane de cititori.

Preocuparea pentru îmbunătățirea condițiilor de lectură în biblioteci are un caracter permanent, iar marile evenimente, aniversări dau un plus de avînt tuturor inițiativelor. În perioada în care întreaga noastră țară se pregătea să întîmpine cu realizări grandioase cea de-a 50-a aniversare a Marii Revoluții, activitatea bibliotecilor noastre a cunoscut un nou avînt. Au fost construite zece mii de localuri pentru biblioteci, alte mii de biblioteci au fost mutate în localuri mai bune; împrumutul interbibliotecar și cel prin poștă au căpătat o extindere și mai mare; a crescut operativitatea în satisfacerea cerințelor cititorilor, atît în sălile de lectură cît și în secțiile de împrumut; fondurile bibliotecilor s-au dezvoltat în mod considerabil. Pentru ca toate bibliotecile să se transforme în veritabile așezăminte de cultură, desigur că mai avem multe de făcut.

Centralizarea activității bibliotecilor reprezenta în concepția leninistă privind munca de propagandă a cărții ideea de bază a reorganizării, pe baze noi, a activității acestor instituții. Astfel, în iunie 1918, Vladimir Ilici a propus Comisariatului popoului să ia cele mai energice măsuri pentru realizarea acestei centralizări. În mai 1919, la primul Congres general rus al învățămîntului extrașcolar, Lenin, punînd problema folosirii în masă a cărții, arăta că „vor fi cărți destule ca cel ce știe carte să-și îmbogățească cunoștințele, iar cel ce nu știe să învețe“⁶⁾. În 1920, în perioada de pregătire a Decretului pentru centralizarea activității bibliotecilor din R.S.F.S.R., Vladimir Ilici atrăgea atenția asupra necesității organizării unei rețele de biblioteci accesibile tuturor cetățenilor. Un an mai târziu, în articolul *Cu privire la activitatea Comisariatului popoului pentru învățămînt*, Lenin insistă din nou asupra acestei probleme subliniind importanța rezolvării ei pentru dezvoltarea învățămîntului public. Concepția leninistă privind centralizarea activității bibliotecilor a pătruns adînc în practică. În Uniunea Sovietică a fost organizată și s-a dezvoltat o vastă rețea de biblioteci publice, în special cele centrale: republicane, regionale, raionale (care îndeplinesc funcții metodic-or-

ganizatorice). În ultima vreme se remarcă o dezvoltare fără precedent a bibliotecilor centrale orașenești și a celor comunale. Întregul teritoriu sovietic, pînă în cele mai îndepărtate ținuturi, este acoperit de diverse rețele de biblioteci. Pe teritoriile republicilor Asiei Centrale ca și în R.S.S. Cazahă, de exemplu, existau, pînă la Revoluție, doar cîteva biblioteci. Astăzi sînt peste 30 de mii de biblioteci cu un fond de peste 150 de milioane de volume. De altfel, Vladimir Ilici Lenin atrăsese atenția asupra rolului important pe care-l au bibliotecile în dezvoltarea culturală a acestor republici.

Interesul lui Lenin față de lectură ca act social a vizat toate compartimentele activității de propagandă a cărții desfășurate de biblioteci. Alcătuirea judicioasă a fondurilor și dezvoltarea lor planificată, achiziționarea celor mai indicate lucrări pentru profilul bibliotecii respective sînt tot atîtea probleme asupra cărora Lenin a insistat în mod deosebit. În concepția leninistă asupra sistemului de aprovizionare a bibliotecilor, locul principal îl ocupau centrele de difuzare a cărții, rol ce le revine și în momentul de față. Practicarea unui larg schimb interbibliotecar pe plan întorn între bibliotecile din diverse rețele, ca și dezvoltarea schimbului de cărți între bibliotecile din țară și cele de peste hotare erau considerate drept căile importante de procurare a unor lucrări valoroase. Idealul bibliotecii trebuie să se concretizeze într-o circulație cît mai largă a cărților în mijloacul maselor folosindu-se cele mai diverse mijloace. În articolul *Ce se poate face pentru culturalizarea poporului* insistă în mod deosebit asupra acestui aspect al activității bibliotecare. De atunci a trecut mai bine de o jumătate de secol și datele pe care le furnizează în prezent bibliotecile sovietice dovedesc justetea aplicării în practică a concepțiilor leniniste. Vom da un singur exemplu: Leningradul. În cursul anului 1968, bibliotecile publice de stat și ale sindicatelor au eliberat peste 32 de milioane de cărți, ceea ce reprezintă în medie 9 cărți pe cap de locuitor. Pe întreaga Uniune Sovietică acest indice este de 7.

În ceea ce privește rolul bibliografiei și al informației științifice, concepția leninistă

reprezintă un model de abordare a acestora de pe poziții partinice. Este remarcabilă grija lui Vladimir Ilici față de organizarea unui sistem de informare științifică la nivelul întregii țări (în mod special a celei privind economia). De asemenea, el s-a îngrijit de organizarea unui institut de documentare în probleme de mișcare muncitorească internațională. Personal a elaborat un plan detaliat de organizare a sistemului de informații care și-a păstrat viabilitatea pînă în zilele noastre. În Uniunea Sovietică s-a consolidat un sistem armonios de informare bibliografică cu centre puternice dotate cu servicii strict specializate a căror activitate este remarcabilă.

În pofida greutăților din primii ani ai Puterii Sovietice, problemele organizării învățămîntului extrașcolar și a sistemului de biblioteci au stat în atenția Consiliului Comisarilor Poporului, au fost obiecte ale grijii permanente a lui Lenin. La începutul lui februarie 1919, Vladimir Ilici a adresat Comisariatului Poporului o scrisoare privind organizarea întrecerilor socialiste între biblioteci și a dărilor de seamă a acestora care să ducă la dezvoltarea caracterului obștesc al activității lor. În scrisoarea adresată Comisariatului poporului pentru învățămînt, Lenin arăta că „Pentru bunul mers al activității bibliotecilor, inclusiv, desigur «casele de citit», sălile de lectură de orice fel etc., e nevoie în primul rînd de organizarea unor întreceri între diforitele gubernii, grupe, săli de lectură etc., etc.” (*Către Comisariatul poporului pentru învățămînt*). În practica muncii bibliotecare, necesitatea întrecerii ca stimul al activității de propagandă a cărții a avut un larg ecou. În cei peste cincizeci de ani de activitate, bibliotecile sovietice au participat la diverse întreceri care au avut drept rezultat îmbunătățirea muncii de răspundere a literaturii în rîndul maselor largi. În prezent, bibliotecile noastre se pregătesc să îndeplinească cu noi succese împlinirea unui secol de la nașterea lui V. I. Lenin.

Din documentele referitoare la activitatea bibliotecilor se remarcă atenția pe care V. I. Lenin a arătat-o celor mai mari biblioteci ale țării: Biblioteca publică din Petrograd, Biblioteca centrală a Academiei de

științe, Biblioteca Muzeului Rumeanțev din Moscova și altele. În anul 1922, la intervenția personală a lui Vladimir Ilici, Comisariatul poporului a luat o hotărâre care prevedea măsuri de îmbunătățire a condițiilor materiale și de organizare a activității Bibliotecii publice din Petrograd. O mențiune specială era făcută în legătură cu organizarea schimbului interbibliotecar interțări și cu stabilirea unor relații permanente cu cele mai mari biblioteci ale lumii.

Cît privește Biblioteca Academiei de științe, Lenin s-a interesat personal de activitatea acestei instituții. Pînă la Revoluția din Octombrie, la indicația lui Vladimir Ilici toate comitetele de partid din Rusia ca și organizațiile de partid de peste hotare trimiteau acestei biblioteci cite un exemplar sau două din lucrările aparținînd literaturii ilegale. După Revoluție, Lenin a luat măsuri ca localul construit special pentru această bibliotecă și care fusese transformat în spital să fie restituit scopului inițial.

Cîteva din marile biblioteci ale Petrogradului (cea publică, actuala „Saltikov-Scedrin“, cea a Academiei de științe, a Societății economice independente), ca și cea a Muzeului Rumeanțev din Moscova, astăzi Biblioteca de stat „V. I. Lenin“, se pot mîndri astăzi cu

faptul că Vladimir Ilici le-a frecventat cu regularitate în calitate de cititor.

Ideile leniniste privind munca bibliotecilor au avut o mare însemnătate în opera de creare a unei largi culturi de masă. După cum arăta și M. V. Pokrovski, reprezentantul Comisariatului Poporului pentru învățămînt, deschizînd Primul Congres al bibliotecarilor din U.R.S.S. (1924), învățătura leninistă privind activitatea bibliotecilor, necesitatea atragerii în masă a populației spre o folosire sistematică a cărții, este una din cele mai luminoase idei ale revoluției proletare. Desigur, transpunerea completă în viață a învățaturii leniniste cere încă multă muncă.

conf. univ. Z. I. Rivlin
conf. univ. G. G. Firsov

Institutul „N. K. Krupskaja“ Leningrad

- 1) Lenin, V. I. *Opere complete*. Vol. 12. Buc., Editura politică, 1962, p. 97—102.
- 2) Idem, p. 87—91.
- 3) Lenin, V. I. *Opere complete*. Vol. 35. Buc., Editura politică, 1965, p. 137—138.
- 4) Lenin, V. I. *Opere complete*. Vol. 23. Buc., Editura politică, 1964, p. 371.
- 5) Lenin, V. I. *Opere complete*. Vol. 42. Buc., Editura politică, 1966, p. 336—347.
- 6) Lenin, V. I. *Opere complete*. Vol. 45. Buc., Editura politică, 1967, p. 394.
- 7) Lenin, V. I. *Opere complete*. Vol. 23. Buc., Editura politică, 1964, p. 370.
- 8) Lenin, V. I. *Opere complete*. Vol. 37. Buc., Editura politică, 1965 p. 492.

„Fiecare cuvîntare, broșură sau articol de-al lui Lenin conține o idee neșovăitoare, cristalin de clară asupra unor probleme, care ar fi pus în încurcătură nouă zecimi dintre militanții politici ai lumii. Stilul lui era — ca și ideile lui — ferm și limpede, simplu și direct, plin de comparații clare și simple, de spirit și de umor.

Un om de o imensă energie, cu dragoste pentru natură și copii, un om cu un umor ascuțit, simplu în raporturile sale cu oamenii, un om care știa să fie impulsiv, un om cu un temperament foarte puternic, întotdeauna controlat de o voință neînfinită și de bărbăție (un om cu toate atributele geniului, dar fără nici o afectare atribuită geniului) un om care știa să iubească și era mult iubit — acest om a pus un nou jalon în istoria omenirii; filozof fiind, el a fost conducător de mase; conducător al maselor, el iubea aceste mase; iubind masele, ura bigotia și cruzimea exploatării și apăsarea multora de către pușini“.

RALPH FOX

(„Biografia lui Lenin“ 1933)

VLADIMIR ILICI LENIN

100 de ani de la naștere

„Dar uriaș, deasupra lumii,
Lenin — cu fruntea lui cît bolta
apăru...”

V. V. Maiakovski, *Uladimir Ilici*

BIBLIOGRAFIE DE RECOMANDARE (III)*

- Botez, Demostene. *Lenin*. În: *Gazeta literară*, 9, nr. 16, 19 apr 1962, p. 1.
- Brecht, Bertolt. *Lozinca de néinvins*. În: *Tribuna*, 3, nr. 18, 30 apr 1959, p. 5. — *Gaura din cizma lui Ilici*. În: Brecht, Bertolt. *Versuri*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1966, p. 126.
- Broniewski, Wladislaw. *Salut Revoluției din Octombrie*. În: *Octombrie Roșu în literatura popoarelor*. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1958, p. 249—250.
- Cassian, Nina. *Lenin în drum spre Smolnii*. În: *Octombrie Roșu în literatura popoarelor*. Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1958, p. 28—29 și în *Știința pionierului*, 17, nr. 3, 18 ian 1967, p. 5.
- Chagall. *Poem despre Lenin*. În: *Lucașărul*, 1, nr. 4, 1 sep 1958, p. 14.
- Dan, George. *Tu, albatrosul!* În: *Știința*, 39, nr. 8313, 21 ian 1970, p. 2.
- Djambul Djabaev: *Djambul îl ascultă pe Lenin*. În: *Poezii despre Lenin*. Buc., Cartea rusă, 1951, p. 9—10.
- Dumbăveanu, Anghel. *Razliv*. În: *Viața românească*, 14, nr. 4, apr 1961, p. 4—5.
- Eftimiu, Victor. *Piața Roșie*. În: *Octombrie Roșu în literatura popoarelor*. Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1958, p. 45—47.
- Esonin, Serghei. *Lenin*. În: *Amfiteatru*, 4, nr. 4, apr 1969, p. 5.
- Hughes, Langstone. *Balada lui Lenin*. În: *Octombrie Roșu în literatura popoarelor*.

* Vezi primele două părți ale bibliografiei în *Revista bibliotecilor* nr. 12/1969, p. 712—715, și nr. 1/1970, p. 6.

Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1958, p. 274. — *Lenin*. În: *Gazeta literară*, 5, nr. 17, 24 apr 1958, p. 8.

Imber, Vera. *Razliv*. În: *Octombrie Roșu în literatura popoarelor*. Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1958, p. 115—117.

Isakovski, Mihail. *În mausoleul lui Lenin*. În: *Poezii despre Lenin*. Buc., Cartea rusă, 1951, p. 53—54.

Iures, Șt. *În preajma lui Lenin*. Buc., Editura militară, 1957. 43 p.

Jebeleanu, Eugen. *Glasul lui Lenin*. În: *Octombrie Roșu în literatura popoarelor*. Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1958, p. 52—53, și în Jebeleanu, Eugen. *Poezii și poeme*. Buc., Editura pentru literatură, 1966, p. 57—59.

Maiakovski, V. V. *Uladimir Ilici Lenin. — Haraso! Poemul lui Octombrie*. În: Maiakovski, V. V. *Opera poetică*. [Vol. 1]. *Poeme*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1961, p. 187—282, 283—410.

Maiakovski, V. V. *Uladimir Ilici. — Lenin e cu noi. — De vorbă cu tovarășul Lenin. — Leninistii*. În: Maiakovski, V. V. *Opera poetică*. Vol. 2. (Poezii). Buc., Editura pentru literatură universală, 1963, p. 77—79, 381—384, 529—532, 592—595.

Ncruda, Pablo. *Îngerul sovietic*. În: *Octombrie Roșu în literatura popoarelor*. Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1958, p. 280—281.

Porumbacu, Veronica. *Mărturiile lui Octombrie*. În: *Octombrie Roșu în literatura popoarelor*. Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1958, p. 61 și în *Poezii*. Buc., Editura tineretului, 1962, p. 37—38. (Cele mai frumoase poezii).

Plavka, Andrei. *Lenin*. În: *Octombrie Roșu în literatura popoarelor*. Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1958, p. 282—283.

Smirnov, Serghei. *Lenin*. În: *Steaua*, 12, nr. 4, apr 1961, p. 97.

Solomon, Petru. *Citindu-l pe Lenin*. În: *Octombrie Roșu în literatura popoarelor*. Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1958, p. 77—78.

Sturzu, Corneliu. *Lenin*. În: *Iașul literar*, 16, nr. 14, apr 1965, p. 3.

Svetlov, Mihail. *Numele drag*. În: *Poezii despre Lenin*. Buc., Cartea rusă, 1951, p. 19.

Surkov, Alexei. *Sufletul viu al lui Lenin. — Lenin*. În: *Poezii despre Lenin*. Buc., Cartea rusă, 1951, p. 7—8, 51.

Scipaciov, Serghei. *Căsuța din Șuşenskoe*. În: *Poezii despre Lenin*. Buc., Cartea rusă, 1951, p. 55—61.

Tank, Maxim. *Razliv*. În: *Poezii despre Lenin*. Buc., Cartea rusă, 1951, p. 14.

Tăutu, Nicolae. *Lenin*. În: *Pentru patrie*, 15, nr. 11, nov 1964, p. 3.

Tulburc, Victor. *Lenin — în veac*. În: *România literară*, 2, nr. 17, 24 apr 1969, p. 1. — *Lenin*. În: *Octombrie Roșu în literatura popoarelor*. Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1958, p. 88—89.

Tugui, Haralambie. *Lenin*. În: *Orizont*, 1, nr. 4, apr 1964, p. 3.

Vigano, Renata. *Iartă-mă, Uladimir Ilici! — Portret*. În: *Viața românească*, 10, nr. 10, oct 1957, p. 73—74 și *Luceafărul*, 1, nr. 8, 1 nov 1958, p. 13.

Dramaturgie

Hikmet, Nazim. *Stația de la răscrucea vinturilor*. Piesă în 6 tablouri (fragment). În: *Octombrie Roșu în literatura popoarelor*. Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1958, p. 265—273.

Pogodin, Nikolai. *Teatru*. Trilogie închinată lui Vladimir Ilici Lenin. [*Omul cu arma. — Orologiul Kremlinului. — A treia patetică*]. [Buc.], E.S.P.L.A., — Cartea rusă, 1960. 280 p.

Note de drum și publicistică

Almășan, Cornel. *Lenin către contemporani*. Corespondență din anii 1914—1917. În: *Contemporanul*, nr. 16, 19 apr 1968, p. 80.

Andreev, A. A. *În plină revoluție, Lenin abordează problema păcii și a pământului*. În: *Știința*, 36, nr. 7228, 21 ian 1967, p. 2.

Arghezi, Tudor. *Din drum*. Buc., Cartea rusă, 1957. 79 p.

Botez, Demostene. [*Lenin la Razliv*]. În: Botez, Demostene. *Prin U.R.S.S.* Buc., Editura tineretului, 1962, p. 170—174.

Buzilă, Boris. *La Smolnii*. În: *România liberă*, 28, nr. 7854, 21 ian 1970, p. 5. *Reflecții de scriitor*. Buc., Cartea rusă, 1958, p. 85.

Buzura, Augustin. *Lenin*. În: *Tribuna*, 12, nr. 17, 25 apr 1968, p. 1.

Gheor, E. M. *Lenin și tineretul*. În: *Scînteia tineretului*, 25, nr. 6198, 22 apr 1969, p. 2.

Goldstein, M. L. *Muzica în viața lui Vladimir Ilici Lenin*. [Buc.], Editura muzicală, 1960, 96 p. cu ilustr., portr. și facs.

Gorbunov, N. P. *Lenin la audiențe*. În: *România liberă*, 26, nr. 7311, 21 apr 1968, p. 3.

Flaksomman, Iuri. *File de amintiri [despre] Lenin*. 1870—1969. În: *Magazin istoric*, 3, nr. 3, mar 1969, p. 6—11.

Formin, A. A. *Așa a fost conducătorul nostru*. În: *Munca*, 24, nr. 6538, 21 apr 1968, p. 2.

Ivasiuc, Alexandru. *Lenin*. Schiță de portret intelectual. În: *Contemporanul*, nr. 2, 9 ian 1970, p. 9.

Kanapa, Jean. *Despre folosirea citatelor lui Lenin*. [Articolul reproduc cu unele prescurtări din nr. 20 al revistei *La Nouvelle Critique* (ian. 1969)]. În: *Lupta de clasă*, 49, nr. 2, feb 1969, p. 122—126.

Kunetkaia, L., Mahina I. și Hait, G. *Muzica în familia Ulianov*. (Din „Ogoniok”, nr. 17/1962). În: *Probleme de muzică*, nr. 2, mar-apr 1963, p. 3—6.

Maiorescu, Toma George. *Unde se întorc cosmonauții*. Buc., Editura pentru literatură, 1962, p. 11—17.

Meilah, B. *Lenin și literatura străină*. [Insemnări despre preocupările lui V. I. Lenin în domeniul literaturii universale, oglindite în conținutul bibliotecii sale personale de la Kremlin]. (Din „Inostrannaia literatura” nr. 4/1962). În: *Viața literară sovietică*, nr. 7, iul 1962, p. 3—13.

Nicolescu, Tatiana. *Chipul lui Lenin în literatura sovietică*. În: *Gazeta literară*, 9, nr. 16, 19 apr 1962, p. 3.

Nicorovici, Vasile. *Intre Riga și Irkutsk*. 30 000 de kilometri prin Uniunea Sovietică. Buc., Editura tineretului, 1964. 320 p. + 10 f. pl. și portr. (Colecția în jurul lumii).

Novicov, Mihai. *Lenin și istoria*. În: *Tribuna*, 13, nr. 17, 24 apr 1969, p. 1.

Paliu, Mihai. *Leninograd — prezența lui Ilici*. În: *Scînteia tineretului*, 20, nr. 6432, 21 ian 1970, p. 5.

Pătrășcanu, Lucrețiu. *Cum l-am cunoscut pe Lenin*. (Din articolul apărut în *Revista Fundațiilor*, anul XIV, nr. 10—11, oct-nov 1947). În: *România literară*, 3, nr. 5, 29 ian 1970, p. 3.

Petrescu, Cezar. *Insemnări de călător. — Reflecții de scriitor*. Buc., Cartea rusă, 1958, 471 p.

Petrov, Fedor. *Mereu printre noi*. Contemporanii despre Vladimir Ilici Lenin. În: *Probleme ale păcii și socialismului*, 12, nr. 5, mai 1959, p. 15—16.

Podină, Silviu. *Momente inedite din viața lui Lenin*. În: *Lumea*, nr. 18, 25 apr 1968, p. 8—9.

Podină, Silviu. *Omagiul constructorilor de pe lenisei*. În: *Lumea*, nr. 18, 24 apr 1969, p. 67.

Popescu, Viorel. *Cîte pseudonime a avut Lenin?* În: *Portru apărarea păcii*, 20, nr. 6, iun 1969, p. 19—20.

Roșianu, N. *Biblioteca lui Lenin*. În: *Secolul 20*, nr. 6, iun 1961, p. 158—159.

Singer, Alexandru. *Lenin*. În: *Familia*, 5, nr. 4, apr 1969, p. 1.

Slobodianiuk, I. N. *O zi de muncă a lui Ilici*. În: *Scînteia*, 38, nr. 7952, 21 ian 1969, p. 2.

Suhodeev, V. *Ținutul tinereții lui*. Locuri legate de numele lui Lenin. În: *Probleme ale păcii și socialismului*, 12, nr. 5, mai 1969, p. 17—22.

Suslov, Mihail. *Leninismul și epoca contemporană*. În: *Probleme ale păcii și socialismului*, 12, nr. 5, mai 1969, p. 1—14.

Ștefanache, Corneliu. *Lenin*. Jurnal. În: *Cronica*, 4, nr. 17, 26 apr 1969, p. 2.

Biografiile cu caracter științific

V. I. Lenin — scurtă schiță biografică. Buc., Editura politică, 1967. (Institutul de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

Cu privire la aniversarea centenarului nașterii lui V. I. Lenin

Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român privind aniversarea în România a centenarului nașterii lui Vladimir Ilici Lenin. În: *Scînteia*, 39, nr. 8196, 24 sep 1969, p. 1.

Cu privire la centenarul nașterii lui Vladimir Ilici Lenin. Apel al Consfăturii internaționale a partidelor comuniste și muncitorești. În: *Scînteia*, 38, nr. 8099, 18 iun 1969, p. 1.

Florica CALOIANU

CEI CARE NU CITESC

Cîteva considerații preliminare

Iată o problemă foarte rar abordată și, din păcate, cu totul pe nedrept. E adevărat că însăși sociologia lecturii prezintă încă multe puncte albe, iar diferite fenomene contemporane, cum ar fi rolul mass-mediei în circuitul întreg al culturii — recent un simpozion ținut la București reunea pedagogi, sociologi, ziariști pentru a dezbate tocmai această chestiune în lumea tinerețului — abia încep să fie studiate și concluziile sînt uneori surprinzătoare. Sau ce știm, de pildă, în domeniul culturii, despre pasiunile și interesele ieșite din comun ale oamenilor? Statisticile de lectură nu ne oferă decît orientări generale în care pulsul delicat al preocupărilor speciale se estompează. O anchetă socială în rîndul elevilor constata, acum vreo doi ani, că trei la sută din ei visează să devină arheologi. Cum am putea descifra această intenție din lectura lor, e greu de spus. De fapt multe implicații ale lecturii ne rămîn aproape necunoscute. Să nu ne mirăm atunci că marea masă a necititorilor a fost puțin cuprinsă în sociologia lecturii. Dar numai considerentul că necititorii formează în realitate un grup important în cadrul populației, trebuie să ne îndrepte atenția spre ei. De fapt cercetări asupra sociologiei lecturii care să cuprindă întreaga populație s-au făcut, dar aflăm în general puține lucruri despre necititori. Un studiu interesant publicat de Ion Ciotloș și Gheorghe Balint (*Lectura populației din satele regiunii București*. În: Revista bibliotecilor, 18, nr. 2, feb 1965, p. 72—76; nr. 3, mar. 1965, p. 148—153; nr. 5, mai 1965, p. 268—273) ne oferă cîteva constatări importante: 55 la sută din populația rurală nu frecventează biblioteca; gospodăriile cu cititori sînt cele în componența cărora se află un număr mai mare de persoane; la data respectivă s-a constatat o creștere însemnată a bibliotecilor personale, tendință care continuă și

astăzi; volumul colecțiilor bibliotecii are repercusiuni serioase asupra lecturii în întreaga localitate, cele sătești (în organizarea de atunci) determinînd o lectură scăzută în sat (34,7 la sută din totalul populației), în timp ce bibliotecile comunale, cu fonduri de cărți mult mai bogate, reușeau să realizeze în comună un procent ridicat de cititori (50,3 la sută). Cifrele trebuie să ne dea de gîndit și de altfel problema se pune pe plan mondial: sînt numeroase țări cu tradiții de cultură mai ample și mai vechi decît ale noastre unde procentul necititorilor e mult mai mare ca la noi. Majoritatea studiilor se îndreaptă asupra cititorilor. Dar necititorii, cea mai numeroasă parte a populației? Cu ce-și petrec timpul liber, cum își realizează pregătirea sau desăvîrșirea profesională dacă cititul nu constituie o preocupare, din ce elemente se compune cultura lor — sînt chestiuni care în fapt depășesc sfera strictă a lecturii și implică toate aspectele sociologiei, întrucît există o strînsă interdependență între toate aceste elemente. Conducătorul unei întreprinderi de prefabricate din comuna Cristian (Județul Sibiu) ne arată că gradul de conștiințiozitate și valoarea profesională a muncitorilor din unitate sînt direct proporționale cu interesul pentru lectură (recreativă sau pentru pregătire în specialitate) și cultură în general. Lucru, de altfel, bine cunoscut. Sau că fluctuația reprezintă un fenomen specific, în genere, lucrătorilor cu un nivel profesional nu tocmai ridicat, cu slabe preocupări personale de cultură. Problema necititorilor este evident cît se poate de complexă și un studiu al ei nu poate fi abordat decît, simultan, din unghiuri foarte diferite. De aceea, sondajul care stă la baza rîndurilor de față, întreprins în comuna menționată mai sus, a urmărit numai persoanele neînregistrate ca cititori ai bibliotecii comu-

nale, în centrul interesului nostru sînt mai ales relațiile dintre populație și bibliotecă, sfera de influență a bibliotecii în sat și rolul ei cultural. Spuneam impropriu sondaj fiindcă cuvîntul, la modă, și-a căpătat o accepțiune riguroasă, în sensul unei acțiuni statistice limitate dar stricte codificată îndeobște, urmărind obținerea unor rezultate rapide și relevante. Ușor de realizat un asemenea lucru cu persoane în cunoștință de cauză, mult mai dificil cu niște oameni care cunoșteau vag conținutul și rosturile unei instituții, biblioteca în speță, pe care nu o frecventau de loc. Despre lectura personală informațiile obținute erau laconice, motivația faptului în sine se dădea de complezență de cele mai multe ori. Contactul, discuția se stabilesc anevoie. E o primă dificultate a celui ce întreprinde investigațiile și de loc neglijabilă. Apoi introducerea bibliotecii în cursul convorbirii aduce multe nedumeriri. La acest grup de oameni lectura pare a fi o îndeletnicire ocazională, nefuncțională. Cărțile se citesc pe apucate, din redusa bibliotecă particulară sau din împrumut de la alte persoane. Importă mai puțin proveniența cît utilitatea lor de moment. Dacă în acest cercuit intră normal și cărți aparținînd bibliotecii, lucrul nu interesează. Robert Escarpit arăta în *Sociologia lecturii* că o carte împrumutată, înainte de a se întoarce la posesor, mai circulă încă la 3 persoane. Dacă înmulțim deci cu 3 cele 10 323 cărți împrumutate la biblioteca din Cristian, obținem aproximativ 30 000 de cărți citite numai de la bibliotecă, pe întreaga populație (4 326 de locuitori), ceea ce înseamnă aproximativ 7 cărți citite pe cap de locuitor, din fondul bibliotecii, cînd numărul cititorilor înscriși e doar de 853. Și din calcul am eliminat cărțile de altă proveniență (biblioteca școlară din comună, cărțile împrumutate de muncitori de la bibliotecile din întreprinderi, colecții particulare etc.). Cifrele sînt însă pur teoretice și dacă ținem seama că numărul cel mai mare de cititori îl dau în genere elevii, rezultă că repartiția lecturii e foarte polarizată. În această privință, nimic mai înșelător decît evidența unei bibliotecii. E o observație pe care o facem bazîndu-ne pe discuții avute cu mai mulți bibliotecari, în diferite ocazii. Foarte mulți cititori înscriși la o bibliotecă

împrumută de fapt cărți pentru alte persoane, îndeosebi pentru copiii lor de vîrstă școlară. Nu întotdeauna biblioteca școlară sau cea publică poate să acopere numărul de solicitări pentru cărți care se cer la o anumită dată în programa școlară. Părinții sînt nevoiți să împrumute cărțile respective din bibliotecile sindicale din întreprinderi la care lucrează și faptul că figurează în evidența bibliotecii respective nu înseamnă că sînt și cititori. La Cristian, din 854 de înscriși, aproximativ 600 sînt cititori permanenți. Pe categorii, procentual situația se prezintă astfel: muncitori, 32 la sută; țărani, 19 la sută; tehnicieni și funcționari, 6 la sută; elevi, 26 la sută; alte categorii, 17 la sută. Spre deosebire de procentul mediu al elevilor în alte părți, aici cifra pare destul de redusă și e probabil că o datorăm tocmai celor spuse mai sus. Există și fenomenul invers, cărțile împrumutate de elevi trec și prin mîinile celorlalți membri ai familiei.

O dificultate ar constitui-o însăși accepțiunea termenului *necititor*. Faptul brut de a citi sau de a nu citi nu e suficient întrucît multe persoane întrebate răspundeau că în momentul de față nu citesc din lipsă de timp, dar că au citit, unii fuseseră chiar cititori ai bibliotecii dar din diverse motive nu o mai frecventează, alții, în sfîrșit, mărturiseau că nu citesc decît ziare. Credem că scopul lecturii ar trebui să reprezinte unul din criterii. Astfel un meserias, necititor al bibliotecii și fără preocupări de lectură curentă, era interesat de astronomie, făcea observații cu o lunetă de slabă putere și-și procurase vreo două cărți de astronomie. Preocuparea atestă un acut și serios spirit de cunoaștere, un fenomen intelectual de calitate. Dar întrebarea e dacă trebuie considerat sau nu cititor. Și mai sînt cazuri similare.

Rezultatele statistice ale investigației sînt deci foarte generale. Spuneam că am cercetat numai persoanele care nu sînt înregistrate în evidența bibliotecii, investigația noastră cuprinzînd 2 la sută din ele. Dintre aceștia, 45 la sută au afirmat clar că nu citesc de loc. Din ceilalți, 20 la sută citesc presa și foarte rar cărți. Restul (35 la sută) citesc cărți împrumutate de la cunoștințe, îndeosebi beletristică. Situația aceasta, valabilă pentru o anumită parte a populației, nu

poate fi generalizată și iată de ce: satul numără 1328 de gospodării și 4326 de locuitori (1816 bărbați și 2510 femei), dar nu toți se află în comună. Localitatea este situată submontan, cu teren agricol restrâns, foarte aproape de oraș (Sibiu) iar îndeletnicirile de căpetenie ale locuitorilor sînt meseriile. De aceea dacă la C.A.P. lucrează doar 328 de oameni, în schimb 755 sînt navetiști, angajați la întreprinderi din Sibiu, iar 476 sînt plecați în țară, venind săptămînal sau bi lunar. Restul muncesc în cadrul întreprinderii de prefabricate de care aminteam mai sus. O parte importantă a populației lipsește de fapt din comună și e explicabil de ce 40 la sută din persoanele anchetate depășeau 50 și chiar 60 de ani.

Trebuie să avem mereu în vedere, în privința lecturii, oțeva elemente: oamenii nu trăiesc izolați ci pe familii, sau mai bine zis pe gospodării. Dacă cei 45 la sută de necititori ferm declarați nu aveau bibliotecă personală, în schimb celelalte persoane din casă (de obicei copiii căsătorii) aveau. Familiile cu copii de vîrstă școlară aveau toate un număr însemnat de cărți. Nu împoartă deci dacă cineva nu are în posesie proprie cărți, acestea există aproape în fiecare casă. Apoi e problema lecturii presci. Un ziar nu circulă prin împrumut, ca o carte, și de aceea cine vrea să citească presa trebuie să se aboneze, să cumpere sau să o consulte la bibliotecă. În sat există 1450 de abonamente individuale. La bibliotecă în 1969 au fost citite 1758 de periodice. Cifrele sînt suficiente pentru a arăta că e destul de probabil că presa pătrunde în majoritatea gospodăriilor din comună. Cu aceste date am vrut de fapt să spunem că în cazul necititorilor avem a face cu un grup social pasiv din punct de vedere cultural. Instrumentele nu îi lipsesc și uneori îi stau chiar la îndemîină. O croitoreasă ne spunea că dacă bibliotecarul ar veni cu cîntările chiar acasă, ar mai citi. Răspunsul e revelator pentru categorisirea acestei grupe. Lectura e privită ca o formă de recreare, înabondată din comoditate. Ceea ce ni se pare irecuperabil pentru lectură e grupul celor care nu citesc nimic, aducînd ca motive de circumstanță lipsa de timp, boala, preocupările casnice, unii mărturisesc cu

francheță lipsa totală de interes (unul din subiecți ne spunea că preferă să doamnă). Subliniem caracterul formal al motivației fiindcă penuria timpului, boala sînt chestiuni pasagere, ele nu pot fi invocate pentru o perioadă lungă de timp. Situația acestei ultime categorii a grupului reprezintă probabil un fapt natural ale cărei cauze pot fi căutate în anii de formație intelectuală, în structura psihică și în neînțelegerea rolului practic al culturii, neînțelegere care, de altfel, e proprie nu numai acestei categorii.

S-ar mai putea lua în considerație impactul mijloacelor comunicației de masă (televiziune, radio), deși fenomenul e de dată recentă, asupra lecturii, act din aceeași sferă. E greu de format deja o opinie și fiindcă orice perioadă incipientă nu are aceleași caracteristici cu cele după cristalizare. În satul Cristian există acum peste 100 de televizoare (8 la sută din totalul gospodăriilor) și peste 700 aparate de radio. Radioul, introdus de multă vreme, se pare că nu are o deosebită influență, în schimb, în privința televiziunii, se poate spune că în momentul de față concurează serios lectura.

Problema necititorilor trebuie studiată în funcție de toți acești factori și fără îndoială că mulți au scăpat din cîmpul observației noastre. Poate că mult mai rodnică pentru cercetarea influenței bibliotecii și rolului ei în viața satului ar fi analiza însăși a activității ei și a relevării acțiunilor celor mai eficiente. E cunoscut faptul că după vîrsta de 25—30 de ani, dacă interesul pentru lectură în bibliotecă nu s-a format, sînt slabe speranțe ca lectura să devină deprindere. Atenția unei biblioteci ar trebui să se concentreze deci asupra oamenilor pînă la această vîrstă și să-și mobilizeze în acest sens toate mijloacele ei de propagandă. Bibliotecile noastre publice și-au concentrat atenția îndeosebi spre atragerea cititorilor din rîndul populației active și în primul rînd dintre cei care decid soarta producției. Concepută astfel ca un element esențial al educației adulților, biblioteca a scăpat din vedere formarea cititorilor din rîndurile celor care în deceniul viitor vor decide soarta producției. E și una din cauzele existenței actuale a necititorilor. Apoi sînt factori aparent

CENTENARUL

BIBLIOTECII

„ASTRA“

DIN SIBIU

neînsemnați care provoacă perturbări neobișnuite. Astfel, mutarea bibliotecii din Cristian din localul consiliului popular, așezat central și loc „cu vad” — ca să spunem așa —, în edificiul căminului cultural a cauzat o pierdere de 400 de cititori! Lucrurile se vor reface cu timpul (fenomenul e obișnuit la biblioteci în asemenea cazuri), dar masa necititorilor a crescut pentru o vreme.

Mai există factori psihologici de loc neglijabili. Oamenii prezintă uneori o anumită sfială față de „instituții”. La unii reținerea merge pînă acolo încît nu intră în librării dar cumpără cărți de la standurile de pe stradă sau din întreprinderi. Anumite formalități necesare pentru frecventarea bibliotecilor publice (înscriserea în fișă, obligativitatea restituirii la termen a publicațiilor, deprinderea cu consultarea catalogelor și a colecțiilor etc.) pot provoca, de asemenea, o stare de inhibiție. Trebuie avută în vedere ignorarea de către unii a modului de funcționare a bibliotecii: s-a constatat că mulți oameni cred că pentru frecventarea unei biblioteci e necesar să se plătească o taxă. Apoi există comoditatea și din acest punct de vedere colportajul credem că poate fi recomandat ca eficient pentru anumite categorii de cititori (ideea ne-a fost sugerată de cei întrebați în cadrul sondajului). De altfel, recentul simpozion de la Tatraska Lomnica conludea în același sens.

Un studiu sociologic complex al grupului necititorilor ne va aduce probabil multe clarificări care acum ne lipsesc, atragerea lor în sfera lecturii trebuie însă să pornească de la bibliotecă și credem că la fel de importantă în acest sens ar fi o cercetare paralelă asupra eficienței mijloacelor ei de propagandă. Dar în afara acestor studii mai ample, e la latitudinea fiecărei biblioteci comunale să întreprindă anchete, cu mijloace mai modeste, în mediul în care lucrează și să constate cît de larg este scopul propagandei sale în rîndul întregii populații.

Adrian PÎRVULESCU

Împlinirea unui veac de activitate publică a Bibliotecii „Astra” din Sibiu reprezintă un eveniment cu multiple semnificații atât pentru mișcarea bibliotecară de la noi, cît și pentru întreaga noastră viață culturală. Biblioteca își trage originea din înfloritoarea activitate a „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”, în cadrul căreia a funcționat ca bibliotecă națională a românilor transilvăneni iar cititorul ei adevărat a fost un căntăruț de seamă, Timotei Cipariu. Prin vechimea sa și prin valoarea științific-documentară a fondurilor pe care le deține, prin caracterul național al colecțiilor sale — care reflectă stările din diferitele perioade ale veacului în care s-a format — bibliotecă din Sibiu a „Astrei” se numără printre primele și cele mai valoroase biblioteci publice românești constituite pe teritoriul patriei noastre. Ea este în orice caz cea mai veche bibliotecă publică din România, cu activitate neîntreruptă.

Pe lângă rolul inițial de societate științifică-literară, „Astra” și-a luat menirea de propagatoare, prin mijloace proprii, a unor probleme tot mai vaste privind înaintarea culturală, politică și economică a poporului român, între care la loc de seamă au figurat și bibliotecile. Născută, astfel, o dată cu „Asociațiunea transilvană”, ca instituție fundamentală și indispensabilă rosturilor acesteia, Biblioteca Centrală a „Astrei” își începe de fapt activitatea în anul 1869. În acest an, la 11 august, Adunarea generală a Asociațiunii, ținută la Someșu Mare, aprobă primul regulament al Bibliotecii, care-i dădea acesteia caracterul de bibliotecă publică și-i stabilea programul și condițiile de împrumut. Fondurile inițiale ale bibliotecii s-au constituit pe lângă donațiile făcute de toate păturile sociale ale populației românești din Transilvania, de editori și librari sibieni ca Samuel Filtsch și F. Engber, de unele societăți culturale din Sibiu, de unele personalități culturale de peste hotare, prin statornicirea schimbului de publicații între „Asociațiunea tran-

silvană" și diferite societăți literare și științifice din cadrul imperiului austro-ungar, România și din alte țări. O importanță deosebită pentru dezvoltarea Bibliotecii „Astra”, ca bibliotecă națională românească, au avut-o legăturile ce s-au stabilit între „Asociațiunea transilvană” și instituțiile de cultură din Muntenia și Moldova: Ministerul de Culte și Instrucțiune, Academia Română, Biblioteca Centrală din Iași, care au trimis în dar sau în schimb bibliotecii sibiene o serie de publicații românești. Donațiile pe care, începând din 1872—1873, Biblioteca „Astra” le primește din partea unor personalități din România ca Mihail Kogălniceanu, George Tăutu, V. A. Urechia ș.a. și bibliotecile personale de sute de volume ale lui Gheorghe Barițiu, Al. Papiu Ilarian, Treboniu Laurian, Iosif Hodoș, Ioan Moga, Iosif Vulcan etc. fac să se constituie unul dintre cele mai complete și mai bogate fonduri de publicații periodice românești, în special transilvănene, din țară. O valoare deosebită pentru activitatea de cercetare o constituie colecțiile de documente publice, manuscrise, corespondență, pe care le deține biblioteca, numărând peste 6 000 de piese cu conținut istoric-literar, economic-administrativ, social-politic. Acest fond, întregit în ultima vreme cu manuscrisele unor scriitori contemporani, este foarte prețios pentru istoria noastră literară și cuprinde, printre altele, corespondența lui Iosif Vulcan cu o serie de oameni de cultură și literați din Transilvania, Muntenia și Moldova, scrisori și manuscrise de la I. L. Caragiale, Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, George Coșbuc, Alexandru Vlahuță, B. P. Hasdeu, I. Slavici, St. O. Iosif, Duiliu Zamfirescu, C. Negruzzi, Titu Maiorescu etc.

Începându-și organizarea cu un fond modest de 195 volume, aranjat de primul său bibliotecar, Visarion Roman, într-un dulap al cancelariei și arhivei Asociațiunii, Biblioteca „Astra” s-a dezvoltat în decursul anilor, ajungând astăzi la peste 370 000 volume de cărți și colecții de publicații periodice. Biblioteca deține întreaga presă românească dintre cele două războaie mondiale și aproape întreaga producție tipografică a țării din acea perioadă, provenită din depozitul legal de care a beneficiat timp de un sfert de secol (1923—1949).

În tot decursul existenței sale, Biblioteca sibiană a „Astrei” a îndeplinit un dublu rol: bibliotecă științifică și bibliotecă publică. O creștere remarcabilă cunoaște activitatea bibliotecii în anii construcției socialiste, ajungând să devină unitatea cultural-educativă a municipiului și județului Sibiu prin posibilitățile pe care le are și prin contribuția sa la instruirea și educarea prin carte a celor mai diferite categorii ale populației. În anii puterii populare, fondurile de publicații ale bibliotecii au crescut de trei ori, de la 97 577 în 1944 la 371 396 în 1969. Astăzi, Biblioteca „Astra” ouprinde în sfera lecturii 1/5 din

populația aptă de lectură a orașului Sibiu. Riturile de creștere a colecțiilor sale, a indicilor de cuprindere la lectură a populației și de circulație a cărții (fondurile de publicații cresc anual în medie cu 13 000—15 000 volume, în numai 6 ani, 1960—1966, numărul cititorilor și frecvența s-a dublat), dovedesc importanța și rolul tot mai mare pe care îl are această instituție în activitatea de cercetare științifică și în activitatea de instruire și culturalizare a maselor. În această direcție, prin serviciul de informare bibliografică al bibliotecii s-a realizat diversificarea aparatului informativ, prin crearea unor noi instrumente bibliografice de semnalare și informare: fișiere bibliografice și cataloage ale unor fonduri de carte rară (fișierul bibliografic al orașului și județului Sibiu), indici bibliografici ai publicațiilor periodice literare apărute în trecut în Sibiu, corespondența Iosif Vulcan, catalogul colecțiilor muzicale și cel al diafilmelor, colecția iconografică și altele.

Activitatea științifică a colectivului bibliotecii s-a manifestat și prin redactarea și tipărirea sau pregătirea pentru tipar a unor studii: „Presă românească sibiană (1851—1968)”, „Scriitori români în colecția iconografică a Bibliotecii „Astra”, volumul de comunicare al sesiunii închinată centenarului revistei „Transilvania”, organizată de bibliotecă în 1968, schidul-album al bibliotecii ș.a. Alte manifestări științifice cu caracter de masă, care au valorificat bogatele fonduri de publicații, au fost expozițiile documentare: „Documente din istoria și cultura Transilvaniei”, „Presă muncitorească revoluționară din România”, „Cartea sibiană”, „Mihai Eminescu”, „George Coșbuc” etc.

Prin caracterul și activitatea sa, Biblioteca „Astra” din Sibiu a devenit cunoscută în întreaga țară și tot mai mult peste hotare. Specialiști din U.R.S.S., Ungaria, Cehoslovacia, R.D.G., Bulgaria, R.F. a Germaniei, Anglia, Elveția, S.U.A. au vizitat în ultimii ani biblioteca sibiană, interesându-se de activitatea sa și reînnoind vechi legături culturale. Relații de schimb interbibliotecar sînt de mult statornicite cu bibliotecii din Budapesta, Viena, Bruxelles etc. iar cu o serie de publicații pe care le deține, Biblioteca „Astra” a participat la unele manifestări internaționale, cum a fost expoziția „Dante Alighieri”, organizată în Italia și altele.

Centenarul Bibliotecii „Astra” sfințește nu numai tradițiile unei îndelungate și rodnice acțiuni culturale, ci și amploarea fără precedent pe care biblioteca a luat-o ca instituție, funcția ei socială, importanța pe care a căpătat-o numai în anii socialismului în cadrul întregului circuit al culturii și mai ales integrarea ei în mărețul proces de construcție a societății socialiste în țara noastră.

IOAN HOLHOȘ

De la joc la... carte

Pentru copilul de vîrstă preșcolară și de vîrstă școlară mică, *jocul* constituie principalul tip de activitate. Prin joc, copilul dobîndește nenumărate și variate cunoștințe despre lumea înconjurătoare, își exersează memoria, își dezvoltă imaginația, gîndirea, limbajul.

Jocul reprezintă tocmai de aceea unul din cele mai însemnate elemente care contribuie la dezvoltarea psihică multilaterală a copilului.

O dată cu creșterea în vîrstă, jocul se dezvoltă, la rîndul său, devenind o activitate tot mai complexă, în sensul trecerii de la formele în care accentul cade pe reproducerea aspectului exterior al acțiunilor adulților la forme de joc cu subiect.

Treptat, sub îndrumarea adultului, în joc pot fi introduse și unele elemente de învățare, ceea ce favorizează ca primii pași în direcția formării deprinderilor de muncă intelectuală să se facă pe nesimțite.

În acest sens, jocul poate fi folosit și ca mijloc de atragere a copilului către *carte*, poate contribui la trezirea interesului și la formarea deprinderilor de lectură.

Este de la sine înțeles că primul contact cu cartea va fi exterior și înainte de a deprinde alfabetul, copilul va „citi” prin intermediul imaginilor. De la pliantele de carton ilustrat — elemente de joc rudimentar — se va trece la cartea cu reliefuri sau cu poze, apoi la cea cu ilustrații însoțite de text scurt. Lectura „se va face”, la această vîrstă, prin intermediar, copilul ascultînd ce i se citește. *Interesul* pentru poeziile, poveștile și istorioarele ce i se comunică sau pe care, mai tîrziu, o dată cu deprinderea cititului, în primii ani de școală, le află direct, *poate fi trezit, stimulat și întreținut* prin intermediul jocului. Cuburile cu imagini, jocurile de basme în bucățele, piramidele cu povești sînt foarte indicate în acest scop. Este rațiunea pentru care asemenea

jocuri n-ar trebui să lipsească din nici o bibliotecă sau secție pentru copii, pe lângă valoarea lor educativă fiind și elemente care contribuie cont la crearea unei ambianțe calde, plăcute, în care micuții cititori să se simtă oit mai „acasă”.

O dată cucerii de lumea cărților, deprinderile de lectură fiind deja formate, între copiii de vîrstă mai mare și joc nu se produce o ruptură. Jocul continuă să-și păstreze de altminteri, în forme evolute, uneori disimulate, un loc bine precizat de-a lungul întregii vieți a omului. Dar cum nu intenționăm să dezvoltăm aici o teorie a jocului în sine, ne vom mărgini să formulăm cîteva sugestii cu privire la folosirea jocului în bibliotecă ca mijloc de propagare a cărții.

Jocurile literare sau de informare, mai simple sau mai complicate, adresîndu-se unei vîrste sau alteia, pot avea drept scop să stimuleze interesul copilului pentru lectură în general, să-i trezească curiozitatea pentru o anumită lucrare literară sau chiar pentru informarea într-un anumit domeniu. Există nenumărate jocuri, unele concepute special în aceste scopuri educative, altele putînd fi adaptate. Domîno-urile și loto-urile ilustrate cu animale, plante ș.a., spre exemplu, pot trimite spre lecturi literare inspirate „din lumea celor care nu cuvîntă” sau, cînd copiii sînt deja mai mari, spre diverse lucrări de informare de mai mare accesibilitate.

Prezentăm în continuare cîteva din jocurile didactice din carton poligrafat, editate în țara noastră, care ar fi bine să stea în atenția bibliotecilor:

O LUME DE CARTON CA-N BASME

(Jocuri pentru cei mici)

Animale și păsări domestice. Pliant de carton cu 8 file și 14 imagini, în culori, de animale și păsări domestice. Se recomandă co-

piilor de 2—3 ani. Producător: Întreprinderea poligrafică „Banat“.

Animale sălbatice. Pliant de carton cu 8 file și 14 imagini, în culori, de animale sălbatice. Se recomandă copiilor de 2—3 ani. Producător: Întreprinderea poligrafică „Banat“.

Povestea porcului, după Ion Creangă. Carte cu 7 + 2 file de carton, care, o dată cu deschiderea, reliefează imaginea „cheie“ a textului tipărit pe pagina aceea. Se recomandă copiilor între 3 și 6 ani. Producător: Întreprinderea poligrafică „Banat“.

Seria *Mica bibliotecă veselă.* Nr. 1. *Motamul încălțat,* Nr. 2. *Peștișorul de aur* „Cărțile“ sînt alcătuite din două coperte, prima avînd imprimat titlul și o imagine colorată viu, reprezentînd o scenă semnificativă din poveste, ultima conținînd, în rezumat, povestea. Între coperte, o imagine ștanțată reliefează la deschidere o scenă din poveste. Se recomandă copiilor între 3 și 6 ani. Producător: Întreprinderea poligrafică „Banat“.

Martinel învață alfabetul. Jocul constă într-un caiet [de desenat] cu 25 de file, cîte una pentru fiecare din literele alfabetului, tipărite în diferite culori și ilustrate cu imagini care au ca inițială litera respectivă. Se adresează copiilor între 6 și 8 ani. Producător: Întreprinderea poligrafică „Banat“.

Cuburi ilustrate [în patru modele a 20, 12, 9 și respectiv 12 cuburi] cașorate pe fiecare latură a lor cu cîte o diviziune dintr-o ilustrație, scopul jocului constînd în reconstituirea prin alăturarea cuburilor a imaginii de ansamblu. Se recomandă copiilor între 4 și 7 ani. Producător: Întreprinderea poligrafică „Banat“.

Cuburi cu basme. *Harap Alb* (după Ion Creangă). [16 cuburi]. Față de jocul anterior, ale cărui imagini nu se centrau pe o temă, cele 6 imagini ale acestui joc ilustrează basmul anunțat prin titlu, al cărui rezumat se dă în anexă. Se recomandă copiilor între 4 și 7 ani. Producător: Întreprinderea poligrafică „Banat“.

Albă ca zăpada. Basm în bucățele. [În două versiuni]. Jocul constă în reconstituirea din cartonașe de diferite forme a patru scene din basmul Fraților Grimm. Se recomandă copiilor între 5 și 7 ani. Producător: Întreprinderea poligrafică „Banat“.

Capra cu trei iezi. Basm în bucățele (pentru preșcolari). [Din aceeași serie cu jocul precedent].

Basme... Basme... Basme... Basme în bucățele: *Fata moșului și a babei; Punguța cu doi bani; Lebedele; Cenușăreasa.* Se recomandă copiilor între 5 și 7 ani. Producător: Întreprinderea poligrafică „Banat“.

Scușița Roșie — Basm în bucățele (pentru preșcolari). [Din aceeași serie cu ultimele trei jocuri].

Piramida cu povești. Pe fețele celor 6 cuburi de diferite mărimi ale piramidei sînt ilustrate scene din poveștile: *Punguța cu doi bani; Capra cu trei iezi; Ursul păcălit de vulpe* de Ion Creangă și *Turtița și Rîdichea uriașă* — povești populare ruse. Scopul jocului este clădirea piramidei în așa fel încît fiecare față să conțină cîte o poveste. La început, copilul se ghidează după chenarul colorat diferit al fiecărei povești. Apoi, copilului i se spune sau i se citește povestea respectivă, treptat obișnuindu-se să identifice imaginile și chiar să istorisească singur.

CINE ȘTIE... CÎȘTIGĂ

(Jocuri pentru cei „mari“)

A. Jocuri literare

Cine știe mai multe povești? Jocul este conceput după principiul cărților de joc, avînd 56 de cartonașe ilustrate din 27 de povești (*Capra cu trei iezi, Punguța cu doi bani, Dănilă Prepeleac, Stan Pățitul, Harap Alb, Povestea porcului, Ivan Turbincă și Prostia omenească* de Ion Creangă, *Amnarul fermecat* de H. C. Andersen, *Pinochio* de Collodi, *Fata babei și fata moșneagului, Tinerete fără bătrînețe și viață fără de moarte, Prislea cel voinic și mercele de aur* de P. Ispirescu, *Turtița și Rîdichea uriașă* — povești populare ruse, *Scușița Roșie și Motamul încălțat* de Ch. Perrault, *Croitorul cel isteț, Hânsel și Grell, Fluierașul fermecat, Cenușăreasa, Lebedele, Albă ca zăpada și cei șapte pitici, Bățul, traista și măgarul fermecat* de Frații Grimm, *Micul Muck* de W. Hauff, *Minciunile Baronului Münchhausen* de Gottfried, *Păcală* de Petre Dulfu).

Dacă la varianta cea mai simplă scopul este împerecherea cartonașelor ilustrate din aceeași poveste, la celelalte variante jucătorilor li se cere nu numai recunoașterea imaginilor, ci și o serie de date cu privire la autori și la operele acestora, trimitând implicit spre o serie de cărți. Jocul se adresează copiilor între 6 și 10 ani. Producător: Întreprinderea poligrafică „Banat”.

Scriitori clasici români. Este un joc realizat tot după principiul jocului de cărți (32 de cartonașe ilustrate), care solicită o seamă de cunoștințe în legătură cu viața și opera scriitorilor: Vasile Alecsandri (*Dan căpitan de plai, Despot Vodă, Peneș Curcanelul, Concertul în luncă*), Mihai Eminescu (*Împărat și proletar, Scrisoarea III, Luceafărul, Călin*), Ion Creangă (*Capra cu trei iezi, Moș Ion Roată și Unirea, Amintiri din copilărie, Povestea lui Harap Alb*), Ion Luca Caragiale (*Două loturi, O scrisoare pierdută, Arendașul român, Un pedagog de școală nouă*), Ioan Slavici (*Mara, Budulea Taichii, Popa Tanda, Moara cu noroc*), George Coșbuc (*Pașa Hassan, Noi vrem pământ, Noaptea de vară, Nunta Zamferei*), Barbu Ștefănescu Delavrancea (*Hagi Tudose, Apus de soare, Domnul Uucea, Bunicul*), Alexandru Vlahuță (*1907, Socoteala, România pitorească, Dan*). Ca și la jocul precedent, fiecare variantă solicită cunoștințe tot mai complexe, cerind jucătorilor să se documenteze în acest sens. Se recomandă copiilor între 9 și 12 ani. Producător: Întreprinderea poligrafică „Banat”.

Cine știe... poezie? Jocul, conținând 12 planșe ilustrate și cu câte două distihuri dintr-o poezie și 24 de cartonașe cu câte alte două distihuri, solicită participanților să le împerecheze astfel încât să întregască câte o strofă din următoarele poezii: *Salut Partidului* de Victor Tulbure, *Sergentul* de Vasile Alecsandri, *Santinele* de Demostene Botez, *Iarna pe uliță* de George Coșbuc, *Hora Unirii* de Vasile Alecsandri, *Ursul și călătorii* de Anton Pann, *Gruia* de St. O. Iosif, *Bunica* de St. O. Iosif, *Scrisoarea III* de Mihai Eminescu, *În tabără la mare* de Nina Cassian, *Mama lui Ștefan cel Mare* de Dimitrie Bolintineanu, *Primăvara* de Nicolae Labiș, *Somnoroase păsărele* de Mihai Eminescu, *Câți ca voi* de George Topîrceanu, *Iarna* de Vasile Alecsandri, *Balada unui greier mic* de George Topîrceanu, *Uite*

vine Moș Gerilă de Otilia Cazimir, *Cintec pentru copiii lunii* de Marcel Breslașu, *Cete legeni codrule* de Mihai Eminescu, *De ziua femeii* de Demostene Botez, *În ajun de 1 Mai* de Dan Deșliu, *Un dorobanț* de George Coșbuc, *23 August* de Mihai Boniuc, *Tîlhanul pedepsit* de Tudor Arghezi.

În alte variante ale jocului, participanților li se cere să recunoască titlul și autorul, să spună poezia în întregime sau să cunoască și alte poezii ale autorului respectiv. Jocul se adresează copiilor între 9 și 12 ani. Producător: Întreprinderea poligrafică „Banat”.

B. Jocuri științifice

Vițeuitoarele apelor. Este un joc instructiv menit să completeze cunoștințele copiilor în acest domeniu. Scopul imediat este completarea celor 6 tabele pe care sînt doar conturate vițeuitoarele, cu cartonașe conținând desenul complet. Jocul este însoțit de un caiet-anexă, conținând denumirea vițeuitoarelor respective, locul unde trăiesc, caracteristici, date pe care jucătorilor li se cere să le cunoască. Se adresează copiilor între 8 și 12 ani.

Animale din continente. Text și ilustrații de I. Nicolau, text științific de Radu Dimitrie, biolog. Jocul contribuie la îmbogățirea cunoștințelor zoologice și geografice ale copiilor, scopul său fiind gruparea celor 60 de imagini, însoțite de texte de prezentare, care ilustrează animalele, pe grupe (familii) după caracterele comune pe care le prezintă și după continentul în care trăiesc. În anexă se dă o hartă planiglob, care îi ajută pe jucători să se orienteze.

La ambele jocuri biblioteca poate oferi spre lectură sau consultare enciclopedia, atlase sau alte lucrări cum ar fi *Lumea animalelor*. După Brehm (Buc., Editura științifică, 1964), spre exemplu.

După cum am mai arătat și în introducerea listă jocurilor care pot fi folosite în bibliotecă*) nu se încheie aici, iar fantezia bibliotecarilor în această privință are un cîmp foarte larg, putînd să imagineze noi și noi forme de joc.

Ioana TAUTU

*) Vezi și: B.A. *Jocuri literare*. În: Revista bibliotecilor, 21, nr. 4, mar 1968, p. 163-165; Lilliana Ioana Obrocea. *Firul Ariadnei*. În: Revista bibliotecilor, 21, nr. 10, oct 1968, p.623-627.

Scrisoare din Peștișani

Popasul făcut, în octombrie al anului trecut, în comuna Peștișani, din județul Gorj, mi-a prilejuit să notez, pentru cititorii revistei noastre, *Cum se naște un plan pentru perioada de iarnă**).

La plecare, am rugat-o pe bibliotecara Florența Blendea să ne țină la curent asupra concretizării în acțiuni a obiectivelor care atunci abia primeau contururi de proiect. Nu de multă vreme, am primit o scrisoare, pe

care îmi permit să o fac publică, considerând-o o fericită completare a celor relatate, atunci, de mine. Desigur în momentul în care va apărea scrisoarea, datată 6 decembrie, lucruri noi se vor fi adăugat celor realizate până acum. Îmi exprim însă speranța că... vom mai avea asemenea completări.

I. T.

...O dată stabilite acele obiective ale planului de muncă pentru perioada lunilor de iarnă, pe care dv. le cunoașteți, am început, împreună cu colaboratorii permanenți ai bibliotecii noastre, să trecem pe rând la precizarea lor, la însușirea lor.

Vă spuneam, cu ocazia vizitei dv. din această toamnă, că, în primul rând, ne preocupăm stimularea și înviiorarea lecturii în satele aparținătoare comunei noastre. Pentru a reactiva bibliotecile filiale, împreună cu bibliotecarii voluntari am alcătuit un grafic al deplasărilor mele în satele aparținătoare, pe perioada 1 noiembrie 1969-30 iunie 1970, astfel încât în fiecare sîmbătă să-mi desfășor activitatea la cinci dintre filiale, iar miercuri, la biblioteca din Brădiceni. În felul acesta vom asigura și o mai bună ritmicitate în reîmprospătarea cu cărți a filialelor. La datele stabilite, din vreme și intens popularizate în rîndul sătenilor, se vor împrumuta, în primul rînd, cărțile reținute cu anticipație. În acest scop, am întocmit și difuzat cinci liste de recomandare: Literatura de călătorii geografice, Cartea și gospodăria, Romane istorice și de haiducie din literatura română, Cele mai frumoase cărți,

de dragoste, Lucrezi în sectorul legumicol (pomicol, viticol, cultura plantelor de câmp)? [Aici recomandările au variat în funcție de specificul fiecărui sat]. Știi că și cărțile te pot ajuta în muncă? Iată câteva titluri...

De altminteri, și primele liste le-am însoțit de câteva cuvinte adresate direct cititorilor: „Stimate cititor, am selecționat câteva titluri pe această temă, care se găsesc în colecțiile bibliotecii comunale, cu convingerea că vei găsi câteva care te vor interesa să le citești. E suficient, pentru aceasta, să anexezi la prezenta listă un bilețel cu numele duminale și titlul lucrării solicitate. Dacă ai și alte preferințe te rugăm să le așterni pe hirtie. Noi ne vom strădui să-ți răspundem cu ocazia primei aprovizionări a bibliotecii filiale, care va avea loc la data de... Cu mulțumiri, Colectivul bibliotecii”.

Se pare că listele noastre au reușit să stîrnească interesul cititorilor. Deja am și primit o seamă de solicitări de cărți de la filiala din Borošteni, pe care cu ocazia primei deplasări în acest sat, la 13 decembrie, le vom satisface.

Fiecare din listele amintite însumează pînă în 20 de titluri, pe care periodic le vom înnoi. În felul acesta, cu timpul, sperăm că vom reuși să realizăm, înmănunchindu-le între coperte, un fel de catalog selecțiv te-

* Vezi: Revista bibliotecilor, 22, nr. 12, dec 1969 p. 707-710.

matic al bibliotecii comunale, prin intermediul cărui colecțiile de care dispunem vor putea fi cunoscute și de cititorii care nu se pot deplasa la centru.

Un alt proiect care a început să prindă viață curând după plecarea dv. este Cercul iubitorilor de poezie. Ședința inaugurală s-a ținut în ziua de 26 noiembrie. Cu această ocazie a fost stabilit și programul întâlnirilor care vor avea loc în perioada decembrie 1969-iunie 1970.

Printre cei care îndrăgesc poezia în comuna noastră se numără: Ion Andrișoiu, Ion Blendea și Uladimir Spineanu, profesori de limba română, Constantin Giurgiulescu, profesor de limbi străine, Ion Mangu, Constantin Murgiu și Dan Pupăză, profesori de matematică, Constanța Marcu, profesoară de sport, Victor Vilcu, inginer agronom și, bineînțeles, subsemnata.

Planul general de desfășurare a ședințelor acestui cerc, pe care nu le dorim de loc rigide, prevede o scurtă prezentare, urmată de lecturi, recitări, cîntece chiar și, bineînțeles, de discuții. Fiecare ședință va fi „condusă” de câte unul din membri, cărui îi va aparține și textul prezentării. Iată tematica: decembrie — Ion Minulescu (răspunde prof. Ion Murgu);

ianuarie — Nicolae Labiș (răspunde ing. agr. Victor Vilcu);

februarie — George Coșbuc (răspunde prof. Ion Andrișoiu);

martie — Octavian Goga (răspunde prof. Dan Pupăză);

aprilie — Primăvara în poezie (răspunde prof. Uladimir Spineanu);

mai — Simbolurile în poezia lui Macedonski (răspunde prof. Constantin Giurgiulescu);

iunie — Momentul Micle în poezia lui Eminescu (răspunde prof. Ion Blendea).

Cam asta, deocamdată despre Cercul iubitorilor de poezie.

Și acum, despre alte obiective pe care am început să le realizăm.

Începînd cu 1 decembrie, am inaugurat ciclul de prezentări de cărți, sub formă de afișe, Biblioteca și emisiunea de radio-televiziune preferată. Tot pe această temă, în bibliotecă va fi în permanență organizată o micro-expoziție. Pentru început ne-am

oprit la următoarele emisiuni: Film (tv), Roman soileton (tv), Teatru (radiofonic și tv), Roza vînturilor, Teleglob, Memoria pămîntului românesc.

Pentru a exemplifica cu una din emisiunile mai binecunoscute, am să vă spun că romanul-soileton La răsoruce de vînturi ne-a prilejuit nu numai prezentarea romanului omonim de Emily Brontë, dar și Jane Eyre de Ch. Brontë și studiul biografic Surorile Brontë, semnat de Zoe Dumitrescu-Buşulenga.

Prezentarea romanului Anna Karenina de Lev Tolstoi, care a stat la baza ecranizării difuzate, nu demult, pe micul ecran, a fost însoțită și de recomandarea celorlalte capodopere tolstoiene: Război și pace și Învierea.

Această nouă modalitate de propagandă a cărții, pornind de la emisiunile de radio și de televiziune, a avut un efect deosebit în rîndul cititorilor, surprinzîndu-i, deșteptîndu-le curiozitatea... Rezultatul? Solicitări repetate ale titlurilor recomandate.

Concursul Desenez din cantea preferată, pe care biblioteca îl organizează în colaborare cu organizația de pionieri, a fost de asemenea „pornit”. O mulțime de pionieri și-au manifestat dorința de a participa la întrecere. Unii sînt deocamdată în faza de „documentare”, alții s-au apucat deja de lucru, iar cei mai harnici au și depus la bibliotecă planșe inspirate din fabulele lui Grigore Alexandrescu, din poveștile lui Creangă și Slavici și ale Fraților Grimm.

Și celălalt concurs, de tip „Cine știe cîștigă”, programat în luna februarie, adresat de astă dată celor mari, este într-o fază avansată de organizare. Tema: Oameni de seamă ai Gorjului. Ne-am oprit la trei figuri proeminente: Constantin Brăncuși, Ecaterina Teodoroiu și Tudor Vladimirescu. Bibliografia a început deja să fie intens consultată de o seamă de amatori care vor să participe la acest concurs.

Despre rezultatele acestor două concursuri, ca și despre evoluția celorlalte acțiuni, vă promit o nouă scrisoare. Cît de curînd.

Peștișani — 6 decembrie 1969.

Florența BLENDEA

„Un chip de-a pururi adorat...”

Din cele mai frumoase versuri închinată
femeii

Banuș, Maria. *Din poezia de dragoste a lumii*. Traducere, antologare și prefață de Maria Banuș. Buc., Editura pentru literatură universală, 1965. 520 p.

Cințee pentru inima femeii. 1. Al. Andrițoiu: *Istorie sentimentală*. 2. Luis Vidales: *Cusătoarea*. 3. Evgheni Evtușenko: *Către femei*. 4. Se Hui Suan: *Întâlnirea*. În: *Îndrumătorul cultural*, 21, nr. 3, mar 1968, p. 26—27.

Alberti, Rafael. *Întoarcerea dragostei de curind apărute*. În: Alberti, Rafael. *Poezii*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1964, p. 200.

Apollinaire, Guillaume. *Lou o chema*. În românește de Șerban Foarță. În: *Steaua*, 20, nr. 2, feb 1959, p. 69.

Aragon, Louis. *Ochii Elsei*. În: Aragon, Louis. *Poeme*. Buc., E.S.P.L.A., 1958, p. 95—97.

Arghezi, Tudor. *Inscripție în pantoful logodnicei*. — *Pasul dulce*. — *Ti-e sufletul*. În: Arghezi, Tudor. *Scrieri*. [Vol.]3. Buc., Editura pentru literatură, 1967, p. 37, 260, 261.

Bacovia, George. *Decembre*. În: Bacovia, George. *Plumb*. Buc., Editura pentru literatură, 1965, p. 25.

Banchs, Enriquet. *Elogiu logodnicelor moarte*. În: *Săteanca*, nr. 3, mar 1967, p. 11.

Baudelaire, Charles. *Imn frumuseții*. În: Baudelaire, Charles. *Les fleurs du mal*. — *Floriile răului*. Ediție bilingvă. Buc., Editura pentru literatură universală, 1967, p. 64—65.

Belleau, Remy. [*Voi, flori și ierburi, sînteți fericeți...*]. În: *Poeți ai Pleiadei*. Buc., Editura tineretului, 1965, p. 190. (Cele mai frumoase poezii, 77).

Blaga, Lucian. *Uiori aprinse, femeile*. În: Blaga, Lucian. *Versuri*. Buc., Editura tineretului, 1966, p. 208. (Cele mai frumoase poezii, 92).

Bogza, Geo. *Cîntec de descîntec de dezghețat genunchii*. În: *Contemporanul*, nr. 3, 17 ian 1969, p. 1.

Coșbuc, George. *La oglindă*. În: Coșbuc, George. *Versuri alese*. Buc., Editura pentru literatură, p. 61—67.

Coșbuc, George. *Urvasi*. În: Coșbuc, George. *Antologie sanscrită*. Buc., Editura pentru literatură, 1966, p. 99—105.

Du Bellay, Joachim. *A patra carte din Eneida lui Virgiliu... XIII*. — *Sonete ale dragostei curate. II*. În: *Poeți ai Pleiadei*. Buc., Editura tineretului, 1965, p. 88. (Cele mai frumoase poezii, 77).

Eluard, Paul. *Îndrăgostită*. — *A îndrăzni și speranță* [***]. — *Șapte poezii de dragoste în război*. În: Eluard, Paul. *Poezii*. Buc., Editura tineretului, 1967, p. 49, 90, 141—148.

Eminescu, Mihai. *Dorință*. — *Sonete. II*. — *Lasă-ți lumea...* — *De ce nu-mi vii*. — *Stau în cerdacul tău*. În: Eminescu, Mihai. *Poezii*. Buc., Editura pentru literatură, 1965, p. 56—57, 105, 196—198, 216—217, 315.

Evtușenko, Evgheni. *Către femei*. În: *Femeia*, nr. 2, feb 1967, p. 12.

Garcia Lorca, Federico. *Gazela dragostei deznădăjduite*. În: Garcia Lorca, Federico. *Poeme — Poemas*. Ediție bilingvă. Buc., Editura pentru literatură, 1968, p. 389—391.

Heine, Heinrich. *Din ciclul „Intermezzo liric” 1822—1823. În minunata lună mai*. — *Și roză și crin, porumbiță și soare*. — *Cînd te priveșc în ochi, senin*. — *Pe-aripi de melodie*. În: Heine, Heinrich. *Poezii*. Buc., Editura tineretului, 1965, p. 43—47. (Cele mai frumoase poezii).

Iosif, Ștefan Octavian. *Basm neisprăvit*. În: Iosif, Ștefan Octavian. *Versuri originale și tălmăciri*. Buc., Editura pentru literatură, 1968, p. 128. (Biblioteca pentru toți, 10).

Jebeleanu, Eugen. *Taina*. În: Jebeleanu, Eugen. *Elegie pentru floarea secerată*. Buc., Editura tineretului, 1967, p. 61—62.

József Attila. *Cînd a trecut iubita*. — *Cîntecul femeilor tinere*. În: József Attila. *Poezii*. — *Uersék*. Ediție bilingvă. Buc., Editura pentru literatură, 1967, p. 59, 73—75.

Labiș, Nicolae. *Primele iubiri*. 1. 2. În: Labiș, Nicolae. *Poezii*. Buc., Editura tineretului, 1968, p. 100—102.

Macedonski, Alexandru. *Noaptea de aprilie*. În: Macedonski, Alexandru. *Excelsior. Poezii*. Buc., Editura pentru literatură, 1968, p. 19—25. (Biblioteca pentru toți, 466).

Maniu, Adrian. *Cel din urmă dor*. În: Maniu, Adrian. *Scrieri*. Vol. 2. Buc., Editura pentru literatură, 1968, p. 25—26.

Michelangelo Buonarroti. *Iubire, spune-mi, adevărul, oare...* — *De-aproape, de departe, totdeauna...* — *Puterea unui chip frumos mă-mbie...* În: Michelangelo Buonarroti.

Sonete. Buc., Editura pentru literatură, 1964, p. 27, 75, 119.

Minulescu, Ion. *Mult așteptatei...*. În: Minulescu, Ion. *Uersuri*. Buc., E.S.P.L.A., 1957, p. 36—37.

Paraschivescu, Miron Radu. *Fata necăjită*. În: Paraschivescu, Miron Radu. *Cîntice țigănești*. Buc., Editura tineretului, 1969, p. 33—34.

Petrarca, Francesco. *În înălțimi sînt pasări cu ochi atît de viu. — Privirea ei cea dulce mă săgetă așa... — În vînt, de aur păru-i se respiră în unde. — În mijlocul atîtor semei fermecătoare*. În: Petrarca, Francesco. *Sonete*. Buc., Editura tineretului, 1959, p. 37, 48, 51, 76. (Cele mai frumoase poezii).

Petrescu, Camil. *Cearța. — Uersurile*. În: Petrescu, Camil. *Opere*. Vol. 1. *Uersuri*. Buc., Editura pentru literatură, 1968, p. 100, 102—103.

Povestea vorbii. Folclor. 1. *Cîntecul mirsiei*. 2. *Cîntecul cununii*. 3. *Urătură la nuntă*. 4. *Zorile*. 5. *De dragoste*. Pagini redactate de Miron Radu Paraschivescu. În: *Ramuri*, 3, nr. 13, 15 dec 1966, p. 11.

Prévert, Jean. *Alicante*. În: Prévert, Jean. *Poeme*. Buc., Editura pentru literatură, 1965, p. 14. (Poesis).

Rilke, Reinor Maria. *Prinos. — O, iu, iubită. — Antistrofe*. În: Rilke, Reinor Maria. *Uersuri*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1966, p. 150, 333—334, 352—354.

Ronsard, Pierre. *Doar cincisprezece ani — copil? femeie? — De unde vine calda măreție. — Iubitei*. În: Ronsard, Pierre. *Antologie lirică*. Buc., Editura pentru literatură, 1967, p. 212, 213, 225, 229.

Saadi. *Frumoasa paharnică*. În: Saadi. *Golestan* (Grădina florilor). Buc., Editura pentru literatură, 1964, p. 306—307. (Biblioteca pentru toți, 264).

Shakespeare, William. *Sonete, II, XVIII, CXXVIII, CXXX*. În: Shakespeare, William. *Sonete*. Ediția a 2-a. Buc., Editura tineretului, 1967, p. 26, 42, 102, 103. (Cele mai frumoase poezii, 63).

Sorescu, Marin. *De-a baba oarba*. În: Sorescu, Marin. *Poeme*. Buc., Editura pentru literatură, 1967, p. 151—152. (Albatros).

Stancu, Zaharia. *Joc. — Amorfă. — Arbor. — Iubire nouă*. În: Stancu, Zaharia. *Uersuri*. Buc., Editura tineretului, 1962, p. 22, 27, 29, 35. (Cele mai frumoase poezii, 45).

Stănescu, Nichita. *Împotriva cuvîntelor*. VIII. În: Stănescu, Nichita. *Laus Ptolomaei*. Buc., Editura tineretului, 1968, p. 105—106.

Tyndal, Pontus de. *[Atît de sprinten pașii își măsoară...]* În: *Poezi ai Pleiadei*. Buc., Editura tineretului, 1965, p. 57. (Cele mai frumoase poezii, 77).

Verlaine, Paul. *Uisul nedezmințit*. În: Verlaine, Paul. *Uersuri*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1967, p. 29.

Villon, François. *Balada doamnelor de altădată*. În: Villon, François. *Balade și alte poeme*. Buc., E.S.P.L.A., 1956, p. 58—60.

Vinea, Ion. *Celei venite*. În: Vinea, Ion. *Poeme*. Buc., Editura tineretului, 1969, p. 95—96. (Cele mai frumoase poezii, 105).

Voiculescu, Vasile C. *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară de... CLUI. — CLXVIII*. În: Voiculescu, Vasile C. *Poezii*. Vol. 2. Buc., Editura pentru literatură, 1968, p. 254—266.

Voronca, Ilarie. *Te regăsesc lingă mine, tăcută, binevoitoare*. În: Voronca, Ilarie. *Poeme*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1961, p. 30—32.

„O, mamă, dulce mamă...”

Omagiu literar închinat mamei

Gînduri închinute mamei. Antologie și prefață de Victor Crăciun. Buc., Editura tineretului, 1968. (Biblioteca școlară).

Albu, Florența. *Ochii mamei*. În: Contemporanul, nr. 13, 31 mar 1967, p. 3.

Bay, A. *Mama*. În: Luminița, 19, nr. 3, mar 1968, p. 2.

Benic, Mihai. *Mamei*. În: Clubul, nr. 3, mar 1967, p. 17.

Bjornson, Björnstjerne. *Miinile mamei*. În: Bjornson, Björnstjerne. *Miinile mamei*. [Nuvele]. Buc., E.S.P.L.A., 1958, p. 115—155.

Căldăraru, Emilia. *Ființa unică: mama*. În: Colocvii, 4, nr. 3, mar 1969, p. 5.

Costa, Daniel A. *Mama*. În: Astra, 4, nr. 2, feb 1969, p. 11.

Dinnescu, Constantin. *Chipul mamei*. În: Argeș, 2, nr. 2, feb 1967, p. 9.

Garcia Lorca, Federico. *Cîntecul mamei lui Amargo*. În: Garcia Lorca, Federico. *Poeme. — Poemas*. Ediție bilingvă. Buc., Editura pentru literatură, 1968, p. 167.

Gladkov, Feodor. *Inimă de mamă*. În: Gladkov, Feodor. *Inimă de mamă*. [Nuvele]. Buc., E.S.P.L.A. — Cartea rusă, 1959, p. 140—240.

Gorki, Maxim. *Mama*. Buc., Editura pentru literatură, 1964. XXX + 474 p. + 1 f. portr. (Biblioteca pentru toți, 218).

Heine, Heinrich. *Din „Sonete”. Mamei mele, 1. — Mamei mele, 2*. În: Heine, Heinrich. *Poezii*. Buc., Editura tineretului, 1965, p. 36—37. (Cele mai frumoase poezii, 80).

Herțeg, Nicolae. *Cîntec de leagăn*. În: Clubul, nr. 3, mar 1967, p. 17.

Ileanca, Marinela. *Mamei*. În: Știința tineretului, 24, nr. 5846, 7 mar 1968, Supliment Preludiu, nr. 12, p. 4.

Iuga, Ion. *Cîntec alb mamei*. În: *Indrumătorul cultural*, 21, nr. 3, mar 1968, p. 26—27.

Jebeleanu, Eugen. *Mama*. În: Jebeleanu, Eugen. *Poeme*. 1944—1964. Buc., Editura pentru literatură, 1964, p. 333—334.

Jerzyna, Zbigniew. *Mamei*. În: *Lucafașul*, 9, nr. 12, 19 mar 1966, p. 6.

József Attila. *Mama*. În: József Attila. *Poezii*. — *Versek*. Ediție bilingvă. Buc. Editura pentru literatură, 1967, p. 239.

Maiakovski, V. V. *Mama și amurgul ucis de nemți*. În: Maiakovski, V. V. *Opera poetică*. Vol. 2. (Poezii). Buc., Editura pentru literatură universală, 1963, p. 15—16.

Mînuțescu, Ion. *Cîntec de leagăn*. În: Mînuțescu, Ion. *Uersuri*. Buc., E.S.P.L.A., 1957, p. 85—86.

Seculeanu, Eugen. *Mama*. În: *Astra*, 4, nr. 3, mar 1969, p. 10.

Sorescu, Marin. *Ctitorie*. În: Sorescu, Marin. *Poeme*. Buc., Editura pentru literatură, 1967, p. 86. (Albatros).

Sperber, Alfred Margul. *Mamei mele*. În: *România literară*, 3, nr. 3, 15 ian 1970, p. 17.

Prin aerul cel roșu, femei trec cu-arme-n brațe...

Medalioane de femei-luptătoare

„Mai bine să mori în picioare luptînd pentru libertate, decît să trăiești ca un rob în genunchi”.

La Passionaria

Livezeanu, Elena. *Femeile în Uniunea patrioților*. Acum 25 de ani. În: *Femeia*, 22, nr. 5, mai 1969, p. 5.

Români în Rezistența franceză. Buc., Editura politică, 1969. 280 p.

* * *

Ioniță, Elisabeta. *Dr. Ecaterina Arbore-Ralli* (1873—1937). În: *Anale de istorie*, 15, nr. 2, mar-apr 1969, p. 140—142.

Dogaru, Mihai. *Olga Bancic*. 1912—1944. Fișe de istorie. În: *Clubul*, nr. 4, apr 1969, p. 46—47.

Ioniță, Gh. I. *Olga Bancic* (1912—1944). În: *Anale de istorie*, 15, nr. 3, 1969, p. 140—142.

Potrescu, Alexandru. *Sergent Elena Chiriță*. Buc., Editura militară, 1967.

Potrescu, Alexandru. *Maria Deheleanu*. Eroine ale războiului antihitlerist. În: *Viața militară*, 19, nr. 1, ian 1966, p. 31.

Ibanruni, Dolores. *Singura cale*. Buc., Editura politică, 1963. 464 p. + 12 f. pl. și portr.

Berindei, Dan. *Ana Ipătescu*. Din filele vremii. În: *Femeia*, nr. 2, feb 1967, p. 9.

Petrescu, Camil. [*Ana Ipătescu*]. În: Petrescu, Camil. *Un om între oameni*. Roman. Vol. 2. Buc., Editura tineretului, 1967, p. 381—396.

Levandovski, A. *Jeanne d'Arc*. [Buc.], Editura tineretului, 1965. 288 p. + 8 f. pl., portr. și h.

Parfenova, Nadejda. *Învățătoarea învățătorilor*. La 100 de ani de la nașterea Nadejdei Konstantinovna Krupskaja. În: *Gazeta învățămintului*, 21, nr. 936, 14 mar 1969, p. 3.

Popovici, Valentina. *Nadejda Konstantinovna Krupskaja* (1869—1939). În: *Revista bibliotecilor*, 22, nr. 2, feb 1969, p. 108—110.

Lange-Weinert, Marianne. *Marianne*. [Însemnări autobiografice]. [Buc.], Editura tineretului, 1961. 207 p.

Ioniță, Elisabeta. *Haia Lifșiț* (1903—1929). În: *Anale de istorie*, 15, nr. 5, 1969, p. 173—181.

Luxemburg, Rosa. *Cuvîntări și articole alese*. Buc., Editura politică, 1962. 303 p.

Dornemann, Luise. *Jenny Marx*. Ediția a 2-a. Buc., Editura politică, 1962. 192 p. + 11 f. pl., portr. și facș.

Vorobiova, O. B. și Sinelnikova, I. M. *Fieele lui Marx*. Buc., Editura politică, 1962. 152 p. cu ilustr. și portr.

Mora, Constancia de la. *Mindra Spanie*. Amintirile unei republicane. Buc., Editura politică, 1963. 399 p.

Rosenzweig, D. *Louise Michel*. [Buc.], Editura tineretului, 1967. 255 p. + 16 f. pl. și portr. (Oameni de seamă).

Constantinescu, Olga. *O militanță socialistă de seamă*. [Sofia Nadejde]. În: *Astra*, 4, nr. 2, feb 1969, p. 13.

Marinescu, V. *Ocskó Tereza* (1917—1940). În: *Analele Institutului de studii istorice și social politice a partidului de pe lângă C.C. al P.C.R.*, 14, nr. 1, ian-feb 1968, p. 139—142.

Covaci, Maria. *Elena Pavel-Sîrbu* (1915—1943). În: *Anale de istorie*, 15, nr. 5, 1969, p. 174—177.

Mihăilescu, Valentina. *O militanță de neuitat: Elena Popovici*. În: *Femeia*, 22, nr. 3, mar 1969, p. 8.

Sereni, Marina. *Zilele vieții noastre*. Buc., Editura politică, 1959. 196 p.

Almaș, Dumitru. *Eroina de la Jiu — Ecaterina Teodoroiu*. În: Almaș, Dumitru. *Eroi au fost, eroi sînt încă...* Evocări și portrete literare. Buc., Editura politică, 1968, p. 279—286.

Grozea, E. *Sublocotenentul Ecaterina Teodoroiu*. Buc., Editura militară, 1967.

Bîrna, Vlaicu. *Romanul Caterinei Varga*. Buc., Editura tineretului, 1960. 356 p. + 10 f. pl.

N. CULEA

OAMENI ILUȘTRI

Romane biografice, autobiografice și biografii romanțate

BIBLIOGRAFIE DE RECOMANDARE

Cunoașterea vieții oamenilor mari, care și-au înscris pentru totdeauna numele în istoria civilizației umane, cinstind domeniul în care și-au desfășurat activitatea sau marcând, prin viața lor zguduitoare, un moment deosebit în istorie, constituie indiscutabil prilejul înțelegerii mai profunde a contribuției marilor personalități la progresul civilizației și totodată exemple vii ale întrușchării unor mari calități umane. Adesea, viața unor astfel de oameni a înregistrat momente neobișnuite, de luptă și pasiune pentru victoria unor idei sau planuri îndrăznețe, de bucurii și succese deosebite, ca și de înfrângeri momentane sau tristeți ajunse pînă la tragic. Este și motivul pentru care beletristica și-a găsit de numeroase ori material de inspirație în biografiile marilor personalități, născîndu-se astfel specii literare aparte. Dintre acestea, conturînd mai complet personalitatea prezentată, romanele biografice, cele autobiografice, precum și biografiile romanțate (deosebite prin modalitatea literară propriu-zisă de romanele biografice), se impun mai mult și prezintă un interes deosebit. Ele oferă minunatul prilej de a face cunoștință cu viața unui om ilustru prin lectura plăcută a unei specii literare foarte agreabile — romanul.

Prezentăm cititorilor noștri o bibliografie selectivă a celor mai cunoscute lucrări de acest fel, din literatura română și universală. Am inclus, de asemenea, și cîteva lucrări cu caracter memorialistic, pe care le considerăm a nu putea lipsi din selecția noastră. Și aceasta, pentru a întregi imaginea vieților deosebite, precum și datorită realizării artistice a lucrărilor alese. Desigur, ca în cazul oricărei selecții, o doză de subiectivism se face ușor simțită. Dar, totodată, este o invitație pentru bibliotecari de a continua singuri depistarea și recomandarea cît mai multor lucrări de genul acesta.

Ordonarea înregistrărilor este alfabetică, după numele personalităților prezentate în operele bibliografiate. În cazul mai multor înregistrări la aceeași personalitate, operele sînt trecute tot în ordine alfabetică — a numelor autorilor lor.

Karl MARX

Korn, Vilmos și Korn, Ilse. *Necunoscutul din Vean-Street*. [Roman]. În românește de D. Manu și H. Elias. Buc., Editura tinerețului, 1967. 376 p.

Serebriakova, Galina Iosifovna. *Tineretea lui Marx*. [Roman. Traducere]. Buc., E.S.P.L.A. — Cartea rusă, 1959. 820 p.

Serebriakova, Galina Iosifovna. *Culmile vieții*. [Roman istorico-biografic despre Karl Marx]. În românește de Alice Toader și Iuri Ionescu. Buc., E.L.U., 1965. 415 p.

Serebriakova, Galina Iosifovna. *Răpirea jocului*. [Roman. Traducere]. Vol. 1—2. Buc., E.L.U., 1963—1964. Vol. 1. 495 p.; vol. 2. 440 p.

Vrics, Theun de. *O stație umblă prin Europa...* Vol. 1—3. În românește de Mihai Isbășescu. Buc., E.S.P.L.A., 1957. 3 vol. (Literatură universală contemporană).

Friedrich ENGELS

Serebriakova, Galina Iosifovna. *Preludiu*. Roman. În românește de Dan Răutu. Buc., E.L.U., 1969. 355 p.

Vladimir Ilici LENIN

Koptolov, A. L. *Marele început*. Roman. În românește de Iulia Giroveanu și Dragoș Vacariuc. Buc., E.L.U., 1967. 376 p.

Prilejaeva, Maria. *Sub cerul Nordului*. Roman. Traducere de V. Kernbach și M. Grădinaru. Cuvînt înainte de Eva Sirbu. Buc., E.L.U., 1961. 420 p.

★

Gracchus BABEUF

Ehrenburg, Ilya. *Viața lui Gracchus Babeuf*. [Traducere și prefață de Cristina Boico]. Buc., E.L.U., 1963. 263 p.

Nicolae BĂLCESCU

Petrescu, Camil. *Un om între oameni*. Roman. Vol. 1—3. Buc., Editura tinerețului, 1967. 3 vol.

Simone de Beauvoir

Beauvoir, Simone de. *Amintirile unei fete cuminți*. Traducere și note de Anda Boldur. Prefață de Silviu Iosifescu. Buc., E.L.U., 1965. 415 p. + 1 f. pl.

Ludwig van BEETHOVEN

Benador, Ury. *Beethoven, omul*. Buc., E.P.L., 1964. 448 p.

Roßland, Romain. *Viața lui Beethoven*. În românește de Ovidiu Constantinescu. Ed. a 2-a. Buc., Editura tineretului, 1959. 128 p. + 8 f. pl. (Oameni de seamă).

Vincenzo BELLINI

Pastura, Francesco. *Bellini*. Romanul vieții. [Traducere din limba italiană de Eugen Cosulescu]. Buc., Editura muzicală, 1968. 432 p. + 1 f. portr.

Norman BETHUNE

Allan, Ted și Sidney, Gordon. *Medic pe trei continente*. Ediție pentru tineret. În românește de Emma Beniuc. Buc., Editura tineretului, 1959. 456 p.

Lucian BLAGA

Blaga, Lucian. *Hronicul și cântecul virstelor*. Ediție îngrijită și cuvînt înainte de George Ivașcu. Buc., Editura tineretului, 1965. XIV + 258 p.

Dimitrie CANTEMIR

Cassvan, Sarina. *Între pană și spadă*. Buc., Editura tineretului, 1963. 136 p.
Gheorghiu, Mihnea. *Ucenicia cărturarului*. Buc., Editura tineretului, 1955. 164 p. cu ilustr.

Vasili Ivanovici CEAPAEV

Furmanov, D. A. *Ceapaev*. Traducere de Irina Vlad și Paul Verbitchi. Buc., E.P.L., 1961. XIV + 370 p. + 1 f. portr. (B.P.T., 96).

Benvenuto CELLINI

Cellini, Benvenuto. *Viața lui Benvenuto Cellini scrisă de el însuși*. Traducere, tabel cronologic și note de Ștefan Crudu. Prefață de Nina Façon. Traducerea versurilor: Geo Dumitrescu. Vol. 1—2. Buc., E.P.L., 1964. Vol. 1. XXX + 370 p. + 1 f. portr.; vol. 2. 368 p. (B.P.T., 265—266).

Frédéric CHOPIN

Broszkiewicz, Jerzy. *Chipul dragostei*. Traducere de Al. Ștefănescu-Medeleni și Erik Valentin Frimu. Buc., E.L.U., 1962. 489 p.

Cristofor COLUMB

Aderca, F. *Amiralul Oceanului, Cristofor Columb*. Ed. a 2-a. Buc., Editura tineretului, 1963. 664 p. cu ilustr.

DANTE ALIGHIERI

Boccaccio, Giovanni. *Viața lui Dante*. Traducere, cuvînt înainte și note de Ștefan Crudu. Buc., E.P.L., 1965. 167 p. + 3 f. portr.

Thomas DE QUINCEY

De Quincey, Thomas. *Confesiunile unui opiomani englez urmate de Diligența și Des-*

pre omor considerat ca una dintre artele frumoase. În românește de Corneliu Rudescu. Prefață de Virgil Nemoianu. Buc., E.L.U., 1969. 472 p. cu ilustr.

Teodor Mihailovici DOSTOIEVSKI

Dostoievski, F. M. *Amintiri din casa morților*. În românește de Nicolae D. Gane. Ed. a 2-a. Buc., E.L.U., 1963. 392 p. + 1 f. portr. (Clasicii literaturii universale).

George ENESCU

Çimpeanu, P. *Jurjac*. Enescu copil. Buc., Editura tineretului, 1961. 351 p. cu ilustr.

Alexander FLEMING

Maurois, André. *Alexander Fleming*. Traducere de N. Cajal. Postfață de prof. dr. N. Nestorescu. Buc., Editura medicală, 1965. 284 p.

Anna FRANK

Jurnalul Annei Frank. 12 iunie 1942 — 1 ianuarie 1944. În românește de C. Toiu. Buc., Editura tineretului, 1959. 279 p. + 1 f. portr.

Julius FUČIK

Fučík, Julius. *Reportaj cu ștreangul de gît*. Prefață de N. Moraru. Buc., E.S.P.L.A., 1960. XVII + 142 p. + 1 f. portr. (B.P.T., 48).

Romain GARY

Gary, Romain. *Prima dragoste, ultima dragoste*. Traducere de Marcel Aderca. Prefață de Romul Munteanu. Buc., E.L.U., 1968. 423 p.

Paul GAUGUIN

Maugham, William Somerset. *Luna și doi bani jumate*. În românește de Elisabeta Marian. Buc., E.L.U., 1963. 264 p.

Feodor Vasilevici GLADKOV

Gladkov, Feodor Vasilevici. *Povestea copilăriei*. În românește de Cezar Petrescu. Ed. a 2-a. Prefață de Tamara Gane. Buc., Editura tineretului, 1960. 548 p.

Johann Wolfgang GOETHE

Goethe, Johann Wolfgang. *Poezie și adevăr*. Din viața mea. Tabel cronologic de Diether Fuhrmann. Traducere, prefață și note de Tudor Vianu. Vol. 1—3. Buc., E.P.L., 1967. 3 vol. (B.P.T., 387—389).

Mann, Thomas. *Lotte la Weimar*. În românește de Al. Philippide. Buc., E.L.U., 1964. 351 p.

Maxim GORKI

Gorki, Maxim. *Copilăria*. Prefață și note de Galina Maievski. Buc., Editura tineretului, 1967. 399 p. (Biblioteca școlară, 78).

Gorki, Maxim. Copilăria. — *La stăpin.* — *Universitățile mele.* Traducere de Cezar Petrescu și Ada Steinberg. Cuvînt înainte de Tamara Gane. Vol. 1—3. Buc. E.S.P.L.A. — Cantea rusă, 1960. 3 vol. (B.P.T., 21—23).

GOYA (Francisco José de Goya y Lucientes)

Feuchtwanger, Lion. *Goya sau Drumul spinos al cunoașterii.* Traducere de V. Beneș. Buc., E.S.P.L.A., 1959. 588 p. + 22 f. pl.

HENRIC AL IV-LEA, rege al Franței

Mann, Heinrich. *Timerețea lui Henri IV.* În românește de Al. Leon. Studiu introductiv de Ion Ianoși. Vol. 1—2. Ed. a 2-a. Buc., E.L.U., 1968. Vol. 1. 504 p.; vol. 2 (Implinirea și sfârșitul lui Henri IV). 655 p.

HORIA (Vasile Ursu Nicola)

Bîrna, Vlaicu. *Cînd era Horia împărat.* Buc., Editura tineretului, 1962. 216 p. cu ilustr.

JEANNE D'ARC

Levandovski, A. *Jeanne d'Arc.* Traducere de Igor Block și Al. Ștefănescu-Modeleni. Buc., Editura tineretului, 1965. 288 p. + 7 f. pl.

Jack LONDON

London, Jack. *Martin Eden.* Traducere, cuvînt înainte și note : D. Mazilu. Ed. a 2-a. Buc., E.L.U., 1961. XX + 492 p. + 1 f. portr. (Clasicii literaturii universale).

Toussant LOUVERTURE

Potrescu, I. *Ua-Naasse, Cîntecul libertății.* Viața lui Toussant Louverture. Buc., Editura tineretului, 1964. 244 p. cu ilustr.

Fernando de MAGELLAN

Zweig, Ștefan. *Magellan.* Ed. a 2-a. Prefață de I. Inozemțev. Buc., Editura tineretului, 1959. 320 p. + 1 f. h. (Oameni de seamă).

MICHELANGELO BUONARROTI

Stone, Irving. *Agonie și extaz.* În românește de Geo Dumitrescu și Liana Dobrescu. Buc., E.L.U., 1966. 808 p.

Nicolae MILESCU SPĂTARUL

Almaș, Dumitru. *Neculai Milescu Spătarul.* Buc., Editura tineretului, 1954. 596 p. cu ilustr. + 1 f. h.

Constantia de la MORA

Mora, Constantia de la. *Mindra Spanie.* Amintirile unei republicanc. Traducere din limba franceză. Prefață de Mihail Florescu. Buc., Editura politică, 1963. 399 p.

Axel MUNTHE

Munthe, Axel. *Cartea de la San Michele.* În românește de Teodora Sadoveanu. Buc., E.L.U., 1969. 431 p.

Nikolai OSTROVSKI

Ostrovski, Nikolai. *Așa s-a călit oțelul.* Ed. a 7-a. Buc., Editura tineretului, 1963. 392 p. (Cutezătorii).

Niccolo PAGANINI

Vinogradov, Anatoli. *Defăimarea lui Paganini.* Roman. În românește de V. Teodorescu și E. Bandrabur. Ed. a 4-a. Buc., E.L.U., 1961. 388 p.

Silvio PELLICO

Pellico, Silvio. *Inchisorile mele.* Studiu introductiv, traducere și note de Nina Façon. Buc., E.L.U., 1965. 247 p. (Clasicii literaturii universale).

PETRU I

Tolstoi, A. N. *Petru I.* Roman. Buc., E.L.U., 1962. 768 p.

Ciprian PORUMBESCU

Ghiban, C. *Cînta la Stupca o vîoară.* Ed. a 3-a. Buc., Editura militară, 1964. 384 p. + 1 f. portr.

Jean-Jacques ROUSSEAU

Feuchtwanger, Lion. *Înțelepciunea nebunului sau Moartea și transfigurarea lui Jean-Jacques Rousseau.* În românește de L. și P. Năvodaru. Prefață de Savin Bratu. Buc., E.L.U., 1961. XXXIV + 436 p.

Antoine de SAINTE-EXUPÉRY

Saint-Exupéry, Antoine de. *Zbor de noapte. Pilot de război.* Traducere de Ion Caraion. Buc., E.L.U., 1968. 279 p.

Franz SCHUBERT

Pitrou, Robert. *Viața intimă a lui Schubert.* Traducere de Constanța Stănulescu. Buc., Editura muzicală, 1968. 168 p. cu ilustr.

William SHAKESPEARE

Gheorghiu, Mihnea. *Scene din viața lui Shakespeare.* Cuvînt înainte de Tudor Vianu. Buc., E.P.L., 1968, XV + 432 p. (B.P.T., 473).

SPARTACUS

Giovagnoli, Raffaello. *Spartacus.* În românește de Dan Faur și Magda Roșu. Ed. a 5-a. Buc., Editura tineretului, 1964. 500 p. (Cutezătorii).

STENDHAL (Henry Beyle)

Vinogradov, Anatoli. *Viața romanșată a lui Stendhal.* (Cele trei culori ale unei epoci). Traducere de Aurel Lambrino și Ecaterina

Ionescu. Buc., E.S.P.L.A. — Cartea rusă, 1959. 644 p.

Fedor Ivanovici ȘALIAPIN

Șaliapin, F. I. *Pagini din viața mea. — Masca și suflatul.* Traducere din limba rusă de Olga Mișurnov. Buc., Editura muzicală, 1962. 424 p. + 20 f. pl.

ȘTEFAN CEL MARE

Sadoveanu, Mihail. *Viața lui Ștefan cel Mare.* Buc., E.P.L., 1965. 256 p.

Ecaterina TEODOROIU

Tăutu, Nicolae. *Fata cu arma.* Buc., Editura tineretului, 1962. 292 p.

Lev Nikolaevici TOLSTOI

Tolstoi, L. N. *Copilăria. Adolescența. Tinerețea.* Traducere din limba rusă de Ticu Archip și Maria Vlad. Studiu introductiv de S. Baciov. Buc., Cartea rusă, 1953. 339 p. + 1 f. portr. (*Opere* în 14 volume, vol. 1).

Mark TWAIN

Twain, Mark. *Uorbesc din mormint.* Traducere și prefață de Petru Solomon. Buc., E.L.U., 1962. 232 p.

Paul VAILLANT-COUTURIER

Vaillant-Couturier, Paul. *Copilăria.* Amin-

tiri din copilărie și din tinerețe. În românește de Aurel Țita. Prefață de Teodora Cristea. Buc., Editura tineretului, 1965. 256 p.

Vincent VÂN GOGH

Stone, Irving. *Bucuria vieții.* În românește de Liana Dobrescu și Geo Dumitrescu. Buc., E.L.U., 1962. 519 p.

Caterina VARGA

Bărna, Vlaicu. *Romanul Caterinei Varga.* Buc., Editura tineretului, 1960. 356 p. + 10 f. pl.

Giuseppe VERDI

Werfel, Franz. *Verdi.* Romanul operei. Traducere de Th. Balan și R. Olteanu. Prefață de Silvian Iosifescu. Buc., Editura muzicală, 1964. 362 p.

Tudor VLADIMIRESCU

Constant, Paul. *Tudor Vladimirescu.* Buc., Editura tineretului, 1960. 384 p.

Richard WAGNER

Bălan, George. *Eu, Richard Wagner...* O autobiografie redactată de George Bălan. Buc., Editura tineretului, 1966. 264 p. + 15 f. pl. (Oameni de seamă).

George VLADESCU

Gaura din cizma lui Ilici

„Voi, cei care faceți statuia lui Ilici
înaltă de 20 de metri pe Palatul Sindicatatelor
nu uitați să puneți în cizma lui,
gaura, adevărită de atâția martori,
semmul sărăciei.

Doar am auzit
că brațul lui arată Apusul, unde trăiesc mulți
care îl vor recunoaște pe Ilici datorită acestei găuri,
ca pe unul de-al lor“.

Bertolt Brecht. *Uersuri.* Buc., Editura pentru literatură universală, 1966, p. 126.

STATUTUL BIBLIOTECARILOR—

O NECESITATE

Schimb de opinii

ILIE MORUȘ :

Directorul Bibliotecii municipale Brașov

Problema legiferării activității bibliotecilor și acordării unui statut lucrătorilor lor nu este nicidecum nouă ; ea a fost discutată ani de zile, constituind expresia unei necesități arzătoare care, pe măsura trecerii timpului, se face tot mai adânc simțită. Numărul mare și varietatea acestor instituții, precum și diferențierea atribuțiilor salariaților reclamă o mînduială stabilită prin lege, care să precizeze normele definiției ale activității, conforind bibliotecarilor de toate categoriile sentimentul de siguranță și stabilitate. O LEGE A BIBLIOTECILOR ar constitui mult așteptatul act de consacrare a recunoașterii acestei profesii, lărgindu-i potențele de afirmare în viața noastră culturală contemporană și punînd aceste unități la adăpost de orice element care ar putea exercita o influență arbitrară în activitatea lor. Adoptarea la infinit a unor criterii de muncă întemeiate numai pe diferite instrucțiuni și sugestii, cu un caracter mai mult sau mai puțin permanent, nu poate asigura în toate cazurile coeficientul de continuitate și stabilitate care generează și amplifică, în ultimă instanță, elementul trainic tradițional în acest domeniu.

Această situație este mai evidentă în rețeaua bibliotecilor publice, mai ales în zona rurală, unde, trebuie s-o recunoaștem, mulți bibliotecari, mai puțin cunoscători și experimentați în muncă, nu sînt în măsură să îmbînc, cu discernămintul cuvenit, multiplele indicații pe care le primesc pe linia forurilor locale cu interesele de bază ale instituției, considerate prin prisma destinației ei funcționale. Or, precizarea prin lege a drepturilor și îndatoririlor bibliotecarului ar contribui la reglementarea acestei stări de

lucruri, la asigurarea stabilității și continuității muncii în bibliotecă.

În discuțiile purtate în paginile revistei pe marginea acestei teme, au fost formulate păreri interesante asupra profilului bibliotecarului și rostului său în perimetrul vieții social-culturale din epoca modernă. Părerile au fost unanime, pe bună dreptate, în susținerea necesității unei reglementări stabile a sistemului de pregătire a bibliotecarilor și a încadrării lor în muncă pe temeiul unor criterii îmbunătățite.

De altfel, problema lărgirii cunoștințelor profesionale și culturale a oamenilor muncii a constituit o temă frecventă în dezbaterile care au avut loc în cadrul celui de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român, fapt care ne obligă să abordăm această chestiune cu spiritul de răspundere cuvenit și în domeniul nostru de activitate. Înscriindu-se pe acest făgaș, inițiativa *Revistei bibliotecilor* de a deschide o discuție largă pe tema ideii unui STATUT AL BIBLIOTECARILOR merită cele mai bune aprecieri.

Pornind de la actualul nomenclator al funcțiilor lucrătorilor din bibliotecă, eu consider că el ar putea fi simplificat, în sensul că personalul de specialitate să fie alcătuit din : a) *bibliotecari* ; b) *bibliotecari categoria a II-a* ; c) *bibliotecari categoria I* ; d) *bibliotecari principali*.

Bibliotecarii vor fi absolvenți ai școlii medii de cultură generală, iar pentru promovarea în categoria de *bibliotecari categoria a II-a* vor putea urma un curs de specializare postliceală de 2 ani, care, după părerea mea, s-ar putea organiza la Buourești, Cluj și Iași. Socotesc indicate aceste localități din mai multe puncte de vedere :

În primul rând, în aceste orașe există un învățământ superior dezvoltat, precum și importante biblioteci științifice și publice care ar putea asigura atât cadrele cu calificare superioară necesare conducerii cursurilor, cât și ambianța trebuitoare efectuării lucrărilor practice și formării profesionale. În al doilea rând, distribuirea geografică a celor trei centre ar înlesni deplasarea candidaților. Alcătuirea judicioasă, prealabilă, a unor planuri de învățământ și programe de practică în bibliotecă ar asigura unitatea exigentelor și uniformitatea dozării cunoștințelor. Această soluționare a problemei ar reclama o colaborare permanentă în acest domeniu a C.S.C.A. cu Ministerul Învățământului și alte foruri interesate, indiferent dacă aceste centre de pregătire s-ar organiza pe lângă instituțiile universitare sau bibliotecii. Tot în rândul bibliotecarilor de categoria a II-a vor fi încadrați absolvenții institutelor pedagogice de 3 ani, de diferite specialități care, după o perioadă de un an, pe baza propunerii conducerii instituției, pot fi promovați în rândul *bibliotecarilor de categoria I*. În această din urmă categorie vor fi repartizați și absolvenții secției de biblioteconomie de pe lângă Institutul pedagogic al Universității din București. Din categoria **BIBLIOTECARI PRINCIPALI** vor putea face parte absolvenții de facultate, din rândul cărora vor fi recrutați și cadrele de conducere. Apreciez că pregătirea postuniversitară este necesară și, în cadrul ei, mai ales lucrătorii situați în funcții de conducere vor trebui instruiți periodic asupra progreselor realizate pe plan mondial în domeniul științei biblioteconomice. Aș considera nimerit ca toate categoriile de bibliotecari să beneficieze, pe temeiul statelor de vechime — să zicem din 5 în 5 ani — și a măsurii în care își însușesc cerințele acestei profesii, de grade care să aducă după sine și o creștere corespunzătoare a salariului personal tarifar.

În cadrul programelor de învățământ pentru instruirea bibliotecarilor, ar trebui să existe exigențe mai mari pentru studierea limbii române și a celor străine, pentru scrierea frumoasă și corectă, atât de necesară în toate compartimentele muncii bibliotecărești.

Gavril BLAGA

directorul Bibliotecii centrale a Institutului agronomic — Timișoara

Rămânerea în urmă a pregătirii profesionale a bibliotecarilor este, din păcate, o tristă realitate la noi în țară. Comentariile,

oricât de inteligente ar fi, nu pot îndepărta un sentiment de nedumerire față de această lacună, a cărei gravitate se resimte zilnic și la tot pasul.

Realizările obținute de unii bibliotecari, datorită unor mijloace meșteșugărești, practicii îndelungate, întâmplării sau înzestrării excepționale, nu infirmă această constatare.

Abordînd necesitatea înlăturării acestei scăderi, credem că ar trebui înlăturat de la bun început din vocabularul nostru cuvîntul „în viitor” și înlocuit cu unul mai apropiat — „acum”.

Este știut că cercetarea științifică, teoretică și aplicativă, este direct legată de informarea și documentarea la zi, în orice domeniu de activitate. Rezolvarea documentării direct de către cercetători, poate să le aducă unora succesul, satisfacția, secretul. Dar la o documentare cît mai bogată și la zi trebuie să aibă cale deschisă și acces larg toți cercetătorii, începătorii și tinerii sau experimentații și mai în vîrstă. Orice întîrziere în organizarea de biblioteci capabile să asigure această informare și documentare constituie un prejudiciu grav adus nivelului științei și mai ales economiei naționale.

„Acum”, și nu „în viitor”, trebuie luate deci măsurile necesare, atît în ceea ce privește pregătirea profesională, cît și cele ce privesc la o legislație corespunzătoare.

La baza noii organizări propunem să stea o concepție clară și precisă: bibliotecarul din bibliotecile științifice și de specialitate să aibă aceeași pregătire de bază ca inginerul, medicul, profesorul, agronomul etc. pe care biblioteca îi deserveste, precum și aceleași condițiuni de încadrare și salarizare. În acest scop, urmează să aibă în primul rând o pregătire profesională de bază, obișnuită, generală (profesor, medic etc.): în al doilea rând, o pregătire de specialitate în domeniul bibliologiei de 1—2 ani; în al treilea rând, o pregătire specială de cunoaștere a citorva limbi de circulație internațională.

Stabilirea aceluiași condiții de încadrare și salarizare ca acelea ale specialiștilor din instituțiile sau întreprinderile pe lângă care funcționează biblioteca ar împiedica orice fluctuație și mai ales ar încuraja orientarea tineretului spre profesiunea de bibliotecar. Propunerea tov. M. Petrescu și C. Olăreanu ca încadrarea bibliotecarilor să se facă după sistemul existent în învățământ vine în mod cert în sprijinul propunerilor noastre (cu condiția — am adăuga noi — înlăturării cuvîntului „în viitor”).

Adoptarea urgentă a unei legislații corespunzătoare ar fi un pas însemnat pentru ridicarea bibliotecilor pe treapta cerințelor contemporane de organizare și funcționare și s-ar încadra în organizarea științifică preconizată de organele de stat și partid.

COLECȚIILE SPECIALE ÎN ATENȚIE

La încheierea unui instructaj

Categorie de materiale care reclamă un tratament deosebit în bibliotecile ce le dețin, colecțiile speciale așteaptă de multă vreme inițiative care să asigure protecția și valorificarea lor optimă. De la exemplarul bibliofil la stampă și de la manuscris la microfilm se însușează o atât de mare varietate de materiale (munită în literatura engleză de specialitate cu o expresie greu traducibilă: „non books materials“*), încât aproape fiecare categorie a colecțiilor speciale pune probleme... speciale atât în privința achiziționării și conservării, cât și în ceea ce privește normele de prelucrare și utilizare. Generalizând imposibilitatea de a le circumscrie unor reguli unice și pentru cele mai multe dintre ele imposibilitatea de a le asimila cărții în procesul de prelucrare, diversitatea și specificitatea colecțiilor speciale nu exclud, ci dimpotrivă, impun necesitatea unor norme unitare într-un domeniu în care pînă acum singurătatea experienței marilor biblioteci care și-au constituit în chip tradițional asemenea colecții a contat.

În acest context, instructajul organizat la finele anului 1969 de Direcția bibliotecilor din C.S.C.A., cu participarea lucrătorilor din bibliotecile municipale și muzeele care posedă colecții speciale, trebuie considerat un început promițător pe calea abordării problemelor organizării și valorificării științifice a acestor fonduri.

Tematica instructajului și-a propus să ofere mai întîi cadrul general de informație documentară asupra produselor de tipar ce intră în componența colecțiilor speciale (incunabule, carte veche, carte rară și bibliofilă ș.a.), îmbinînd prezentarea istorică propriuzisă cu înfățișarea caracteristicilor tehnice și bibliografice ale principalelor etape ale evoluției lor. În același cadru și cu același țel au fost comunicate și noțiunile elementare de paleografie latină și chirilică menite să înlesnească descoperirea măririi culturale a unei epoci bogat reprezentată în rafturile multora din bibliotecile noastre.

Încercînd să aducă la un numitor comun experiențele practice pînă în prezent în evidență și organizarea colecțiilor speciale, lecțiile și discuțiile respective au avansat soluții utile în rezolvarea științifică a acestor probleme care, oricum se vor în continuare cercetate cu multă luare aminte.

Protecția și conservarea valorilor — ade-

sea remarcabile — pe care le constituie colecțiile speciale au făcut obiectul lecțiilor de patologie și igienă a cărții prezentate de lucrătorii laboratoarelor de specialitate de la Biblioteca Centrală de Stat și Biblioteca Centrală universitară Cluj, ca și al convorbirii care a trasat unele jaloane pentru o reglementare viitoare, destinată să apere integritatea și să stimuleze dezvoltarea acestor colecții.

O excursie documentară avînd în itinerar Biblioteca „Astra” și Biblioteca Muzeului Brukenthal din Sibiu, Biblioteca Bathyanicum din Alba Iulia precum și B.C.U. și biblioteca Academiei — filiala Cluj a încheiat în mod pe cît de revelator pe atît de agreabil o acțiune care să înscrie ca premisă de bun augur în profesionalizarea unei categorii de bibliotecari și la tratarea corespunzătoare a unui important compartiment al fondurilor din biblioteci.

E de așteptat ca după acest prim pas să urmeze alții. Sînt necesare instrucțiuni care, reglementînd categorisirea, achiziționarea, prelucrarea și valorificarea colecțiilor speciale, să delimiteze locul acestora în ansamblul colecțiilor din bibliotecă. Se cere de asemenea definit statutul bibliotecii muzeu ca unitate de profil special, după cum e de dorit o acțiune mai susținută, coordonată pentru valorificarea tezaurului cultural științific reprezentat de colecțiile speciale ale bibliotecilor. Împreună cu astfel de măsuri, elaborarea unui manual, ca și alcătuirea instrumentelor de informare (cataloge, bibliografii, monografii ale colecțiilor speciale etc.) în fiecare bibliotecă ar constitui etape succesive necesare în rezolvarea unor probleme de real interes național. Contribuția promptă și competentă a marilor noastre biblioteci la desfășurarea acțiunii care ne-a prilejuit mîndurile de mai sus, are și în acest sens semnificația unei promisiuni și a unui îndemn.

W. AUERBACH

În dezbatere : MIJLOACELE COMUNICAȚIILOR DE MASĂ ȘI EDUCAȚIA TINERETULUI

Între 12 și 13 decembrie 1969, a avut loc în Capitală simpozionul *Mijloacele comunicațiilor de masă și educația tineretului* organizat de C.C. al U.T.C. și Centrul de cercetări pentru problemele tineretului în colaborare cu Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă și Comitetul de Stat pentru Radioteleviziune — Oficiul de studii și sondaje. Lucrările simpozionului s-au desfășurat în plenară și în patru secții: Teoria și metoda cercetării în domeniul mijloacelor comunicațiilor de masă; Radioteleviziunea și

* Tot ceea ce nu este carte în colecțiile bibliotecii.

BIBLIOTECA INSTITUTULUI AGRONOMIC DIN TIMIȘOARA LA 20 DE ANI DE LA ÎNFIINȚARE

Sînt emoționante începuturile cu totul modeste ale bibliotecii noastre de azi. La înființarea în 1945 a Facultății de agronomie, fiecare catedră sau disciplină avea doar o mică bibliotecă, cu cîteva sute de publicații, la care aveau acces și studenții, sub direcția îndrumare a cadrelor didactice. Abia la sfîrșitul anului 1949 ia ființă Biblioteca Centrală cu un fond inițial de 2 670 de cărți și cu 2 salariați. În continuare, biblioteca s-a dezvoltat pe măsura lărgirii profilului instituției (mărirea numărului de studenți și înființarea de noi facultăți) ajungînd să aibă azi peste 125 000 de publicații și un număr de 20 de salariați. În 1966 a fost înființată la Facultatea de medicină veterinară și zootehnie o filială cu peste 21 000 de publicații, precum și 44 de biblioteci afectate cadrelor, fiecare cu peste 5 000 de publicații de strictă specialitate. Au fost extinse posibilitățile de documentare (microfilme, fotocopii, xero copii, documente fonice etc.).

Pentru găsirea materialului documentar atît de bogat și divers, biblioteca și-a creat instrumente de informare, de la cataloagele obișnuite (alfabetic, pe materii, de serviciu) pînă la fișierul documentar, în stare să satisfacă exigențele oricărui cititor sau cercetător din domeniul agriculturii.

Bibliografiile noastre cu pregătire superioară și de specialitate au desfășurat o intensă ac-

tivitate de cercetare bibliografică (informări bibliografice orale pentru studenți și pentru cadre didactice, elaborarea de publicații proprii de semnalare: *Buletinul cărților intrate în bibliotecă* și *Bibliografia articolelor din publicațiile periodice*), prelucrînd la zi literatura de specialitate intrată în bibliotecă.

Buletinul cărților nou intrate în bibliotecă apare lunar sau la 2 luni și se trimite cadrelor celor două facultăți ale institutului nostru, iar extern la 30 de instituții.

Bibliografia articolelor din publicațiile periodice este o publicație de semnalare cu apariție lunară. Începută în 1964, a ajuns la al 66-lea număr și însumează peste 42 000 de referințe bibliografice, din care jumătate sînt selecționate din revistele române și jumătate din revistele străine.

Biblioteca duce o fructuoasă activitate științifică prin dezvoltarea de lucrări pentru cunoașterea colecțiilor de reviste (*Repertoriul periodicelor agricole române și străine din Biblioteca Institutului agronomic, Repertoriul publicațiilor intrate prin schimb în Biblioteca Institutului agronomic Timișoara și Catalogul cărților de specialitate de la bibliotecile filiale*), prin indexarea retrospectivă și exhaustivă a revistelor de specialitate (*Probleme agricole*, ed. 1966, *Știința solului*, ed. 1968 și în curs de pregătire *Revista de horticultură și viticultură, Revista de zootehnie și medicină veterinară*) și prin bibliografierea exhaustivă sau selectivă a materialelor de profil agro-veterinar ce s-au publicat în țară în anul 1968, elaborînd *Bibliografia românească agricolă și veterinară 1968* (239 p. cu 2 439 de referințe bibliografice).

O contribuție importantă de informare și documentare a cadrelor didactice o constituie traducerea de articole din revistele de

educația tineretului; Tînărul și filmul; Cartea și presa în formarea tineretului. Comunicările au analizat aspectele teoretice și importanța practică pe care mijloacele comunicațiilor de masă o au asupra formării psihice și educației culturale a tineretului, disponibilitățile care există, orientarea optimă a mijloacelor mass-mediei. În cadrul secției „Cartea și presa în formarea tineretului”, comunicările au relevat pîntre altele: modelarea preferințelor lecturii în funcție de conținutul mijloacelor mass-mediei (Constantin Logofătu: *Influența mass-mediei asupra lecturii adolescenților*); necesitatea îndrumării tineretului spre lectură sistematică a literaturii majore (Voicu Lăscuș: *Un sondaj privind interesul pentru lectură al elevilor din școlile profesionale*); rolul lecturii în formarea intelectuală a tînărului și, în acest

sens, locul școlii în cultivarea interesului pentru lectură (W. Auerbach: *Probleme actuale ale literaturii tineretului*); influența personajului literar asupra personalității cititorului adolescent și de aici necesitatea orientării lecturii asupra trăsăturilor esențiale ale eroului literar (Vasile Barna: *Rolul educativ al beletristicii*) etc. Un deosebit interes au prezentat de asemenea celelalte comunicări, dintre care menționăm: Octavian Neamțu, *Un deziderat: Mass-media contra mass-media*; Paul Caravia, *Tineretul ca public al mass-informației*; H. Culca, *Efectele gnoseologice ale acțiunii intelectuale a mass-mediei*; C. Schifirneț, *Opțiunile studenților în lectura presei de tineret*; Petre Dănculescu, *Psihologia identificării și a proiecției în relația dintre tînăr și comunicația de masă* etc.

Gh. Plăcintă

specialitate și lucrări de amploare din limbile engleză, germană și rusă.

Biblioteca a reușit în ultimii ani să stabilească legături de schimb de publicații cu un important număr de biblioteci și instituții științifice de peste hotare și întreține relații de împrumut interbibliotecar întins cu bibliotecile de învățământ superior din țară, Institutul Central de Documentare Tehnică și mai ales cu Centrul de Documentare Agricolă.

Pentru viitorul apropiat ne propunem să dăm o dezvoltare și mai mare informării rapide a cititorilor, prin înființarea unei săli de referințe, care să cuprindă pe lângă revistele primare și de scmolnare și o seamă de alte publicații de referință ca enciclopedii, dicționare enciclopedice, bibliografii, indici bibliografici de reviste etc.

Conducerea actuală a institutului, înțelegând rolul bibliotecii în sprijinirea procesului de învățământ, a cercetării științifice și a întregii activități culturale educative, se interesează îndeaproape de starea și funcționarea bibliotecii, creîndu-i condițiile materiale necesare desfășurării unei activități rodnice și complexe.

Colectivul bibliotecii se va strădui și în continuare să contribuie la dezvoltarea și perfecționarea muncii de dotare a bibliotecii centrale cu mijloace de documentare și informare științifică, precum și la specializarea aparatului de bibliografi și bibliotecari pentru a contribui la buna pregătire profesională și științifică a studenților — viitori agronomi — și prin aceasta la dezvoltarea și perfecționarea producției agricole.

G. B.

BIBLIOTECA ORĂȘENEASCĂ DIN FĂGĂRAȘ ÎNTR-UN NOU LOCAL

Din inițiativa Comitetului orășeneșc de partid Făgăraș și cu sprijinul Comitetului județean de partid și al Comitetului pentru cultură și artă al județului Brașov, Biblioteca orășenească din Făgăraș își desfășoară astăzi activitatea într-un nou local, în condiții materiale optime, superioare celor oferite în clădirea Casei de cultură orășenești, unde a funcționat pînă anul trecut. Măsura mutării bibliotecii într-un sediu corespunzător s-a împlinit din necesitate, vechiul sediu, limitat la o singură încăpere, nepermițînd dezvoltarea pe mai departe a instituției, buna organizare a colecțiilor de publicații și a activității. În vechiul local, biblioteca nu dispunea de spațiu pentru organizarea unui depozit de cărți corespunzător, a unei săli de lectură și a unei secții distincte pentru copii.

Noul sediu, ocupînd aproape în întregime o clădire aspectuoasă, situată în apropierea Casei de cultură și, totodată, față în față cu vechiul castel al Celății Făgărașului, a fost pus la dispoziția bibliotecii orășenești în primăvara anului trecut, cînd a început practic și mutarea instituției în noul local. Aici, biblioteca dispune de un număr de 9 încă-

peri, cu o suprafață totală de 389 mp, situate pe 2 etaje și repartizate astfel: sală de împrumut a secției pentru adulți (43 mp); sală de lectură a secției pentru adulți, cu 30 de locuri (38 mp); sală de împrumut a secției pentru copii (43 mp); patru depozite de cărți (în total, 57 mp); depozit pentru colecții de periodice; legătorie de cărți. În afara acestor încăperi, localul, prevăzut cu încălzire centrală, dispune de holuri și coridoare frumose, care oferă spațiu pentru organizarea unor expoziții și vitrine sau a altor amenajări destinate propagandei cărții.

Împ. de 3 luni, colectivul bibliotecii orășenești a lucrat la reorganizarea secțiilor, amenajînd fiecare secție și sală în parte. Fondul total de publicații, de 29 818 volume, a fost reorganizat astfel în sălile de împrumut (ale secțiilor pentru adulți și pentru copii) cu acces liber la raft și în depozite separate, urmînd și aici sistemul de așezare din sălile destinate împrumutului. În holul spațios de la etajul I a fost amenajată sala cataloagelor, cititorilor fiindu-le oferite condiții optime de informare la zi asupra colecțiilor bibliotecii. După 3 luni de muncă pentru mutare și reorganizare, biblioteca și-a reluat activitatea în toate secțiile deodată și, cu toată întreruperea activității, pînă la data de 1 noiembrie 1969 fuseseră înscrise 2 438 de cititori, care împrumulară 40 284 de cărți.

Noul local în care funcționează Biblioteca orășenească din Făgăraș constituie o premisă materială promițătoare a dezvoltării viitoare a activității instituției noastre.

AL. CAZACU

director al Bibliotecii orășenești din Făgăraș

LUNA CĂRȚII LA SATE

Cea de-a X-a ediție a tradiționalci manifestări „Luna cărții la sate”, desfășurată sub egida Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă și a Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum, prilejuieste o amplă acțiune de propagandă și răspîndire a cărții în lumea satelor, concentrînd în acest sens forțele intelectualității din mediul rural și cel urban. Ea contribuie, de asemenea, la creșterea numărului de cititori și la atragerea unor noi categorii în bibliotecile comunale ca urmare a contactului direct al cititorilor cu scriitorii, cu oamenii de știință și artă, ca urmare a îmbunătățirii metodelor de lucru cu cartea atât în biblioteci cît și în diversele rețele de difuzare care funcționează la sate. „Luna cărții” însumează experiența unui an întreg de muncă și constituie, alături de un bilanț, o etapă nouă în cadrul procesului necerminat pentru atragerea în sfera culturii a noi și noi grupuri de oameni ai muncii de la sate. Se poate constata, din acest punct de vedere, progresul sensibil înregistrat anul trecut în toate compartimentele acțiunii de popularizare a cărții în mediul rural. Astfel, pînă cele 900 de librării și 7 000 de raioane și puncte de difuzare în cadrul magazinelor sătești, au fost repartizate în 1969 prin rețeaua de consum pes-

te 2 300 de titluri de cărți în tiraj de aproximativ 9 milioane de exemplare, din care în limbile naționalităților conlocuitoare peste 600 de titluri iar cititorii și-au procurat pentru bibliotecile personale cărți în valoare de peste 68 de milioane de lei. Din totalul titlurilor difuzate la sate în cursul anului 1969, literatura beletristică acoperă aproximativ 50 la sută, cu un tiraj de peste 6 milioane exemplare. Un loc important îl ocupă literatura politică, în cadrul căreia au fost difuzate 140 de titluri în limba română și în limbile naționalităților conlocuitoare într-un tiraj de 1 300 000 de exemplare. Pentru specialiștii din agricultură cît și pentru ceilalți lucrători de pe ogoare au fost trimise la sate peste 100 de titluri privind cele mai importante probleme care se pun în fața agriculturii noastre.

Un rol foarte important pentru vasta acțiune de culturalizare care cuprinde toate aspectele satului nostru contemporan l-au jucat cele 2703 biblioteci comunale unde în 1969 s-au citit peste 22 de milioane de cărți de către un număr necunoscut satului nostru din trecut — 2 700 000 de cititori din rîndurile populației satelor. Trebuie remarcată atît diversitatea colecțiilor de care dispune acum bibliotecă comună, cît și creșterea numerică

fără precedent a fondurilor sale, existând, în momentul de față, 1432 de biblioteci comunale ale căror fonduri depășesc 5 000 de volume și 643 care trec de 10 000. Bibliotecile comunale și filialele lor pun la dispoziția cititorilor de la sate o bogată literatură beletristică, științifică, agrotehnică, tehnică și de informare. E de ajuns să comparăm aici catalogul tip al bibliotecii populare din 1933, destinat unei biblioteci de 1 000—1 500 de volume, cu catalogul tip pentru bibliotecile orășenești și comunale actuale, care cuprinde, numai referitor la literatură și filologie-lingvistică, 4489 de titluri. În aceste condiții de avânt general al culturii, „Luna cărții la sate” nu are un rol explorator, ci o puternică acțiune catalizatoare, reprezentând în același timp un bilanț festiv și o premisă pentru dezvoltarea culturii noastre.

Manifestări de amploare marchează acest important eveniment din viața culturală a satelor noastre. În planurile de muncă ale tuturor comitetelor pentru cultură și artă județene și ale bibliotecilor au fost din timp prevăzute măsuri pregătitoare pentru această importantă acțiune. În multe județe, bibliotecile municipale au editat bibliografii, texte pentru manifestări de masă care să fie organizate de bibliotecile de la sate. Bibliotecarii comunali duc, cu această ocazie, o susținută propagandă a cărții, dând dovadă de mult spirit de inițiativă. Astfel, se organizează vizite în grup la bibliotecă cu elevi, grupe de cooperatori din diferite sectoare ale C.A.P.-urilor. Organizațiile U.T.C. organizează vizite ale tineretului în bibliotecile comunale unde s-au realizat diferite expoziții de cărți tematice care prezintă interes deosebit: cartea agricolă, lucrări privind adolescența, biografiile oamenilor celebri etc. Se desfășoară discuții pe teme actuale sau organizate asupra unor noi apariții editoriale de mare interes și, de asemenea, se

realizează discuții despre cele mai frumoase publicații pentru copii și tineret. O mare importanță o prezintă întâlnirile cu scriitorii sau cu redactorii din edituri care împărtășesc din planurile de viitor cititorilor și se sfătuiesc cu aceștia referitor la proiectele pe care intenționează să le realizeze. „Luna cărții la sate” prilejuiește bibliotecarilor o nouă campanie de propagandă pentru înscrieri la bibliotecă iar în multe comune, și exemplul ar merita să fie generalizat, bibliotecarii și-au propus ca în cursul lunii februarie să aibă numeroase convorbiri cu cititorii de anul trecut și să-i îndemne la reinscrierea în bibliotecă, problema permanențării cititorilor reprezentând o condiție de seamă a activității bibliotecii.

O altă chestiune care a stat în atenția comitetelor județene pentru cultură și artă și la care și-au adus sprijinul consiliile populare a fost amenajarea corespunzătoare a cititorii biblioteci comunale care să servească, și sub acest aspect, drept model pentru celelalte unități din rețea. Desigur, ca o preocupare permanentă, în atenția bibliotecarilor comunali se află asigurarea activității, în condiții optime, a filialelor, condiție esențială pentru o serioasă asigurare a lecturii în satele noastre.

La reușita amplelor manifestări care au loc în cadrul „Lunii cărții la sate”, alături de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă și de Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum, contribuie și Uniunea Tineretului Comunist, Ministerul Învățământului, Ministerul Agriculturii și Silviculturii, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, Consiliul Național al Femeilor, Uniunea scriitorilor și forurile de cultură locale.

A. P.

„Dacă blocadei
 îi dăram de rost
 și nu ne-nghetira
 războinicii
 silnici,
 e pentru că-a noastră măsură
 au fost
 cuvântul,
 gândirea
 lui Ilici”

V. V. Maiakovski. *Leniniștii.*

„GAZETA CĂRȚILOR“

Un moment din istoria presei bibliografice românești

Gazeta întemeiată la 15 februarie 1921 deține un loc aparte în rândul publicațiilor de informare bibliografică din trecut, grație viziunii sale realiste asupra rostului lecturii, promovării ei în toate mediile, încercărilor de integrare a bibliotecilor în mișcarea culturală națională. De aici și gama largă de preocupări ale gazetei, care pot fi definite, în principal, prin trei mari direcții: *emanciparea culturală* a publicului, prin „formarea și dezvoltarea gustului de citit, în-deosebi în tineret și masele populare“^{*)}; *stimularea lecturii extrașcolare* a elevilor cu ajutorul unor îndrumări privitoare la selec-tarea și organizarea lecturii, pe fondul creat prin „conferințe, societăți de lectură, acți-unea directă și biblioteca școlii secundare“ (1, nr. 1, 15 feb 1921, p. 1); *sprijinirea cercetării științifice*, prin semnalarea mate-rialelor documentar acumulate în bibliotecile de stat sau în colecții particulare. Articolul-program al gazetei sintetiza aceste preocu-pări într-o frază foarte revelatoare: „*Toate jertfele și toate înlesnirile ca poporul să ci-tească și cercetătorii să aibă materiale la dispoziție, iată un adevărat program cul-tural“* (*Ibidem*).

Ideea tipăririi unei publicații de biblio-grafie, literatură și cultură generală, cum se subintitula *Gazeta cărților*, s-a ivit o dată cu

frământările de după primul război mondial în jurul întemeierii unui institut bibliografic și statistic. Intelectualii care au editat *Ga-zeta cărților*, mai cu seamă profesori — în frunte cu D. Munteanu Râmnic —, tindeau să protejeze cititorii de literatura facilă și nocivă, la modă după război, să-i distragă de la producțiile cinematografice amunde, care invadaseră ecranele. Vechilor primejdii capabile să împiedice drumul cărții bune, spunea același articol-program, li se adaugă azi *„cinematograful, literatura fasciculară, ga-lantă și de tarabă“*.

Pentru mediile intelectuale formate, pentru cercetătorii din felurite domenii, gazeta nă-zuia la o publicitate cât mai obiectivă asu-pra cărții, la cultivarea informației esențiale despre scrierile de interes științific: „Apoi cum nimănui nu poate citi cât vrea și ce vrea, este o lucrare de mare folos să comu-nici ideea, cuprinsul, capitolul important, pa-gina hotărâtoare a unui volum — de unde nevoia recenziilor, rezumatelor cinstite, pa-ginilor alese, notelor și îndemnurilor biblio-grafice, indicațiilor practice și utile, direc-tivelor sănătoase, fără a încălca drepturile Criticii, mai ales că nu se pot frecventa multe biblioteci și nu se pot cumpăra, astăzi mai ales, atâtea cărți și nu se pot abona atâtea periodice — reviste și ziare, în care multe articole bune și informații interesante se pierd“ (*Ibidem*).

În fine, *Gazeta cărților* își propunea să furnizeze „oricui ne cere informații în le-

*) *Gazeta cărților*, 1, nr. 1, 15 feb 1921, p. 1. În continuare, referințele la această publicație vor fi marcate în text.

gătură cu indicația și procurarea de cărți, de izvoare, de material, orice e în legătură cu publicitatea, bibliotecile, societățile culturale, din țară și străinătate. Sîntem și prietenii bibliofililor și ai tuturor celor ce au cultul «cărților» (cuprins, ediție, tendințe, raritate, curiozități ș.a.). Nu vrem să ne fie străin mimeni și nimic din ceea ce ar putea cuprinde o foaie, o «gazetă a cărților» (*Ibidem*). Cu un cuvînt, publicația urmărea „să fie de folos cititorilor și scriitorilor, editorilor și librarilor“ (4, nr. 1, 25 mai 1934, p. 1).

O atare întreprindere nu părea de loc ușoară, căci tradițiile în această direcție nu erau, la acea epocă, prea dezvoltate. Dar intelectualii care s-au perindat la conducerea gazetei au tîns mereu să-i păstreze profilul și să confere informației despre cărți un rost mereu mai fundamentat și mai argumentat în preocupările pentru afirmarea și dezvoltarea culturii.

Gazeta cărților vede lumina tiparului la Ploiești, ca supliment bibliografic al revistei *România viitoare*, avînd între patru și opt pagini. O dată cu desființarea organului tutelar, în 1924, își încetează apariția. La 25 mai 1934 reapare sub același titlu, ca organ de sine stătător, continuîndu-și activitatea pînă în 1944. Pe parcursul celor 13 ani de activitate, gazeta a apărut cu intermitență. Faptul este determinat mai cu seamă de dificultățile financiare; fără un suport material din partea cititorilor, ea și-ar fi curmat în orice moment apariția. Desele anunțuri înserate în paginile publicației vădesc situația ei precară: „*Gazeta cărților*, publicație sănătoasă, deși utilă și necesară, bine și cu sacrificii editată, pătrunde greu și nu poate rezista fără ajutorul și sprijinul celor ce doresc propășirea publicisticii și culturii noastre“.

Problematika pe care urmărea s-o abordeze gazeta a făcut ca în rubricile sale să aibă un profil variat. Cîteva dintre ele s-au menținut cu constanță de-a lungul anilor, altele au avut o existență efemeră. În mare, tematica rubricilor urmează programul pe care gazeta l-a făcut cunoscut prin articolul-program. Accentul cădea pe informarea cititorilor mai cuprinzătoare, prin rubrici cît mai va-

riate, asupra producției curente de tipar (rubricile: *Recenzii*; *Carnet bibliografic*; *Uitrina cărților*), pe relevarea cărților rare existente în țară (rubricile: *Cataloge de cărți vechi*; *Anticariat*) și, în fine, pe cultivarea interesului pentru literatura valoroasă, prin reproducerea unor lucrări sau fragmente de lucrări de interes științific sau literar deosebit (rubricile: *Pagini de recitit*; *Nuvela — schița — povestirea*; *Poezia și versul*; *Istorie literară — Literatură modernă*; *Antologia la zi*).

Rezultă, din chiar această enumerare, că publicația tîndea să remarce cartea de calitate și, în alt plan, să lege pe cît era posibil propaganda cărții de viața bibliotecilor, de cerințele bibliotecare.

Oglîndind prin informații diverse situația fondurilor de cărți din biblioteci, activitățile legate de organizarea lecturii, gazeta urmărea să integreze activitatea acestor instituții în fenomenul cultural general din țară. Credem că această viziune își justifică și astăzi interesul, căci o izolare a teoriei și practicii bibliotecare, a informațiilor de specialitate despre munca cu cartea la cadrul strict al lumii bibliotecare nu sînt de natură să ducă la raporturi viabile între cititori și bibliotecă. Numeroasele materiale despre mișcările de idei în cultură, despre procesul de elaborare a operelor literare, gîndurile despre cărți, îndemnurile la utilizarea corectă și plastică a limbii, care au apărut în *Gazeta cărților*, veneau să realizeze, la rîndul lor, o relație firească între producătorii cărților, biblioteci și beneficiarii acestora — cititorii.

Spațiul cel mai mare era acordat, în mod cu totul firesc, recenziilor, prezentărilor sau rezumatelor asupra producției editoriale. Erau urmărite astfel două scopuri: semnalarea pentru aproape fiecare categorie de cititori a cărții valoroase, iar pe de altă parte, conturarea unei idei despre ceea ce a apărut, chiar dacă cititorii nu vor avea posibilitatea să procure totul. Dar recenziile nu erau simple oreionări fugitive ale conținutului cărții, ci, în cele mai dese oazuri, interpretări pline de responsabilitate științifică, din care nu lipseau, cînd era cazul, accentele critice di-

recte, chiar dacă erau în cauză nume ou rezonanță. Cititorul avea astfel un prim indiciu apropiat de adevăr asupra calității și limitelor literaturii semnalate. Cu multă franchețe sînt surprinse, bunăoară, scăderile volumului de versuri *Antologia toamnei*, semnat de Ion Pițlat. Recenzentul observă că dorința poetului de a realiza un „film total” al toamnei este cauza acelor „foarte multe versuri de prisos”, cu o substanță lirică rarefiată. Volumul lui Pițlat, scrie el în final, „strînge pe același fir de ață mărgăritare rare lîngă bițele mărgele” (2, nr. 2, 30 mai 1922, p. 5). O recenzie la cartea *Chipuri de ceară*, de I. Agârbiceanu, apărută în 1923, avertizează cititorii că „volumul acesta nu înseamnă nicicum un progres” (2, nr. 6, 30 mar 1923, p. 2). Și exemplele se pot înmulți. De foarte multe ori recenzentii indicau nivelul luorărilor recenzate, categoria de cititori cărora li se adresa acestea, calitatea traducerilor, precum și diverse scrieri reprezentative ale autorilor în cauză. În același timp, cititorii erau anunțați sistematic asupra recenziilor care urmau să fie incluse în gazetă.

Alte sarcini de informare bibliografică reveneau rubricii *Carnet bibliografic*, care semnală foarte pe scurt lucrări în curs de apariție sau apărute de puțin timp, ori făcea loc unor liste bibliografice de recomandare, cu o succintă caracterizare a autorilor. La aceeași rubrică, erau oglindite activitatea publicațiilor periodice cu profil științific sau umanistic, comemorările culturale, preocupările soriitoricești ale unor autori etc.

Gazeta cărților a adus reale servicii cercetătorilor prin rubrica intitulată *Cataloge de cărți vechi*, care a contribuit la dezvăluirea și punerea în circuit a unui tezaur imens de cărți vechi și rare aflate în colecții particulare, în bibliotecile școlilor, ale mănăstirilor etc. Publicarea sistematică a unor liste indicînd asemenea cărți a fost de un ajutor efectiv la alcătuirea bibliografiei cărții românești vechi. Radu Rosetti, conservatorul Bibliotecii Aoademiei, a lăudat această inițiativă într-o scrisoare trimisă *Gazetei cărților* și a remarcat că asemenea liste i-au permis să identifice unele titluri care nu figurează în repertoriile sale (7, nr. 17—18, 15—31 mar 1938, p. 1). Acolo unde gazeta

observa pericolul degradării sau pierderii unor fonduri valoroase de cărți vechi, milita pentru imediata lor transferare la Academie, în schimbul unor cărți ce puteau interesa cititorii bibliotecilor care urmau să predea asemenea rarități.

Vasta popularizare a lecturii pe care gazeta o desfășura nu putea avea un efect adînc fără o propagandă dinamică pentru întemeierea de biblioteci la îndemîna publicului larg și pentru dezvoltarea lor armonioasă. *Gazeta cărților* a rezervat acestei preocupări rubrica intitulată *Biblioteci*. Ea se pronunța pentru constituirea de biblioteci de tipuri diferite, atît la sate, cît și la orașe, prin intermediul cărora să se valorifice producția editorială utilă. În articolul: *Biblioteca publică*, Izabela Sadoveanu pleda pentru întemeierea de către stat a bibliotecilor publice, ca una dintre componentele cele mai însemnate ale culturalizării maselor. O bibliotecă publică — spunea autoarea — depășește inițiativele particulare, ea preținde mari eforturi materiale pe care numai statul le poate satisface (4, nr. 5, 1 oct 1934, p. 1). Este aici, probabil, o reacție la înființarea și dispariția foarte rapidă a nenumăratelor biblioteci minuscule formate prin donații, care nu puteau duce la constituirea colecțiilor în stare să asigure trînicia respectivelor biblioteci. Or, spunea *Gazeta cărților*, bibliotecile nu trebuie înființate și pe urmă închise. „Ele trebuie citite... iar cărțile trebuie cu grijă și pricepere alese” (2, nr. 3, 20 iul 1922, p. 2).

Rubrica *Biblioteci* poate constitui, prin informațiile despre întemeierea bibliotecilor la sate, despre conținutul cărților din aceste unități, un material indispensabil scrierii istoriei bibliotecilor sătești din țara noastră, fiind revelatoare pentru frămîntările oamenilor de cultură și ale maselor de cititori în direcția constituirii de biblioteci viabile. La aceeași rubrică, găsim note despre mari biblioteci din diverse țări ale lumii, despre organizarea lor, despre fondurile de cărți, secțiunile pentru copii, îndrumarea lecturii, pregătirea cadrelor, deservirea cititorilor, despre bibliotecile speciale etc.

Gazeta a manifestat și preocupări pentru dezvoltarea și chiar pentru centralizarea ac-

tivității bibliografice din țară. Gazeta cerea editarea unui buletin bibliografic „complet”, cu apariție regulată și asigurată, perfect informat și informator, gratuit și bine distribuit, editat convenabil...” (2, nr. 8, 30 aug 1924, p. 1). Evident, scria gazeta, „rolul de îndreptar al citimii sănătoase și de răspînditor al cărții bune rămîne pe seama publicisticii care-și înțelege datoria” (2, nr. 8, 30 aug 1924, p. 1).

N. Dașcovici propunea, într-un articol intitulat *Cu privire la bibliografia românească*, editarea unui buletin la zi „cu tot ce se tipărește în cuprinsul granițelor României”, precum și un buletin lunar sau anual „care să dea pe nume de autori și pe materii un index general de tot ce se publică la noi” (5, nr. 3—4, 15 și 30 sep 1935, p. 1). Pentru înlesnirea studiilor monografice, I. Dăianu sugera întocmirea unui indice al periodicelor literare, realizabil — după opinia sa — „printr-o muncă colectivă, bine organizată” (6, nr. 13—14, 15 și 31 ian 1937, p. 1).

Multe gânduri interesante despre cărți și biblioteci întâlnim la răsfoirea acestei gazete și multe sugestii își marchează actualitatea prin oportunitatea lor. Dovadă că în istoria noastră culturală preocupările și proiectele pentru așezarea și dezvoltarea activităților bibliotecare după criterii raționale, pentru afirmarea unei prese bibliotecare și bibliografice nu au lipsit și ele au exercitat un anume rol în peisajul cultural de atunci. Inerent, conținutul și orientarea *Gazetei cărților* nu au fost scutite de limite. Dar o seamă de idei și preocupări ale ei înscriu, în ceea ce au ele mai bun, o direcție realistă, inovatoare, proprie presei culturale de tradiție progresistă și, prin aceasta, aparțin reperelor gândirii științifice românești pe terenul bibliotecar și bibliografic. Experiența *Gazetei cărților* își poate găsi reflexe în preocupările actuale de specialitate, superior concepute, în lumina învățăturii marxist-leniniste, și care ne îndrumă spre perfecționarea necontenită a teoriei și practicii bibliotecare, bibliografice, a publicisticii din acest domeniu, potrivit cu cerințele și cu nivelul la care ele își exercită astăzi funcțiile în arsenalul culturii.

Lidia RAUȘ

BIBLIOTECILE FINLANDEZE

În Finlanda, ca și în celelalte țări nordice, bibliotecile și-au cîștigat de mult dreptul de a se număra printre instituțiile de cultură de prim ordin într-un oraș, prestigiu dobîndit ca urmare a contribuției efective pe care bibliotecile și-au adus-o la dezvoltarea nivelului de cultură și de civilizație al publicului. Astfel, într-un oraș în care nu există universitate, biblioteca este socotită instituția de cultură cea mai importantă, iar acolo unde există universitate, biblioteca este considerată ca o secție a acesteia. În orașe și în alte localități de provincie (tîrguri, comune urbanizate) toți factorii de cultură gravitează în jurul bibliotecii. Ceea ce reprezintă școala pentru populația pînă la 15 ani, reprezintă biblioteca pentru populația adultă. Aici găsesc oamenii săli de conferințe, săli de audiții muzicale, săli de concerte dotate cu pian și alte instrumente muzicale, săli pentru învățarea limbilor străine, dotate cu tot echipamentul didactic necesar, expoziții, cluburi etc. Tot aici, în atmosfera cărților și sub privirile ocrotitoare ale scriitorilor prezenți în tablourile de pe pereți, au loc cînacluri literare, iar în unele orașe mai mici, unde școlile n-au săli fonice, lecțiile de muzică se țin în sălile de concert ale bibliotecilor.

Seriozitatea cu care este privită această instituție rezultă și din noua *Lege a bibliotecilor*, promulgată la Helsinki, în 1961, (care a abrogat o altă lege din 1928). Într-un paragraf al noii legi se stabilesc condițiile elementare care permit înființarea unei biblioteci: „Biblioteca să funcționeze într-un local corespunzător cerințelor moderne și să fie utilă cu tot echipamentul și accesoriile necesare; fondul de cărți (minimum 10 000 de volume) sub aspect cantitativ și calitativ să

corespundă cerințelor bibliotecii, mărimii localității respective și structurii populației; fondul de cărți să primească în fiecare an adăugiri”.

În Finlanda există un *singur sistem de biblioteci publice*, coordonat de Comitetul Central al Școlilor. Pentru rezolvarea problemelor generale și a celor de principiu, Comitetul Central al Școlilor este ajutat de o *Delegație*, formată din 12 membri și a președinte, care reprezintă Ministerul Învățământului, orașele, comunele, organizațiile care se ocupă de educația adulților, institutele de biblioteconomie.

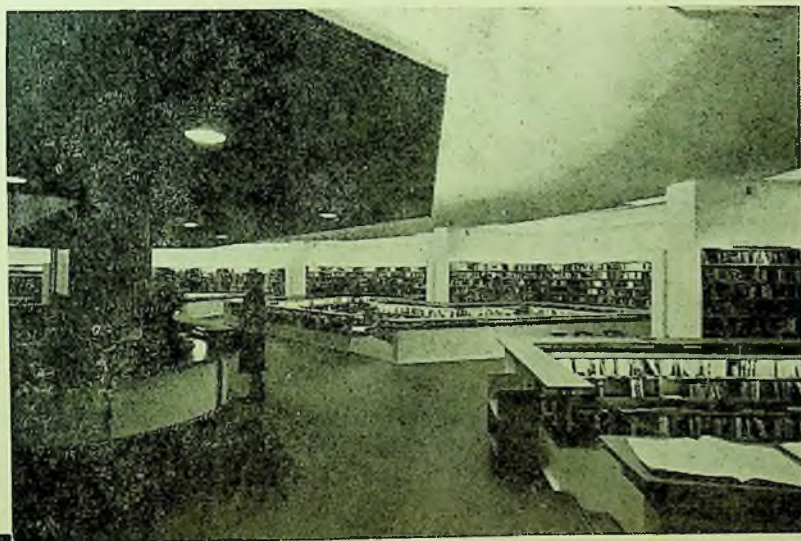
Municipalitățile au dreptul să organizeze biblioteci în concordanță cu condițiile fixate de lege (local, echipament, colecții...). Încă înainte de a se aproba organizarea bibliotecii, trebuie să se aleagă un *comitet de bibliotecă* format dintr-un președinte și cel puțin patru membri. Acest comitet va hotări în treburile generale și de principiu ale bibliotecii, aceasta fiind condusă efectiv de un director cu studii de specialitate. Bibliotecile locale sînt îndrumate și ajutate, în afară de organul competent din minister, și de *bibliotecile de comitat*, care acționează ca biblioteci zonale, regionale. Sarcina de a acționa ca biblioteci regionale este încredințată de către Consiliul de Miniștri unor biblioteci municipale mai mari cărora li se acordă și

o subvenție de stat, celelalte biblioteci fiind subvenționate de consiliile municipale.

Prin aceste subvenții se asigură, conform legii, salariile personalului și alocațiile de familie; dotarea bibliotecii cu mobilier specific; achiziționarea, legarea și transportul cărților; cumpărarea microfilmelor și a aparatelor de citit microfîlme, a filmelor documentare, a mijloacelor audiovizuale, cheltuieli de întreținere, precum și diferitele cheltuieli pentru tipărituri și publicitate; primele de asigurare contra incendiilor.

Bibliotecile comunale — ca și bibliotecile regionale — primesc pentru noile construcții o subvenție din partea statului, direct proporțională ou subvenția acordată, în acest scop, de către comună.

Foarte practic și, în același timp, economic, mi s-a părut a fi sistemul de a avea o singură bibliotecă publică într-un oraș de provincie, care să fie la dispoziția tuturor locuitorilor orașului respectiv. La Tampere, de pildă, oraș industrial și universitar, cu 150 000 de locuitori, pe care l-am vizitat, există o singură bibliotecă — universitară și municipală și, în același timp, regională. Fiind unica bibliotecă a orașului, pentru buna satisfacere a necesităților de lectură și de informare ale tuturor categoriilor de cititori, are organizate săli de lectură speciale pentru studenți, pentru elevi, pentru copii, pen-

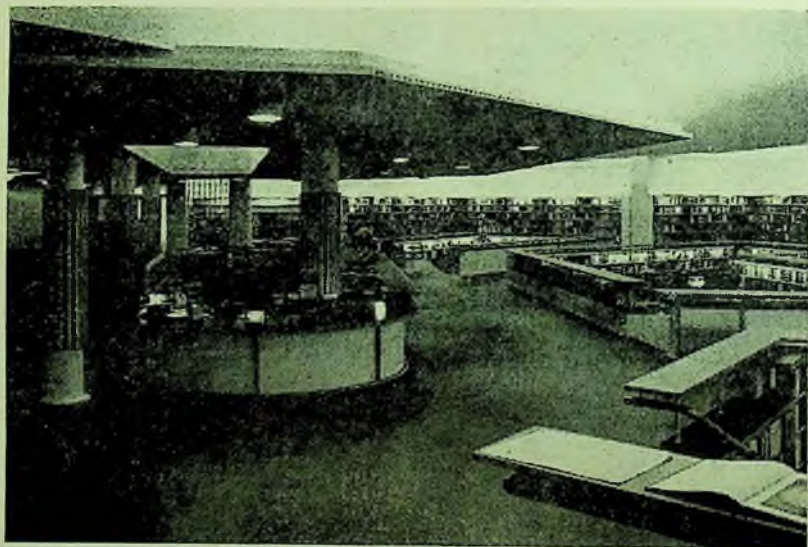

tru adulți etc., precum și filiale în cartierele orașului și în spitale.

În ceea ce privește construcțiile de bibliotecă, specialiștii finlandezi afirmă că o bibliotecă contemporană este o adevărată uzină — o uzină specifică al cărei element principal este olădirea modernă. De aceea, ei acordă o mare atenție construcțiilor noi sau le modernizează — în măsura în care e posibil — pe cele vechi. Biblioteca Universității din Helsinki, care este în același timp și bibliotecă națională, dispune de un local monumental. Construcția datînd din 1884, după ce capitala țării se mutase de la Turku la Helsinki, este realizată după concepția arhitectonică a secolului al XIX-lea, cu săli de lectură mari și nespecializate, cu holuri largi, cu depozite subterane și laterale centrului olădirii, cu transportarea cărților prin intermediul cărucioarelor cu rașturi metalice fixe etc. Cu toate acestea, biblioteca funcționează sub semnul unei modernizări evidente, în ceea ce privește mecanizarea și automatizarea proceselor de muncă, fapt favorizat de rezerva de spațiu prevăzută la construcția bibliotecii, care a permis aceste transformări.

Noile construcții de bibliotecă valorifică cele mai moderne tendințe arhitectonice, principiul fiind acela de *adaptare a formei la funcție fără a se neglija aspectul estetic pe*

care trebuie să-l aibă o instituție de cultură. Finlandezii preferă construcțiile de bibliotecă dezvoltate pe orizontală, adesea în formă de evantai, pentru ca lumina naturală să pătrundă din plin în orice încăpere. În același scop, acoperișul, orizontal și el, are o porțiune oblică, de sticlă, între zidul masivului și acoperișul metalic plat. Depozitele înconjoară, grațios și elegant, ca un inel, spațiul sălilor speciale de lectură. Biblioteca se fracționează după specialitatea unităților respective, iar cartea se apropie tot mai mult de cititor. Sala mare de lectură lasă locul sălilor mai mici, dar specializate. În afara sălilor de lectură, a depozitelor care le înconjoară și a depozitelor de rezervă, spațiul din interior mai cuprinde: vestiar, bufet, fumoar, club — toate acestea formînd complexul auxiliar. Apoi, sală de expoziție, sală de conferințe, sală de audiții muzicale, sală de studiere a limbilor străine, sală de studiere a prescii, depozitul de microfilm cu sala adecvată și cu aparatură de citit, sala secției de împrumut cu masă circulară pentru servirea cititorilor și pentru instalațiile de semnalizare, telex, regiscop etc. Una dintre cele mai moderne biblioteci finlandeze este cea din Rovaniemi, centrul administrativ al Finlandei de nord și al Laponei, oraș cu o populație de 26 de mii

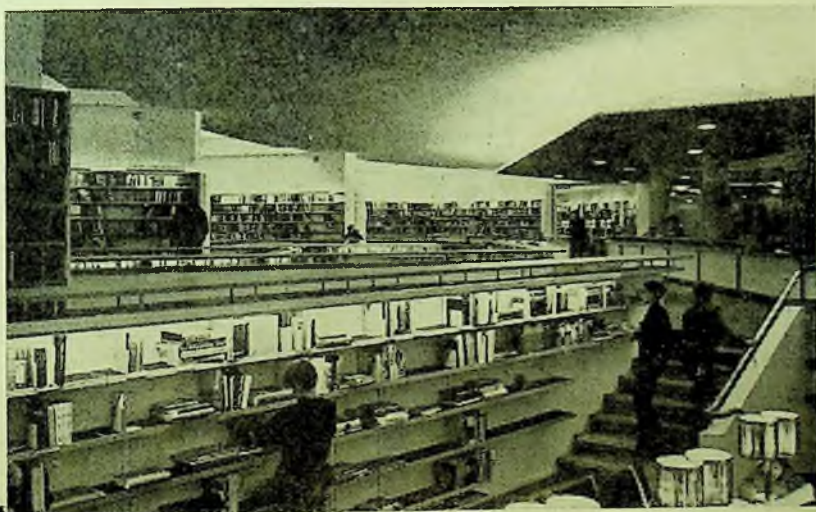
de locuitori, situat la Cercul Polar. Biblioteca, construită în 1965, îndeplinește nu numai funcția de bibliotecă municipală dar și de regională. Suprafața totală a construcției este de 3 mii mp. Modul de organizare a spațiului interior prezentat mai sus este propriu și acestei biblioteci. În plus, construcția ei, pe orizontală, prezintă o soluție foarte ingenioasă de valorificare a spațiului: în sala de împrumut sînt tăiate alte săli mai mici, în formă de potcoavă, situate jumătate deasupra parterului, jumătate în subsol. (Vezi ilustrațiile de la paginile 103, 104, 105.) Scări elegante coboară de la nivelul parterului pînă în centrul micilor săli de lectură care sînt înconjurate și ele de depozitele respective. În momentul deschiderii bibliotecii, fondurile se cifrau la 235 mii de volume. În biblioteca din Rovaniemi luorează 10 bibliotecari și 6 tehnicieni de bibliotecă. În medie, anual, se realizează o circulație de 9,5 volume pe cap de locuitor. Punînd în relație datele de mai sus se poate ușor deduce gradul înalt de modernitate al formelor de deservire a cititorilor.

Cărțile destinate bibliotecilor sînt tipărite pe hîrtie velină și cartonate, iar peste coperta cartonată li se aplică, de către serviciile de conservare a publicațiilor din biblioteci, o supracopertă din material plastic, lavabil, foarte fin și transparent, care aproape nici nu se observă.

Aprovizionarea se face prin librăriile din localitățile respective, fiecare bibliotecă hotărînd singură ce cărți să cumpere în funcție de banii pe care municipalitatea îi rezervă și de avizul comitetului de bibliotecă.

Toate noile biblioteci sînt dotate cu echipament modern și beneficiază de automatizarea majorității operațiunilor, ceea ce permite ca munca să se facă cu foarte puțin personal. Chiar și bibliotecile vechi au fost dotate și modernizate în măsura în care situația specifică a fiecăreia a permis acest lucru.

Filialele pe care le-am vizitat la Helsinki sînt niște veritabile biblioteci de dimensiuni mai mici, cu săli spațioase și foarte luminoase, dotate cu mobilier modern, elegant și de bună calitate, rafturile fiind dispuse în jurul sălilor de lectură specializate pentru copii, tineri și adulți. Dar mai presus de această dotare și modernizare există în bibliotecile finlandeze o atmosferă specifică, un evident spirit de factură nordică: o ordine deplină, care accentuează senzația de mult spațiu; o curățenie desăvîrșită, care mărește impresia de luminozitate; o conștiințiozitate și o corectitudine, care dau sentimentul unei siguranțe depline. Noțiunile de *modern* și *civilizație* au fost înțelese aici în toată profunzimea și esența lor, devenind o componentă activă, vie și reală a modului

de viață finlandez, fără ostentația, zgomotul și reclama înfrântă în alte țări. Toate acestea contribuie foarte mult la starea sufletească și buna dispoziție a celui care intră într-un asemenea lăcaș de cultură.

În general, bibliotecile finlandeze au mai puține cărți decât bibliotecile românești, ele punând un mare accent pe circulația cărții. Dintr-o statistică din 1966 rezultă că cele 543 de biblioteci publice finlandeze, împreună cu filialele lor (2 624) dețin un număr de 9 415 240 de volume, ceea ce reprezintă 2 volume pe cap de locuitor. În același an, bibliotecile respective au împrumutat 21 296 696 de volume, ceea ce reprezintă 4,6 volume pe cap de locuitor. Dintr-o statistică a anului 1967 extragem aceste date privitoare la activitatea a trei dintre cele mai mari biblioteci municipale din Finlanda :

Deosebitul interes pentru cante al finlandezilor și sentimentele de prietenie pe care le nutresc pentru poporul român au determinat organizarea în Finlanda a unei expoziții de carte românească, la care am avut cinstea să particip. Expoziția, organizată de Asociația de prietenie Finlanda-România și de Biblioteca municipală din Toijala, prin persoana directorului bibliotecii, Helvi Harjala, a oferit vizitatorilor peste 600 de volume din domeniul literaturii beletristice, istorice, politice și științifice, albume de artă și reviste. Apreciate de vizitatori atât ca realizare editorială cât și ca valoare intrinsecă, exponatele și întreaga manifestare legată de acest eveniment cultural au fost larg comentate în presa finlandeză.

La deschiderea expoziției, care a avut loc în ziua de 16 septembrie 1969, au participat,

Orașul și nr. de locuitori	Nr. volume existente în bibliotecă	Nr. cărților împrumutate	Cărți împrumutate pe cap de locuitor
Helsinki 516 572 loc.	954 318	3 075 588	6,0
Tampere 148 466 loc.	454 672	1 409 114	9,5
Turku 143 829 loc.	384 838	1 251 857	8,7

O remarcă pentru orașul Helsinki : Biblioteca municipală de aici, împreună cu cele 60 de filiale ale sale și cu cele 4 bibliobuze, a reușit să împrumute, într-un an, 3 074 588 de volume celor 516 472 de locuitori, în condițiile în care în oraș mai există Biblioteca Parlamentului cu 316 675 de volume, Biblioteca Uniunii Studenților cu 201 300 de volume, Biblioteca societății finlandeze de literatură cu 150 271 de volume, precum și alte biblioteci științifice ! Dacă în întreaga țară media cărților împrumutate pe cap de locuitor este de 4,6, înțelegem ușor că situația generală este foarte bună.

în afara publicului din orașul Toijala, președintele Asociației Finlanda-România, *Urho Siivola* ; secretarul asociației, *Seppo Siren* ; consilierul Ministrului Învățământului pentru probleme de biblioteci și educație, *Kaarina Ranta*. Cuvântul de deschidere a fost rostit de președintele comitetului de bibliotecă din Toijala, profesorul *Veikko Salonen*, care a elogiat rolul cărții în cunoașterea dintre oameni și a exprimat bucuria locuitorilor din orașul Toijala de a vedea în orașul lor o asemenea expoziție menită să contribuie la cunoașterea, în Finlanda, a culturii românești.

George RADU

I. Bianu

„Ioan Bianu, bibliotecarul Academiei Române“

35 de ani de la moartea sa

Așa semna I. Bianu pe corespondența care se îndrepta spre străinătate și pe cea oficială din țară. Nu semna nici ca profesor universitar, deși a slujit în învățământ din 1884—1901 ca profesor de liceu, iar din 1902—1928, ca profesor la Universitatea din București, la catedra de istoria literaturii române; nu semna nici ca academician, deși încă din 1887 fusese ales membru corespondent al Academiei, din 1906 membru activ, iar în ultimii ani președintele ei. Semna simplu, „bibliotecarul Academiei Române”, consacrand formula ca ceva de permanentă importanță pentru el — ca și pentru noi azi, pentru că I. Bianu, înainte de toate, a fost marele bibliotecar al României.

VIATA BIBLIOLOGULUI. I. Bianu nu a făcut mărturisiri despre copilăria lui. O singură dată, când colectivul didactic al Universității l-a sărbătorit (1928), ne-a spus că fiind copil a păzit vitele la pășune pe dealurile Făgetului, unde se născuse în septembrie 1856. A mai spus: „am deschis ochii copilăriei asupra lui Cipariu și am avut învățător și ocrotitor sufletesc pe Moldovănuț”. Ca școlar, ultimului i-a fost bibliotecar, iar mai târziu profesorul i-a împlinit fostului elev numeroase „rugăminți bibliografice” — cum le numea Bianu în caldele scrisori ce-i adresa fostului lui ocrotitor.

În 1876, a fugit de la Blaj, unde terminase studiile liceale, peste munți, la București. Aci l-a îndrumat în spirit patriotic August Treboniu Laurian. Simultan cu împlinirea studiilor sale universitare, Bianu a fost bibliotecar la „Biblioteca Centrală”, singura bibliotecă mare ce mai rămăsese în București, păstrind rămășițe din prețioasele noastre biblioteci medievale, a stolnicului Const. Cantacuzino, a Mavrocordaților, a lui Brîncoveanu Vodă. În 1879, Alex. Odobescu, Bogdan P. Hasdeu îl opresc la Biblioteca Academiei și-i transmit un spirit modern și științific cu privire la completarea fondului Bibliotecii Academiei. În 1879, când Bianu a fost numit „scriitor-archivar-bibliotecar”, Biblioteca Academiei avea numai 3 000 de volume. Abia numit, Bianu primește în 1881 o bursă ca să studieze limbile și literaturile romanice în două țări latine, Italia și Franța. În orașele mari ale acestor două țări a lucrat în biblioteci și a studiat de aproape organizarea lor: „Ambrosiana” din Milano,

„Mariana“ din Venezia, „Laurențiana“ din Florența, a Vaticanului la Roma, „Bibliothèque Nationale“ din Paris. În Anglia a văzut „British Museum“ din Londra și „Bodleiana“ din Oxford. A urmat la Paris cursurile la „École des chartes“. S-a întors în țară în posesia unui bogat material bibliologic. Tirziu, prin 1927, ne spunea că acea călătorie pe la bibliotecile mari ale lumii i-a produs și durere, pentru că, scria el, „vedeam cu jale oște ne lipseau nouă aici în țară“. În 1884 este înaintat director al Bibliotecii Academiei. De la această dată și pînă la 13 febr. 1935, ziua morții lui, Bianu a lucrat zilnic numai pentru îmbogățirea, organizarea și perfecționarea fondurilor Bibliotecii, cu autoritatea responsabilului împuternicit oficial, cu pricepere mereu sporită și cultivată prin lecturi bibliologice și experiență personală.

Bibliotecarul I. Bianu urma să fie sărbătorit de colaboratorii lui, paleografi și bibliotecari ai Academiei, în septembrie 1916, dar izbucnirea războiului a împrăștiat pe inițiatori în toate părțile, spre a-și face datoria față de patrie. Volumul cu articole începute, închinat sărbătoritului, care tocmai împlinea 60 de ani, s-a terminat abia în ianuarie 1921, cînd i s-a înmînat, la împlinirea vârstei de 65 de ani: „*Lui Ion Bianu amintire din partea foștilor și actualilor funcționari ai Academiei Române la împlinirea a șasezeci de ani*“ (1916—[1921]). Un mănunchi de studii scrise de cei mai devotați și mai buni bibliotecari ai Academiei: S. Albin, N. A. Constantinescu, G. Murnu, N. Cartoian, N. Zaharia, Victor Lazăr, O. Lugojianu, Iuliu Tuducescu, D. Marmeliuc, Alex. Lapadatu, Al. T. Dumitrescu, Ion D. Artinteanu, Al.-Sadi Ionescu, C. Moșil.

Profesorul I. Bianu a fost sărbătorit de asemenea la 7 ianuarie 1928, cu un volum apărut la sfîrșitul anului 1927: „*Omagiu lui I. Bianu din partea colegilor și foștilor săi elevi*“. Volumul a fost urmat imediat (1928) de o broșură nu mai puțin importantă: „Sărbătorirea profesorului Ion Bianu...“, care cuprinde discursurile rostite la acea aniversare de Charles Drouhet, Const. Kirițescu, D. Gusti, G. Adamescu, D. Caracostea, N. Cartoian și răspunsul lui I. Bianu. În această

împrejurare, Bianu a spus: „Tot sufletul, toate puterile minții, mi le-am dat fără oruțare datoriei de a servi scopul vieții mele, hotărît de la început, din copilărie, de a servi dezvoltarea culturii neamului“.

ORGANIZAREA BIBLIOTECHII. La cerearea conducerii Academiei, Ioan Bianu prezintă spre votare plenumului academic, la 30 martie 1884, „Regulamentul pentru Biblioteca Academiei“. Pe baza acestui Regulament, Bianu a lucrat neîncetat pentru dezvoltarea și organizarea fondului de cărți, care crește neîncetat prin succesive donații și schimburi cu străinătatea. Lui Bianu îi datorăm, în continuare, întocmirea legii depozitului legal, în prima formă modernă din 1885, și într-o redactare mai practică, la 1904; aplicarea acestor legi a adus o îmbogățire simțitoare a Bibliotecii. În 1901, se votează o altă lege, care prevedea încorporarea întregului fond al Bibliotecii Centrale în Biblioteca Academiei. Biblioteca crește cu 50 000 de volume în urma acestei măsuri inițiată de Bianu și susținută de D. A. Sturdza, pe atunci secretarul general al Academiei. Prin 1905, Biblioteca avea un fond destul de important și mare, încît Bianu trece la organizarea lui conform cerințelor moderne. Introduce catalogarea pe fișe internaționale, ca mărime; aplică pentru fondul de cărți un catalog alfabetic și un catalog pe materii, după sistemul clasificării expresive a lui Otto Hartwig (1830—1903), pe care, da îndemnul și cu sprijinul lui Al.-Sadi Ionescu, o înlocuiește din anul 1915 cu clasificarea zecimală universală. În 1905 începe să pregătească *tipărirea unui catalog* al cărților, periodicelor străine și române și al fondurilor speciale intrate în Academie, sub titlul: *Biblioteca Academiei Române. Creșterea colecțiilor* (53 fascicule, apărute între anii 1907 și 1942, se înregistrează achizițiile provenite din anul 1905 și din următorii ani). Organizează un mare atelier pentru legarea și repararea publicațiilor, pentru o mai bună conservare a lor. Construiește „camera blindată“, unde concentrează cartea românească veche (1508—1830), hărțile, cărțile rare, manuscrisele și documentele. Pentru documente inițiază o catalogare cronologică, cu rezumarea conținutului. Se înconjoară de cadre bibliotecare,

căroră le dă posibilitatea perfecționării lor, stimulându-i la elaborarea unor instrumente de lucru, care să ajute cât mai eficient valorificarea fondurilor Bibliotecii.

LUCRĂRILE BIBLIOGRAFICE DE VALORIFICARE A FONDURILOR. În anul 1895, după o experiență de peste un deceniu, I. Bianu prezenta la 25 februarie plenului academic un scurt, dar foarte clar plan bibliografic național. El împărțea bibliografia românească în trei mari clase, luând drept criteriu de clasificare dezvoltarea istorică a culturii și literaturii noastre: bibliografia retrospectivă veche, cărțile de la 1508—1830; bibliografia modernă de la 1831 încoace, el scria „pînă astăzi”; bibliografia cărților străine privitoare la români. Apoi, în limitele acestui plan, a început să lucreze și să stimuleze marile cataloage tipărite. A conceput planul *Bibliografiei românești vechi*, 4 volume, 1903—1944 și a elaborat-o în colaborare cu Nerva Hodoș, decedat în 1913. (vol. I, II și III pînă la p. 192) și Dan Simonescu (vol. III de la p. 193 și vol. IV). Aceasta este, în fond, catalogul *larg descriptiv* al producției editorial-tipografice române, indiferent de limbă și originea autorului, dintre anii 1508 și 1830; este antologia predosloviilor, epilogurilor și însemnărilor tipografice române pe aceeași perioadă; este albumul în facsimile al artei tipografice românești; este prezentarea facsimilată a tuturor sistemelor ortografice ale limbii române, pînă la anul 1830; este oglinda a tot ce s-a scris pe teritoriul României, nu numai în limba română, dar și în alte limbi (slavă, latină, greacă, arabă etc.), în aceeași perioadă de timp; în fine, este re-

pentoriul operelor tipărite chiar și în alte țări, dacă ele sînt scrise de autori români.

Au urmat: *Catalogul manuscriselor românești*, se înțelege, din Biblioteca Academiei, în 4 volume (1907, 1913, 1931 și 1967), cu colaborarea lui Remus Caracaș și Gh. Nicolaiasa, în timpul viciei lui Bianu (După moartea lui, lucrările au fost întreprinse de G. Strempeț, Fl. Moisiș și L. Stoianovici.); *Catalogul manuscriselor grecești*, 2 vol., 1909 și 1940, alcătuit de Const. Litzica și N. Camariano. A coordonat lucrarea bibliografică *Publicațiunile periodice românești* (ziare, gazete, reviste). *Catalog alfabetic 1820—1906*, lucrare întocmită de Nerva Hodoș și Al. Sadi Ionescu (apărută în 1913). A inițiat și publicat colecția *Texte de limbă din secolul XVI reproducute în facsimile, îngrijite de I. Bianu* (4 vol. 1925—1930).

În preajma anului 1900, lipseau la noi lucrările de referință, instrumentele de lucru care să pună la îndemîna cercetătorilor informarea despre tezaurul literar, științific și cultural depozitat cu atîta trudă în Biblioteca Academiei. Bianu, bibliotecar desăvîrșit, om de știință (filolog) cu orizont larg, cuprinzător, prin publicarea atîtor opere de informare bibliografică, prin organizarea științifică a Bibliotecii Academiei, a contribuit în mare măsură la propagarea științei române și în special la cultivarea studiilor de istorie literară. Linia organizatorică a lui Bianu a fost dusă mai departe de discipolii lui.

Împreună cu colegii lor din întreaga țară și cu toți oamenii de cultură, bibliotecarii din Biblioteca Academiei cinstesc memoria celui care și-a dăruit întreaga viață înființării și propășirii ei.

Dan SIMONESCU

DOUĂ LUCRĂRI ÎN DOMENIUL INFORMATICII DOCUMENTARE*

La șase ani după volumul *Introducere în documentarea științifică***, soriere care reprezintă începutul literaturii de specialitate în limba română, sub forma cărților, în domeniul nou al informaticii documentare, dar la numai trei ani de la prima ediție a *Introducerii în indexarea coordonată****, teoria și practica informării științifice din țara noastră se îmbogățesc într-un singur an (1969) cu cele două lucrări, apărute aproape simultan, care formează obiectul acestei recenzii.

Le analizez împreună nu numai pentru că autorul unuia din ele este și coautorul celălaltului, ci și determinat de împrejurarea obiectivă că aceste două lucrări se întregesc în mod necesar, înțelegându-se că ar consulta-o pe una din ele va avea neapărat nevoie să o citească și pe cea de-a doua, ca să aibă astfel o informare aproape completă asupra informării tehnico-științifice moderne.

De fapt, nici unul din cele două titluri, *Introducere în indexarea coordonată* și *Informarea tehnico-științifică modernă*, nu acoperă în întregime conținutul bogat, arii foarte întinse de probleme abordate cu competență de autori.

Într-adevăr, ca să poată oferi o situație reală a indexării coordonate în procesul contemporan al informării științifice, precum și al informării tehnico-științifice moderne în legătură cu beneficiarii ei, la toate nivelele, Maria Manolescu-Chivu și Georgeta Lăzărescu nu s-au limitat la tratarea problemelor enunțate în titlu, ci le-au integrat în ansamblul tematicii contemporane a informaticii documentare, înțelegându-se că lucrările lor conțin o prezentare aproape exhaustivă a principale-

lor probleme care preocupă azi specialiștii acestui domeniu în constituirea al științei contemporane.

Toamă pentru asemenea considerente suferesc de pe acum o a viitoare ediție pe care, pentru motive pe care le voi arăta, o apăsător nu numai ca necesară, dar și ca posibilă, aceste două lucrări să fie contopite într-una singură, în care capitolele ambelor scierii să fie orânduite logic după un nou plan unitar.

Probleme privind obiectul informaticii documentare, evoluția mijloacelor utilizate în transferul de informații, sistemele de informare și terminologia lor ș.a., din lucrarea Georgetei Lăzărescu, se întregesc în mod necesar cu probleme referitoare la elaborarea informațiilor, cerințele și posibilitățile actuale de informare ale inginerilor și cercetătorilor, informarea rapidă curentă ș.a. din lucrarea Mariei Manolescu-Chivu și a Georgetei Lăzărescu, încât, împreună, aceste două lucrări constituie nu numai un instrument de instruire, dar și un instrument de lucru pentru toți cei care își dau seama de necesitatea cunoașterii acestui nou domeniu al organizării muncii intelectuale. Dimpotrivă, atrag atenția și accentuez că aceste două lucrări de specialitate sînt indispensabile oricărei persoane care desfășoară o muncă intelectuală și care își dă seama că e dator să conecteze activitatea sa intelectuală (cadru didactic în învățămîntul general, liceal sau superior; tehnician; medic; inginer, economist; student etc. etc.) la nivelul contemporan.

Consider un fapt de o valoare deosebită împrejurarea că autorii au izbutit să reziste într-o măsură apreciabilă tentației neștiințifice de a trata problema informaticii documentare nu numai sub raportul corelării ei cu activitățile instituționalizate de informare științifică. Lucrările pe care le analizez au reușit să pună în evidență faptul că informarea științifică modernă se poate organiza și individual, pentru nevoile personale de informare sistematică. Capitolele și paragrafele ca: cerințe de informare, mijloace de identificare a informațiilor, consultarea și procurarea documentelor originale, organizarea de fișiere individuale, informarea curentă rapidă ș.a. din volumul Mariei Manolescu-Chivu și al Georgetei Lăzărescu (p. 29—50) reprezintă o călăuză din cele mai eficiente oferită persoanelor obligate să dispună de o informare „la zi”, precum și celor care doresc să treacă la o muncă științifică organizată. Dacă presa cotidiană ar fi mai preocupată de informarea publicului larg cu privire la lucrările de primă utilitate în modernizarea muncii intelectuale personale, și în primul rînd a studenților încă din anii de studiu, atunci aceste două sorieri ar trebui să fie recomandate cu insistență pentru că ele ne pun la îndemînă sistemul de informare modernă aplicabil în munca intelectuală și individuală.

*) Lăzărescu, Georgeta. *Introducere în indexarea coordonată*. Ediția a II-a revăzută și adăugită. Buc., Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1969 197 p. (Centrul de documentare științifică); Chivu-Manolescu, Maria și Lăzărescu, Georgeta. *Informarea tehnico-științifică modernă. Probleme și soluții*. Buc., Editura tehnică, 1969. 156 p.

**) Avramescu, Aurel și Cîndea, Virgil. *Introducere în documentarea științifică*. Buc., Editura Academiei Republicii Populare Române, 1960, 600 p.

***) Lăzărescu, Georgeta. *Introducerea în indexarea coordonată*. Buc., Centrul de documentare științifică al Academiei, 1966.

Principala metodă pe care ne-o recomandă autorii pentru organizarea eficientă a informațiilor tehnico-științifice este indexarea coordonată, în care conținutul documentelor este caracterizat prin cuvinte și/sau simboluri reprezentând concepte unice, iar informațiile sînt regăsite prin recombinarea acestor cuvinte și/sau simboluri (Introducere în indexarea coordonată, p. 42). Se precizează că „indexarea coordonată permite asemenea descrieri sau caracterizări ale conținutului informațional al documentelor încît, după organizarea sistematică a termenilor într-un așa-numit index coordonat, conținutul informațional să poată fi regăsit pe bază de relaționări ca răspuns la anumite corințe specificate.” Din această cauză — se arată în lucrare (op. cit., loc. cit.) — indexurile coordonate sînt caracterizate ca fiind: „combinatoriale, correlative, asociative”. Asemenea proprietăți fac din indexarea coordonată un instrument de lucru utilizabil nu numai la nivelul unor centre de ramură sau chiar mai mari, ci și în activitatea personală a cercetătorilor, precum și în colective cu număr restrîns de cercetători, adică în formele curente de activitate tehnico-științifică și care se vor dezvolta tot mai mult.

Importanța acordată, pe drept cuvînt, cercetărilor efectuate de colective, mai mari sau mai mici, de cercetători, a generat părerea eronată că o asemenea modalitate modernă de lucru în cercetare ar anula însemnătatea activității personale a diferiților cercetători și că informarea dobîndită personal de cercetător ar putea fi înlocuită cu cea pe care i-o oferă unitatea de cercetare în care el este încadrat. În realitate, informarea oferită la nivelul unui organ central de informare nu anulează informarea personală ci o întregeste, încît instruirea în mînuirea unor instrumente moderne de tipul indexării coordonate nu poate fi decît deosebit de binevenită și absolut necesară în pregătirea intelectualilor moderni.

Sînt ferm convinși că introducerea informaticii documentare în programele de studiu ale învățămîntului superior, și poate și în programa școlară a ultimelor clase liceale, nu va mai fi foarte mult amînată, deoarece noua intelectualitate nu poate fi lăsată să deprindă empiric, sau să nu deprindă de loc tehnicile moderne ale muncii intelectuale. Dar pînă atunci, instruirea ei cu privire la organizarea modernă a informațiilor se face tot mai prin scrieri ca cele elaborate de Georgeta Lăzărescu și Mania Manolescu-Chivu.

Aceste lucrări conțin o contribuție de o asemenea importanță nu numai cu privire la sistematizarea informațiilor personale, ci și în legătură cu organizarea unei unități de cercetare specializate pentru un anumit domeniu.

Subliniez, și în legătură cu această împrejurare, valoarea poziției teoretice a autorilor, care nu pledează în favoarea unor organisme informaționale enciclopedice gigantice, ci își dau seama de eficiența reală a unităților specializate pe domenii, teză teoretică susținută în lucrare (*Informarea tehnico-științifică modernă*, p. 97—140), prin descrierea Centrului de documentare al Ministerului Industriei Ușoare*.

Concepția lucrărilor elaborate de Manolescu-Chivu și Lăzărescu este rodul unei largi consultări a literaturii de specialitate, dar și rodul cercetărilor proprii, remarcate și de specialiștii din alte țări; ele se încadrează în școala modernă română a informaticii documentare, cristalizată în cadrul Centrului de documentare științifică al Academiei Republicii Socialiste România, sub îndrumarea academicianului Aurel Avramescu.

Tezele teoretice și experiența practică a acestei școli pot fi utilizate chiar mai amplu decît s-a făcut de autorii pe care-i recenzez, ca să se pună în circulație ideile noi care marchează priorități ale cercetărilor românești în domeniul informaticii documentare. Chiar includerea informării științifice moderne în domeniul informaticii s-a produs la noi independent de A. I. Mihailov, încă din anii 1965/66, cu terminologia: informatică, informatician etc. în cadrul Centrului de documentare științifică al Academiei Republicii Socialiste România**. Cu atît mai mult este

* Vezi și: Neamțu, Octavian. *Rolul unităților de cercetare în informarea curentă a cercetătorilor*. În: Studii și cercetări de documentare și bibliologie, nr. 3, 1965, p. 321—332.

** de către Octavian Neamțu, în prelegerea *Metode de organizarea documentării*. Lucrarea se află în Arhiva C.D.S., 1966.

*** „Mai puțin discutată este posibilitatea orientării lor (a tezaurelor de termeni — n.n. —) spre îndeplinirea unor anumite scopuri. În acest sens consider justificate propunerile făcute de Octavian Neamțu într-o recentă lucrare privind mai multe feluri de tezaure în același domeniu. (...) După părerea noastră, aceste particularități nu au fost relevate în lucrările publicate pînă în prezent din cauza metodelor empirice și pragmatice de întocmire, utilizate în mod curent pentru elaborarea tezaurelor”. Cf. Avramescu, Aurel: *Acoperirea unui domeniu printr-un vocabular de descriptori*. În: Studii și cercetări de documentare, nr. 1/1969, pp. 3—22.

Vezi și: Neamțu, Octavian: *Către noi tipuri de tezaure*. În: Studii și cercetări de documentare, nr. 1/1969, pp. 35—40.

necesar ca în problema mult discutată a tezaurelor, să punem în circulație ideea orientării lor spre îndeplinirea unor anumite scopuri, conform propunerilor făcute, pe baza unor cercetări personale, tot în cadrul Centrului de documentare științifică al Academiei, încă din anul 1967/68 ***.

Scrierile valoroase de informatică documentară elaborate de Manolescu-Chivu și Lăzărescu reprezintă un nou început și care nu trebuie să rămână împlântor și izolat în literatura română de specialitate. Centrul de documentare științifică al Academiei Republicii Socialiste România, care are, în istoria contemporană a științei din România, meritul de a fi abordat cu competență și cu consecvență cercetarea științifică în informatică documentară, este dator să persevereze pe această cale inovatoare, să adâncească, să dezvolte și să popularizeze lucrările și tezele sale ca să ferească domeniul de enori și ca să contribuie la o orientare modernă, rațională, și deci eficientă a activităților contemporane și de viitor de informare științifică din România.

Octavian NEAMȚU

Gosudarstvennaia Ordena Lenina Biblioteka S.S.S.R. imeni V. I. Lenina v 1966—1967 godah [Biblioteca de Stat a U.R.S.S. „V. I. Lenin” în anii 1966—1967]. Moskva, Izdatelstvo „Kniga”, 1969. 141 p.

Biblioteca unională a Uniunii Sovietice din Moscova, decorată cu Ordinul Lenin, care din 1962 a pășit în al doilea secol al existenței ei, a cunoscut în anul 1967 un eveniment de seamă: împlinirea a 50 de ani de activitate în condițiile vieții noi, deschise popoarelor sovietice de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Ca și în alte sectoare ale vieții sociale din Uniunea Sovietică, și în domeniul bibliotecilor anul 1967, anul semicentenarului revoluției socialiste, a prilejuit — în contextul marii sărbători — bilanțuri ale unei mari și înfloritoare perioade de activitate, consemnări ale unor numeroase și importante realizări. Tocmai acest lucru îl face — pentru Biblioteca de Stat „V. I. Lenin” din Moscova — lucrarea pe care o prezentăm.

Cartea, apărută la sfârșitul anului trecut în Editura „Kniga”, este o amplă dare de seamă a întregii activități a celei mai mari biblioteci științifice și publice din U.R.S.S. și totodată din jumec. Anul 1967 este completat cu anul 1966, întregindu-se astfel seria de dări

de seamă pentru fiocare an ale bibliotecii și, de asemenea, pentru a oferi anului 1967 un termen de comparație din perioada anterioară. De altfel, pe parcursul întregii lucrări, metoda prezentării comparative a datelor se dovedește a spori și mai mult interesul consultării dării de seamă.

În bogăția de date pe care le oferă o astfel de lucrare, orientarea lectorului ei este facilitată de o sistematizare riguroasă, concepută și realizată în struobuna cărții în mod firesc — cât mai apropiat de însăși structura activității prezentate.

După schițarea obiectivelor vizate de Biblioteca „V. I. Lenin” în activitatea ei din 1966 și 1967 (introducerea de la p. 3—6), un număr de 13 capitole, de întindere variabilă, oglindesc cu multă claritate realizările obținute în cei doi ani în următoarele sectoare de activitate a bibliotecii: servirea cititorilor (p. 7—25), munca cu cititorii copii și tineri (cap. III, *Obsluživanie imoșesiva — Deservirea tineretului*, p. 26—28), secția cartografică (p. 29—35), secția pentru publicații militare (p. 36—39), secția note muzicale (p. 40—41), secția carte rară (p. 42—46), secția manuscrise (p. 47—63), împrumut interbibliotecar (p. 64—67), filialele bibliotecii (p. 68—73), fondurile de publicații și cataloagele (p. 74—90), munca metodică și de cercetare științifică (p. 91—104), relațiile internaționale ale bibliotecii (p. 105—111) și cadrele bibliotecii (p. 112—114).

Deosebit de amplu, capitolul al II-lea, *Servirea cititorilor*, prezintă activitatea a nu mai puțin de 9 săli de lectură (din care, 4 săli de lectură pe specialități, sala comună de lectură generală, sala periodicelor curente, sala de lectură pentru reviste, sala pentru cititul microfilmelor și sala de lectură a secției științifico-metodice pentru biblioteconomie). La fel, sînt consemnate în subcapitole separate date despre activitatea unei săli centrale pentru informare și a unei săli — expoziție pentru nouile achiziții. Numeroasele date oferite pentru această importantă parte a activității bibliotecilor converg spre o imagine unitară a sectorului, caracterizat printr-un volum impresionant de muncă desfășurată în condiții moderne, corespunzătoare cerințelor crescînde ale cititorilor. Reținem, pentru exemplificare, numărul total al cititorilor însoriși în 1967 — 229 451 —, cu o frecvență de 5 178 482 de cititori, cărora le-au fost eliberate pentru consultare 25 733 660 de volume. În prezentarea datelor se remarcă un sistem foarte amănunțit, din care de un real folos se dovedesc numeroasele tabele — în cifre absolute și în procente — întocmite pe baza unei varietăți de criterii, oferindu-se prin aceasta specialiștilor care consultă lucrarea un prețios exemplu în pri-

vința modului de analiză statistică foarte cuprinzătoare a activității.

Anticipăm, pentru cei care vor consulta această carte, câteva date de primă importanță din celelalte capitole ale cărții de seamă cu intenția vădită de a oferi doar prilejul satisfacerii unui interes pornit din curiozitate în momentul citirii acestor rânduri, lucrarea singură putând oferi celor interesați imaginea adevărată a unei activități prodigioase și la un nivel impresionant. De pildă, fondul total de publicații se ridică, la sfârșitul anului 1967, la 24 854 968 de unități de bibliotecă, din care: 11 547 982 de volume de cărți, 9 527 584 de numere de ziare, 376 724 de volume (ani compleți) de reviste, 170 290 de hărți, 22 377 de cărți manuscrise, 307 222 de manuscrise de difonite feluri, 405 280 de microfilme etc. Creșterea anuală a fondului a înregistrat: în 1966 — 493 554 de exemplare de cărți și alte publicații neperiodice, 509 955 numere de ziare și 1 377 471 de numere de reviste; în 1967 — 542 576 de exemplare de cărți, 539 934 de numere de ziare și 1 381 808 numere de reviste. În scopul uniformizării desorierilor de pe fișele cataloagelor bibliotecii conform regulilor unitare de desoriere pentru cataloage, în anii 1966 și 1967 au fost recatalogate: 12 294 de publicații în limbile popoarelor sovietice, 822 de publicații în limbi ale popoarelor europene, 2 325 de lucrări în limbi africane și asiatice, 5 720 de lucrări cartografice și 1 549 de partituri muzicale. Numai în secția de informare bibliografică și științifică au fost acordate, în 1966, 68 195 de informații bibliografice la cerere, iar în 1967, numărul acestora s-a ridicat la 75 543. În sfârșit, în 1966, Biblioteca „V. I. Lenin” din Moscova a servit prin împrumut interbibliotecar un număr de 5 199 de solicitanți, iar în 1967, 5 234.

La sfârșitul lucrării, câteva anexe întregesc bogăția de date pe care le oferă darea de seamă cu: un tabel cronologic al evenimentelor importante din viața bibliotecii în ultimii 50 de ani (1917—1967); o listă a lucrărilor elaborate de bibliotecă și apărute în Editura „Kniga” în anii 1966 și 1967; o listă a materialelor metodice și bibliografice publicate în formă rotaprintată în anii 1966 și 1967; în sfârșit, o listă alfabetică (în ordinea numelor autorilor) de lucrări elaborate de lucrători ai Bibliotecii de Stat „V. I. Lenin” și apărute în diferite publicații (sovietice și străine) de asemenea pentru anii 1966 și 1967 (în număr de 182).

Expunerea clară, sistematizarea riguroasă, corectitudinea în prezentarea datelor și realizarea cărții într-o ținută grafică foarte bună întregesc adevărata imagine a volumului consacrat Bibliotecii unionale a Uniunii Sovietice. Pentru oricine consultă cartea, complexitatea și bogăția datelor din activitatea acestei uriașe biblioteci oferă posibilitatea cunoașterii unei realități impresionante în lumea cărților. Iar pentru specialiști — lu-

crători din biblioteci —, *Gosudarstvennaia Ordena Lenina Biblioteka S.S.S.R. imeni „U. I. Lenin” v 1966—1967 godah un exemplu de analiză științifică a activității.*

Grig V.

Monumente din municipiul și județul Iași.
Ghid bibliografic. Iași, 1969. 143 p.

După o etapă de bibliografie locală retrospectivă, unele biblioteci municipale s-au angajat treptat în acțiuni bibliografice legate de interesele de informare ale zonei și ale localității din care fac parte.

Din această categorie a bibliografiei, am numi-o funcțională, face parte recentul ghid bibliografic editat de Biblioteca municipală din Iași. Într-un oraș ale cărui vestigii și realități culturale trezesc un atît de susținut și permanent interes, abordarea bibliografică a acestui domeniu este deosebit de utilă, contribuie la menținerea bibliotecii într-un circuit cultural foarte dinamic. Lucrarea, cu un „cuvînt înainte” în română și franceză scris de Constantin Gilea, directorul bibliotecii, cuprinde cinci capitole importante: I. *Monumente arheologice*; II. *Monumente de arhitectură și de importanță istorică și culturală*; III. *Case și locuri legate de amintirea unor personalități ieșene și a unor evenimente istorice remarcabile*; IV. *Opere de artă*; V. *Monumente ale naturii. Grădini*.

Redactată îngrijit și sobru, bibliografia vădește bogăția referințelor existente în perioada de după 1944 privind monumentele din orașul și județul Iași, interesul pe care continuă să-l stîrnească aceste mărturii ale trecutului. S-au strecurat însă unele inadvertențe (anul nașterii lui M. Sadoveanu, p. 110), omisiuni (la unele personalități se indică atît data nașterii cît și cea a morții, în timp ce pentru altele se consemnează numai una din date — Garabet Ibrăileanu, p. 111; pentru unele opere plastice se indică data executării în timp ce pentru altele nu — bustul generalului Berthelot, p. 115; bustul dr. Ion Cantacuzino, p. 115), lungimi (uneori se putea evita fragmentarea unor capitole, ex. *Busturi și Statui* puteau fi așezate împreună) dar ele sînt minore față de efortul de informare pe care l-a necesitat întreaga lucrare.

Ghidul bibliografic editat de Biblioteca municipală din Iași arată cît de multe domenii realmente interesante rămîn deschise activității bibliografice, ce forme diverse poate îmbrăca bibliografia locală, constituie o invitație pentru dezvoltarea acestui tip de bibliografie funcțională, atît de necesară pentru toate bibliotecile publice importante din țara noastră. Și ca dovadă a interesului trezit de lucrare, trebuie să menționăm că s-a epuizat într-un timp relativ scurt.

Ion STOICA

Studii privind politica externă a României (1919—1939). Buc., Editura militară, 1969. 344 p.

Volumul de studii privind politica externă a României în perioada complexă dintre cele două războaie mondiale, publicat de Editura militară sub egida Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R., constituie un pas înainte în direcția cunoașterii, studierii aprofundate, de pe poziții istoriografice noi, a trăsăturilor esențiale care au definit istoria contemporană a României în ansamblul său. Obiectivitatea științifică cu care sînt prezentate prinocipalele coordonate ale politicii externe românești în anii 1919—1939, la care se adaugă o tematică bine definită și care imprimă lucrării un caracter unitar, în pofida aspectului individual pe care îl prezintă conținutul studiilor sub raportul realizării lor concrete, în sfîrșit, accesibilitatea lor în raport cu diversele categorii de cititori sînt doar cîteva elemente definitorii pentru însemnătatea deosebită pe care lucrarea o are în ansamblul său, depășind, din acest punct de vedere, limitele inerente lucrărilor de strictă specialitate.

Într-adevăr, studii ca: *România și unele probleme ale dezarmării și ale definirii agresiunii (1919—1933)*; *România și Conferințele Balcanice 1930—1934*; *România și securitatea colectivă în sud-estul Europei (1933—1938)*; *Poziția României la Montreaux 1936*; *Cu privire la politica externă a României în perioada guvernării Goga-Cuza*; *Imperatiul organizării securității și păcii europene și politica externă a României în ultimele luni de pace (aprilie-august 1939)*; *Considerațiuni privind neutralitatea României la începutul celui de-al doilea război mondial realizate, în ordinea enunțată, de Gheorghe Matei, Eliza Campus, Dumitru Tuțu, Robert Deutsch, Florea Nedelcu, Viorica Moisuc și Al. Gh. Savu pe baza unui bogat material documentar studiat în arhivele românești, la care se adaugă unele investigații în străinătate (Genova, Potsdam, Dresda, Bonn, München, Roma ș.a.), pot interesa în egală măsură atât pe lucrătorul în domeniul științelor sociale cît și masele largi de cititori, interesate a cunoaște eforturile depuse de statul român în direcția menținerii statu-quoului politic creat după primul război mondial, de apărare a independenței și integrității teritoriale, amenințate în măsură din ce în ce*

mai mare în deceniul patru, ca urmare a politicii negotive și revizioniste promovate pe plan internațional de statele fasciste, în primul rînd de Germania hitleristă.

În contextul acestei tematici, lucrarea prezintă o serie de probleme, aspecte dintre cele mai caracteristice, parte inedite în literatura de specialitate, privind eforturile și rezultatele unei vii activități diplomatice, întreprinse de România atît în cadrul Societății Națiunilor cît și al alianțelor sale internaționale, printre care *Mica Înțelegere* și *Înțelegerea Balcanică*, au avut, desigur, un rol precumpănitor.

Un aspect particular, dar de cea mai mare însemnătate, și care definește cît se poate de elocvent coordonatele majore a politicii externe românești în perioada ascensiunii pericului fascist, l-a constituit conferința de la Montreaux privind regimul strîmtorilor Mării Negre. Autorul acestui studiu reduce în actualitate figura și activitatea recunoscutului om de stat și diplomat de prestigiu internațional care a fost N. Titulescu. Rolul său excepțional în definirea politicii externe românești, care v-a răămîne tradițională chiar după înlăturarea sa din guvern, în anul 1936, va fi evocat, de asemenea, și în alte studii incluse în volum, privind problemele dezarmării și definirii agresiunii, participarea delegației românești la conferințele balcanice, eforturile pentru realizarea securității colective în sud-estul Europei.

Cele 44 de zile de guvernare a partidului național-creștin au adus schimbări esențiale în cadrul tradițional al politicii externe românești. Această concluzie nouă, analizată și explicată în mod științific de Fl. Nedelcu, cît și interesantele studii privind politica externă a României în perioada imediat premergătoare dezlănțuirii celui de-al doilea război mondial și tendințele diplomației românești de a imprima țării un caracter neutral față de statele aflate în conflict, contribuie la lămurirea situației reale a țării noastre în acea epocă istorică, la înlăturarea unor confuzii și denaturări.

Autorii au avut în vedere în permanență legătura dintre aspectul intern și extern al politicii desfășurate de diverse guverne burghezo-moșieresti, în perioada enunțată. Astfel, consecințele pozitive ale activității desfășurate de clasa muncitoare, de partidul comunist și alte forțe sociale patriotice și democratice asupra politicii externe românești, vor alterna, în prezentarea materialului faptic, cu redarea limitelor, a aspectelor negative care se vor resimți pe planul politicii externe, datorită reprimării mișcării muncitorești și democratice în interior, a caracterului de clasă, abuziv și reacționar, pe care regimul burghezo-moșieresc îl prezenta în ansamblul său.

Olimpiu MATICHESCU

Filozofia istoriei. Buc., Editura politică, 1969.

Prestigiul de care se bucură colecția *Teorie și metodă în științele sociale* în rândul publicului cititor se datorează în special problematicei deosebit de interesante a volumelor apărute. Am putea spune că fiecare volum din cele publicate abordează o tematică dacă nu inedită cel puțin atâta cât insuficient de cercetarea științifică. La fel stau lucrurile și cu cel de-al VII-lea volum din această colecție ce poartă titlul *Filozofia istoriei*, recent apărut.

Volumul constituie rodul preocupărilor crescînde ale cercetării științifice originale din domeniile filozofiei, sociologiei și istoriei. Studiile reunite în lucrare acoperă o arie întinsă începînd cu „probleme de antologie și epistemologie a istoriei”, continuînd apoi cu încercarea de a defini „raportul istoriei cu alte științe sociale, în speță cu sociologia”.

Studiul *Sociologie și istorie* debutează prin precizarea punctului de vedere după care concepția materialistă a istoriei este o concepție filozofică în sensul de teorie generală a vieții sociale și a istoriei. Materialismul istoric, componentă a filozofiei marxist-leniniste, este în același timp filozofie a istoriei și sociologie marxistă. În ansamblul științelor sociale alături de sociologie, al cărui obiect este studiul societății, știința istoriei își propune o abordare asemănătoare dar din alt unghi. În sprijinul acestei poziții în studiu întîlnim afirmația că știința istoriei, sub influența din ce în ce mai mare a dezvoltării materialismului istoric, și-a extins aria teoretică înglobînd alături de fenomenele culturii materiale și fenomenele culturii spirituale.

Legătura dialectică existentă între sociologie și istorie nu poate duce la o identificare a lor. Analiza autorului surprinde, în continuare, notele specifice, particulare ale fiecăreia. Astfel, reala distincție dintre ele se află în felul cum surprind raportul dintre general și particular, necesar și întîmplător în dezvoltarea socială. În cercetarea istorică științifică, aceste categorii polare sînt prezente în unitatea lor concretă, așa cum acționează ca atare în realitate. Datele concrete obținute de știința istoriei nu reprezintă unica sursă de informare a sociologiei. Generalizările pe care le întreprinde au ca fundament datele oferite și de celelalte științe despre societate, pe de o parte, și cele obținute în urma cercetării concrete a societății de chiar însăși sociologia, pe de altă parte.

Evident, din acest punct de vedere, prezentul studiu nu își permite o tratare exhaustivă, nici nu o pot face, și nici nu putem considera încheiată analiza. Viitoarele cercetări ale acestei probleme vor cuprinde

aspecte noi și credem că vor adînci aspectele cunoscute.

Înainte de a trece la studiul următor ce tratează despre noțiunea de filozofie a istoriei, trebuie semnalată abordarea, în finalul studiului de care ne ocupăm, a deosebirilor existente dintre structuralism și concepția despre lume și viață elaborată de clasicii. Oportunitatea problemei este în afară de orice discuție, iar cele cîteva pagini consacrate reușesc să schițeze liniile de fond ale celor două teorii, evidențiînd punctele ce le despart.

Studiul următor debutează cu încercarea de a descoperi în istorie preocupări asupra temei respective. Din cele mai vechi timpuri, gînditorii și-au concentrat atenția asupra filozofiei istoriei (exemple: la sumerieni, babilonieni sau egipteni). Succint este prezentat progresul realizat în această ramură.

Trecînd la problemele de fond ale filozofiei istoriei, studiul desprinde două orientări existente în problema cunoașterii în istorie: dogmatismul și scepticismul. Alături de ele, autorul menționează și pe cea propagată de filozofia lui Bergson — intuiționismul.

Rezolvarea științifică nu numai a cunoașterii în istorie ci și a altor probleme o oferă filozofia marxistă. În opoziție cu celelalte orientări, materialismul istoric include în idcea de substanță alături de om și natura și societatea. Descoperind legile generale, fundamentale ce guvernează ansamblul vieții sociale, materialismul istoric distinge și legi de altă natură, cu o aplicabilitate pentru o singură formațiune socială.

Atît colectivul de autori cît și editorii consideră acest volum ca un început în activitatea de investigare a acestui domeniu, supunînd discuției științifice punctele lor de vedere.

P. DAN

Diplomați iluștri. Buc., Editura politică, 1969.

Lucrarea debutează cu studiul consacrat diplomatului florentin Machiavelli, figură deosebit de interesantă și controversată atît pentru istoria diplomației cît și pentru istoria științei politice, continuă cu portretul renumitului cercetător al naturii și profund gînditor umanist Benjamin Franklin, ambasador al revoluției americane în capitala Franței, cu biografia lui Metternich, unul din conducătorii diplomației europene care a activat în prima jumătate a secolului

trecut, cu ample portrete ale diplomaților români Mihail Kogălniceanu și Nicolae Titulescu, patrioți înflăcărați, apoi cu figura omului politic englez Benjamin Disraeli, încheindu-se, volumul I, cu un studiu consacrat remarcabilului diplomat sovietic Cicerin.

În alcătuirea volumului nu s-a respectat nici periodizarea istorică, nici ordinea alfabetică. Criteriul fundamental după care s-au călăuzit editorii a fost acela al „prominenței figurii evocate pe orizontul diplomatic al timpului, datorită concepțiilor formulate, curentelor pe care le-au determinat, activității desfășurate, ca și după perenitatea interesului pe care îl suscită”. Trebuie să recunoaștem că acest criteriu întrunește adeziunea unanimă din partea publicului larg cititor dornic de a-și îmbogăți informația cu noi cunoștințe din istoria relațiilor diplomatice.

Intrucît spațiul nu permite nici chiar o succintă punctare a fiecărui diplomat în parte, în continuare vom surprinde principalele note ce au caracterizat activitatea politică și diplomatică a dîrzului luptător pentru unirea românilor într-un stat centralizat, Mihail Kogălniceanu, și a neobositului militant pentru realizarea unui climat de pace, Nicolae Titulescu.

Studiul dedicat lui M. Kogălniceanu, după prezentarea unor date biografice necesare pentru înțelegerea viitoarei platforme politice, supune atenției activitatea desfășurată în perioada anului revoluționar 1848 și în cea a Unirii. Exponent al cercurilor progresiste moldovene, vital interesat în scuturarea asupririi străine, el redactează Dorințele Partidei Naționale din Moldova, amplu program al mișcării de eliberare națională, consacrat unor probleme de ordin social intern și adresat totodată cercurilor politice și diplomatice europene cu menirea de a consolida poziția Principatului pe plan extern. Patriotul moldovean, exprimînd opiniile întregului popor, afirmă că Regulamentul Organic „nu poate nici într-un chip să facă fericirea țării”. În locul lui, arată studiul, cerea un regim care să satisfacă necesitățile țării și să exprime năzuințele poporului român.

Viața umanistului Kogălniceanu se identifică cu epoca de formare a statului modern român. Contribuția sa este imensă la toate acțiunile ce au premers constituirea acestuia (revoluția de la 1848, Unirea Principatelor la 1859, războiul de independență de la 1877). Paginile studiului evidențiază poziția lui înaintată în ceea ce privește necesitatea traducerii în fapt a unui program intern menit să contribuie la modernizarea și restructurarea societății românești, la dotarea tînărului stat cu instituții corespunzătoare.

Larga sa viziune politică, punctele de vedere progresiste pe care le-a promovat atît

în activitatea de stat cît și în cea științifică conferă personalității lui Kogălniceanu un loc de frunte în istoria modernă a României.

Printre reprezentanții diplomației europene care au activat în anii primei jumătăți a secolului nostru, Nicolae Titulescu ocupă o poziție centrală. De numele său sînt legate mari acțiuni politice menite a realiza un climat de pace și încredere între popoare, de a bara drumul forțelor războinice.

Studiul semnăt de un colaborator al șefului diplomației românești din anii '30, Savin Rădulescu, zugrăvește plenar marea personalitate a omului politic, prezentînd amănunțit activitatea sa atît de bogată și interesantă.

În colaborarea economică, Titulescu vede un mijloc eficient de a realiza o apropiere între popoare, de a contribui la întărirea păcii. Dezvoltarea relațiilor economice între state are menirea de a da consistență și stabilitate relațiilor politice. În studiu se prezintă uriașă activitate depusă pentru apărarea păcii într-o epocă în care cerul Europei era acoperit de nori sumbri, prevestitori ai unor mari calamități ce se vor abate asupra omenirii. Pacea este o necesitate a societății, o condiție indispensabilă pentru dezvoltarea popoarelor. Cu întreaga autoritate ce i-o conferă marea sa prestigiu internațional, el demască pe cei care susțineau că războiul este o fatalitate a omenirii, o lege naturală a colectivității umane. Savin Rădulescu analizează principalele tratate ce au fost înfăptuite ca urmare a luptei neostenite a ministrului român. Titulescu a căutat prin toate mijloacele să întărească Mica Înțelegere, organism creat în vederea menținerii păcii. Ideile sale privind realizarea unor pacte regionale de asistență se materializează în înțelegerea Balcanică, înțelegere ce contribuia la cimentarea păcii.

Grație politicii lucide promovate de Titulescu, prestigiul pe plan extern al României a crescut enorm. După cum conchide autorul, politica sa nu a reprezentat orientarea vreunei grupări, ci interesele țării, ale poporului care de altfel a sprijinit-o.

P. D.

DIN ISTORIA PEDAGOGIEI ROMÂNEȘTI *)

Volumul de față se ocupă de perioada cea mai frămîntată, dar și cea mai rodnică în fapte a istoriei poporului român, epoca cuprinsă între 1859—1918. Ampla introducere a prof. Stanciu Stoian prezintă condițiile sociale, politice, economice și culturale care au influențat gîndirea pedagogică din timpul respectiv, analizează studiile cuprinse în acest volum și trage concluzii importante.

*) Din istoria pedagogiei. Vol. 4. Buc., E.D.P., 1969. 282 p.

Herbartianismul pătrunde în România prin mijlocirea pedagogilor ardeleni, ale căror lucrări au trecut munții. Legați de concepția herbartiană, ei au știut să desprindă pentru școala românească ceea ce era mai viu și mai pregnant în ea: organizarea procesului instructiv, a cadrului informativ al muncii didactice, fapt de cea mai mare importanță pentru o școală ca a noastră, care își căuta, în a doua jumătate a secolului trecut și în primele decenii ale secolului actual, temeiurile teoretice și practice.

Studiul lui Leon Țopa despre Ioan Popescu este o documentată analiză a vieții și a operei pedagogului sibian, unul dintre primii pedagogi români care au conturat un veritabil sistem de pedagogie generală „care deși nu era în întregime original, constituia fără îndoială, o contribuție valoroasă la ridicarea nivelului învățămîntului și la promovarea științei despre educație”.

I. Cremer analizează activitatea unui alt pedagog transilvănean, contemporan cu Ioan Popescu, Vasile Petri. Acesta a avut un rol important în orientarea modernă a învățămîntului din Transilvania în secolul trecut. Bun cunoscător al operelor pedagogilor clasici, îndeosebi al lui Comenius, el a aplicat în mod creator ideile acestora la realitățile concrete ale școlii populare românești. Influența herbartiană rămîne destul de minoră în opera sa. Avînd o bogată experiență școlară a adus numeroase inovații în studiile și manualele sale, în special în domeniul metodic, apropiindu-se cel mai mult de realitățile concrete ale școlii noastre din această epocă. Deși aceste idei nu sînt încheiate într-un sistem unitar ele aduc „o notă personală în literatura noastră pedagogică de atunci” (p. 71).

Vasile Popeangă prezintă concepția pedagogică a lui Petre Pipoș, profesor la Preparatoria din Arad. În centrul activității sale a stat pregătirea învățătorilor pentru școala populară. El a sesizat caracterul social al educației, importanța predării limbii române în școala populară, rolul școlii în ridicarea culturală și economică a maselor. Prin ideile sale despre învățămîntul educativ, Pipoș continuă eforturile făcute în Transilvania în ultimul sfert al secolului al XIX-lea de modernizare a învățămîntului românesc. Din întreaga activitate pedagogică a lui Pipoș se desprinde încrederea lui statornică în puterea educației. El a văzut în școală un factor educativ menit să fortifice caracterul tinerei generații și să contribuie la progresul cultural al comunității naționale (p. 122—123).

Elev al lui W. Rein, Petru Span a fost un popularizator al herbartianismului și prin lucrările sale a contribuit la o rațională folosire a așa-ziselor „trepte formale”. Autorul studiului, Teodor Gal, înfățișează ideile fundamentale care alcătuiesc conținutul concep-

ției pedagogice a lui P. Span, scoate în evidență numeroase alte idei pe care le-a profestat: relația dintre teoria și practica educativă, principiile și metodele de educație și învățămînt, disciplina pedagogică și mijloacele de susținere a disciplinei, rolul educativ al ambianței școlare etc.

Un pedagog puțin cunoscut sau greșit cunoscut este Vasile Gr. Borgovan. Astăzi, concepția și activitatea pedagogului Borgovan sînt puse în adevărata lor lumină de către Dimitrie Goga și Victoria Popovici.

Concepția pedagogică și activitatea profesională a lui Ștefan Velovan sînt expuse în studiul scris de Gh. T. Dumitrescu, remarcabil prin interpretare și documentare. Caracteristic în lucrările lui Velovan este strădania lui de a-și întemeia concepția sa didactică pe o teorie psihologică riguroasă, care să dea didacticii și metodicii un caracter cît mai științific posibil. Sînt admirabile îndrumările metodice date de Velovan învățătorilor cu privire la predarea fizicii și științelor biologice.

Ideile pedagogice și filozofice ale lui C. Dumitrescu-Iași au fost puțin valorificate pînă în prezent. Studiul, de o înaltă ținută științifică al lui Stanciu Stoian, aduce noi contribuții la cunoașterea concepției sale filozofice și pedagogice. C. Dumitrescu-Iași concepe o pedagogie cu un cadru larg, îmbrățișînd problema ridicării prin educație a neamului întreg. Această idee a unei pedagogii naționale el o redă și mai pregnant atunci cînd fixează corpului didactic obligațiile sale. Stanciu Stoian reliefează că gîndirea pedagogică și filozofică a lui C. Dumitrescu-Iași au fost puternic influențate de ideile socialiste. În înțelegerea rolului educației, el introduce un punct de vedere social. Remarcabilă este și preocuparea lui pentru buna organizare a învățămîntului superior din țara noastră. L-a interesat îndeosebi dezvoltarea învățămîntului pedagogic pentru pregătirea cadrelor de învățămînt secundar.

Volumul se încheie cu studiul despre Spiru Haret, sociolog și reformator al școlii românești, semnat de Stanciu Stoian. Se analizează concepția sociologică a lui Haret și influențele pe care le-a avut această concepție asupra ideilor sale pedagogice și asupra reformelor școlare pe care le-a realizat. Autorul analizează și condițiile social-istorice care au făcut din Haret un partizan al „culturalizării maselor” și activității extrașcolare a învățătorilor.

Matz, Friedrich. **Creta, Micene, Troia.** Buc., Editura științifică, 1969. 213 p. cu 114 planșe.

Lucrarea este încununarea unei activități de cercetare aprofundată a fenomenului istoric și în același timp artistic al unei perioade îndepărtate a istoriei civilizațiilor universale. Autorul, profesor la universitatea din Marburg, ocupă o poziție dominantă în știința contemporană, făcând parte din acea categorie de savanți care încearcă să includă arta primitivă în istoria generală a artei, considerarea monumentelor epocii primitive ca opere de artă fiind o premisă pentru aprecierea valorii lor estetice. Friedrich Matz este istoricul de artă care în epoca unei stricte specializări a întreprins numeroase studii fundamentale asupra celor mai variate categorii de monumente ale civilizațiilor mediteraneene vechi, reconstituirea universului acestor civilizații ducând la reinvierea unor viziuni artistice originale. În cultura contemporană există tendința de a supune unor analize complexe civilizațiile străvechi, căutându-se a se releva elementele proprii, originale ale fiecărei culturi în parte, aducându-se astfel în cîmpul culturii valori de importanță universală. În acest sens trebuie privită cartea învățatului german Fr. Matz.

Contribuția covârșitoare a autorului constă însă în explorarea și analizarea acestor monumente din punctul de vedere al istoriei artelor, deoarece arta prin expresia ei atât de directă și spontană se dovedește a fi o cale de cunoaștere a civilizațiilor vechi și mai ales a istoriei lor interioare.

Autorul urmărește apariția, evoluția, amplificarea și căderea civilizațiilor preeleneice în strînsă legătură cu întreg bazinul mediteranean, începînd cu primele manifestări artistice ale epocii neolitice și pînă în secolul al XII-lea î.e.n. cînd are loc așa-numita „invasie a doriienilor“.

Primele două capitole ale cărții, *Premisele și Progresul*, sînt concepute de autor ca o introducere la istoria culturilor egeene, cuprinzînd, pe lîngă o descriere a condițiilor geografice specifice lumii egeene, o trecere în revistă a primelor manifestări ale civilizațiilor neolitice și din epoca timpurie a metalelor de pe vastul teritoriu unde s-a dezvoltat civilizația preeleneică: bazinul egean, malurile Asiei Mici (Troia) și regiunea continentală a Greciei.

Capitolul al treilea al cărții, închinat civilizației cretane, *Imperiul insular al lui Minos*, constituie miezul cărții. Aici autorul se ocupă de analizarea multiplelor aspecte ale civilizației cretane sau minoice. Din complexitatea problemelor abordate în acest vast capitol, remarcabile prin considerațiile originale și analiza pătrunzătoare sînt pagi-

nile privitoare la arhitectura cretană (palatul din Knossos) și la celelalte sectoare ale artei minoice (arta sigiliilor, a picturii murale și a monumentelor sculpturale), reliefîndu-se caracterul original, propriu al artei cretane și anume alegerea omului ca factor centripet al imaginii artistice.

Ultima etapă a istoriei pregrecești, civilizația miconiană, este studiată în capitolul al patrulea, intitulat *Epoca grecească eroică*. Amploarea influenței civilizației cretane, numărul mic de monumente specific miceniene existente fac ca această civilizație preeleneică să fie mai puțin studiată. Fr. Matz, în acest ultim capitol al cărții, scoate în evidență elementele noi pe care le aduc miceniunii în raport cu civilizația cretană, aceste elemente fiind mai mult în domeniul arhitectural (palatul-cetate) și în simțul de reliefare al forței în domeniul artistic propriu-zis. De asemenea, autorul demonstrează aportul civilizațiilor preeleneice la nașterea așa-numitei „antichități clasice grecești“.

Alegerea ilustrațiilor celor mai reprezentative pentru fiecare formă de cultură, explicarea acestora, tabelul cronologic și indicațiile bibliografice întregesc conținutul cărții, aceasta putînd fi umărită de un public de toate specialitățile, dornic de a cunoaște istoria civilizațiilor omenești.

Maria BUGNARIU

Tapié, V. L. **Barocul.** Buc., Editura științifică, 1969.

Victor L. Tapié, autor cu renume pentru lucrările sale privind istoria culturii europene, profesor la Sorbona, s-a consacrat și s-a făcut cunoscut în ultimii ani pentru cercetările asupra barocului, fenomen atât de discutat și controversat, hult și aplaudat deopotrivă o îndelungată perioadă și, în sfîrșit, repus în toate drepturile sale.

Lucrarea se deschide prin definiția termenului de baroc și a istoriei sale, prin dezvăluirea originii și a metamorfozei semnificațiilor și, în sfîrșit, prin definirea contextului istoric și social în care el și-a făcut apariția și s-a dezvoltat. Se recomandă discuțiile purtate în ultimii ani în jurul acestui stil, mult timp disprețuit, în prezent în cea mai mare parte finalizate, postate pe un teren solid și încheiate.

Lucrarea continuă prin stabilirea raportului dintre baroc și Renaștere, dintre baroc și epoca modernă, întreaga demonstrație fiind susținută prin trimiteri la capodopere ale creației umane.

Plecînd de la constatarea „pe viu“ și nu numai livrescă, privind specificul de manifestare a barocului de la țară la țară, autorul subliniază, exemplificînd, notele deose-

bite ale acestui stil, ținând seama de modul propriu de preluare și de adaptare ale fiecărui popor. În partea a doua a lucrării, autorul se oprește asupra principalelor țări unde barocul s-a răspândit în toată plenitudinea manifestărilor sale. Rînd pe rînd sînt descrise cele mai remarcabile creații în stil baroc din Italia, Franța, Spania, țările dunărene, autorul surprinzînd cu un deosebit simț artistic cele mai subtile nuanțe și manifestări ale acestui stil. Deosebit de interesantă este remarca autorului privind o anumită universalizare a acestui stil care s-a manifestat nu numai în arhitectură, ci și în alte domenii ale creației, ca pictură, sculptură, poezie etc., afirmație și ea bogat ilustrată.

Explicînd originea termenului baroc, descriind trăsăturile sale caracteristice, zugrăvind cele mai semnificative opere ale stilului, sintetizînd date din domeniul esteticii, al istoriei artelor, lucrarea de față, deși de mici proporții, contribuie la lărgirea orizontului de cultură generală, la formarea unui gust estetic ales.

T. M.

Tohăneanu, G. I. **Stilul artistic al lui Ion Creangă**. Buc., Editura științifică, 1969.

După un excelent volum asupra stilului poetic al lui Eminescu, operă încununată cu un premiu academic pe deplin meritat, G. I. Tohăneanu își consideră noua sa carte, din care unele fragmente au apărut mai demult în reviste de specialitate, limbii și stilului lui Ion Creangă. Cine știe (și cine nu știe oare?) frumusețile și dificultățile analizei limbii acestui neîntrecut povestitor, ale cărui fraze sînt nelipsite din textele propuse pentru analiză la examenele de toate gradele, înțelege cu ușurință utilitatea imediată a cărții pentru învățămîntul nostru și nu numai pentru el; volumul conține efectiv un mare număr de analize stilistice efectuate pe baza unei atente și savuroase analize gramaticale. Cuvîntul nu este nepotrivit pentru că autorul știe să extragă toate subtilitățile din cercetarea sub multiple aspecte a unui text plin de sevă și de o viață aproape independentă, apt — aparent — de mai multe interpretări pe care, rînd pe rînd, rigoarea analizei le îndepărtează pentru a se opri la unica adevărată, fără efort și erudiție vizibilă, ca un rezultat firesc la care autorul și cititorul ajung împreună.

Însă nu acesta este meritul cel mai important al cărții lui G. I. Tohăneanu; venind după foarte numeroase studii, de variate dimensiuni și destinații, asupra limbii lui Creangă aparținînd fie unor lingviști (I. Jordan, Al. Graur, B. Cazacu etc.) fie unor literați (Jean Boutière, T. Vianu, G.

Călinescu, Vl. Streinu, Zoe Dumitrescu-Buşu-lenga) și profitînd fără îndoială de ele, cercetarea profesorului timișorean se remarcă de la început prin unitatea viziunii sale și coerența logică a diferitelor sale capitole. Autorul consideră fundamental caracterul oral al operei lui Creangă, lucru cunoscut mai de mult, care se dovedește însă deosebit de fecund pentru cercetarea sa. Pornind de la caracteristicile oralității, autorul descifrează în numeroase locuri elemente stilistice substituite gestului, care întovărășește practic întotdeauna narațiunea: în aceeași lumină sînt analizate pauzele, lipsa descrierilor sau abundența și varietatea enumerărilor, preponderența anumitor construcții care exprimă graba, succesiunea rapidă, cerută de desfășurarea strict epică a narațiunii etc. Concluzia generală care se desprinde este aceea a dinamismului narațiunii, sub semnul căruia se desfășoară opera scriitorului nostru, ca factor din care decurg celelalte caracteristici stilistice ale sale. Consecințele practice ale acestei ample investigații sînt, evident, mult mai complexe. Din faptul că scriitorul povestește, își joacă întîmplările de pildă, rezultă două nivele, două straturi stilistice diferite: cel *narativ*, în care cuvîntul este mai neutru iar dinamismul rezultă din instrumentele gramaticale care indică rapiditate, consecuția, așa-numitul raport de subsecvență etc. (adverbe îndeosebi) și cel al *dialogului*, în care dinamismul este intrinsec, cuprins în savoarea expresivă a cuvîntelor dialectale, arhaice, a termenilor proprii meseriilor și îndeletnicirilor țărănești și în expresii metaforice de o mare concizie și de o mare putere sugestivă totodată.

Remarcabilă este continua adevărată a cercetării la obiectul său și nu invers; Tohăneanu a scris o carte despre stilul lui Creangă și nu o carte despre stil, exemplificată cu citate din Creangă; elev și întru cîva urmaș al stilisticii lui Tudor Vianu, G. I. Tohăneanu își circumscrie cercetarea sa operei căreia i se consacră, fără artificii, fără velenități de neapărată originalitate, cu o înțelegere profundă a substanțelor alcătuitoare și a sevelor din care urcă, într-o ultimă fază, opera în sine, ca o rezultantă a unui îndelungat proces de distilare și de sublimare artistică a limbii, tradițiilor și experiențelor poporului. Acest tip complex și personal de cercetare nu este posibil decît în aria talentului și a sensibilității oare fac dintr-un simplu cititor un descoperitor de sensuri, un creator original alături de scriitor. Meritul cărții este de a ne ridica pînă la această înțelegere, adăugînd încă ceva la cunoașterea noastră, veșnic incompletă, despre frumusețile și adîncimile operei clasicele noastre.

Mircea ANGHELESCU

Otogenarul poet și talmăcitor timișorean, academicianul Zoltán Franyó este concomitent și un excelent publicist, oare, de-a lungul deceniilor, a risipit în presă — cu dărnice — mii de articole.

Din această bogată și valoroasă activitate publicistică ne oferă o mică mostră volumul *Pe prispa iadului* care cuprinde peste o sută de articole apărute între anii 1912 și 1968 în revistele și ziarele progresiste din București, Cluj, Tîrgu-Mureș, Timișoara, Arad, Viena și Budapesta, constituind o deosebit de sugestivă frescă a vieții sociale, politice, economice și culturale a secolului al XX-lea.

Ceea ce ne impresionează în mod deosebit în acest volum este clarviziunea autorului, care a întrezărit urmările catastrofale ale unei politici nefaste, consecvența și curajul cu care îndrăznește să demaște și să combată fascismul, naționalismul șovin, antisemitismul și celelalte rădăcini ale regimului burghezo-moșieresc de tristă amintire. În această privință putem da ca exemplu articolul *Maiestate să nu vă încredeți în oamenii îmbrăcați în frac*, apărut în anul 1931.

Publicistul Franyó neputându-l dezminți pe poetul Franyó, un mare număr de articole ale volumului sînt închinare poezilor. Articolele *Revelație — fidelitate* (dedicat lui Mihai Eminescu), *La sărbătorirea lui Alecsandri*, *Viața și amintirea lui Argezei*, *Ce-mi spune poezia românească?* ne împărtășesc numeroase intimități și taine de culise ale atelierului în care Franyó transpune, în limbile germană și maghiară — de jumătate de secol — nestematele liricii românești. Alte numeroase articole ale cărții sînt închinare celor mai de seamă reprezentanți ai literaturii universale, poezilor Rabindranath Tagore, Rainer Maria Rilke, Sándor Petöfi, Endre Ady, Gyula Juhász, Deszö Kosztolányi, József Kiss, Erno Szép, Karoly Endre, prozatorilor Zoltán Ambrus, Ernő Osvát și Sándor Asztalos.

Ținem să evidențiem, de asemenea, prefața volumului, semnată de către scriitorul József Méliusz. Este un studiu erudit, cuprinzînd 30 de pagini, ce poate și trebuie să fie nucleul sau unul dintre capitelele monografice, cu care istoria literară maghiară este datoare, de mult, academicianului Zoltán Franyó.

prof. L. DUNAJECZ

*) Franyó Zoltán. *Pe prispa iadului*. Buc., Editura pentru literatură, 1969. 535 p.

Redutabilul critic și istoric literar Alexandru Piru debutează, neașteptat, ca romancier. Evenimentul e menit, dintru început, să uimească, să stîrnească curiozitate, să deștepte interes, cu atît mai mult cu cît titlul — *Cearța* — lasă ușor să se bănuiască aria tematică în care se înscrie.

Roman al unei despărțiri, *Cearța* e în fond, de la un capăt la altul, un roman de dragoste și nimic mai mult.

Și cum autorul nu s-a asigurat prin obișnuita formulă „Orice asemănare cu situații și personaje din realitate e absolut întâmplătoare“, ba mai mult chiar s-a amuzat folosind nume cu consonanțe familiare și oricînd portrete transparente pentru cei care cunosc un anume mediu bucureștean, cititorul se poate lăsa lesne tentat să-l categorisească drept roman-mănturie. Cartea are o primă calitate — folosind unul din criteriile de apreciere ale criticului — puținătatea paginilor. O a doua calitate, oricît ar părea de ciudat, este lipsa oricărui „stil literar“. Este tocmai ceea ce dă personalitate lucrării, nici construcția, nici tema neavînd nimic ieșit din comunul unor istorioare banale de dragoste, riscînd lesne să intre în categoria acestora.

Ca romancier, Alexandru Piru a păstrat întocmai stilul istoricului și al criticului literar, pagini întregi fiind consacrate reconstituirii amănunțite a diferitelor situații sau unor inventare, de tipul celor folosite în studiile sale. Iată, ca mostră, lista unor sorisori primite de eroină de la un prieten din Paris: *Prima e din 1 august 1965, prin urmare îndată după plecarea din țară și sosirea lui la Paris. Tonul e oficial de la început. A acumulat „nenumărate suferinți“, păstrează o „amprentă vivace“ a vizitei sale în România și e „bien à vous“, R. Monsat. După numai patru zile, probabil primind și scrisoarea Graziei trimite o nouă epistolă fără nimic în plus decît „toujours bien si-délement“, R. Monsat. Distanța între scrisori crește la douăzeci de zile, timp în care Grazia a fost singură sau mai precis cu un amic Lulu Georgescu, întors din Italia, undeva. Nu i-a scris, pare-se nimic statisticianului despre copil, nici despre prietenul ei, căci frațul ei nu face nici o aluzie, răspunzînd invariabil „toujours bien amicalement“ ș.a.*

Alteori uiiți că citești un roman personal și ai impresia că autorul povestește, în obișnuitul stil al criticului, cantea albura. Extrem de sec, deși romanul este scris la persoana întîi. Nici o figură de stil. Adjectivele au rol strict funcțional, nedevenind niciodată epitote. Ariditatea stilistică e vădit căutată, pentru a da contrapondere subiectului, susceptibil de edulcorări. Autorul nu e, de alt-

minteri, un antipoet. În tinerețe a publicat chiar versuri, în *Insemnări teșene*, unele tulburătoare. („Un minutar s-a încrustat în mine / Și mersul lui mă sfarmă și mă doare“.)

Subiectul? Despărțirea, urmare nu a unei singure certe, ci a unei suite de „frecușuri“, dintre un bărbat, în jur de 50 de ani — Andrei Patriciu — chinuit de incertitudini și gelozie, și o tină ră femeie frumoasă, de 28 de ani, „divorțată timpuriu și cu trecut“ — Grazia Maria Căndea — nesatisfăcută în aspirațiile sale matrimoniale. (Eroul e înșurat și în imposibilitate de a divorța.) Narațiunea e strictă, născută din reconstituiri foarte exacte, autorul ne având vocația fabulației. Nu lipsesc în schimb unele referiri livresci.

În prima parte — romanul e compus din două părți — „acțiunea“ este discontinuă. În plină criză a despărțirii, eroul rememorează dezordonat, după jocul ciudat al asocierilor, alternând cu presupuneri, cu bănuțeli, cu interpretări neobosite a unor amănunte care îl obsedează. Partea a doua reia de fapt aceleași întâmplări mai „la rece“, ordonându-le.

La un moment dat, autorul însemnărilor exclamă: „...dacă aș fi romancier capabil să privesc obiectiv faptele, punând în edificiu, ca meșterul Manole, pasiunea mea, ce comedie umană adâncă ar înlocui acest marivaudage frivol!“

Fără a fi dat „o comedie umană adâncă“, dar nici un „marivaudage frivol“, Alexandru Piru a realizat o operă literară remarcabilă. Dincolo de subiectul banal și de aparenta indiferență cu care l-a tratat, se ascunde o subtilă analiză a psihologiei bărbatului „de o anumită vîrstă“, o fină cunoaștere a sufletului feminin, un veritabil talent portretistic (Toate personajele care populează lumea romanului, deși creionate în fugă, trăiesc cu pregnanță și au o identitate precis conturată.) și... totuși, o sensibilitate și o autenticitate a trăirilor deosebite, pe care le înbuiești tot timpul, deși autorul a avut grijă, cu pudoare și autoironie, să le mascheze. Iar ceea ce dă personajului, care ar fi putut ușor fi un biet bărbat ridicol, măreție și aurcolă tragică, este o anume sete de absolut, înrudită cu cea a croilor lui Camil Petrescu.

Flavia BUCOV

Vulpescu, Ileana. **Proză**. Buc., Editura pentru literatură, 1969.

Deși reunind notații, scenete, povestiri, aparențe foarte diverse ca gen și specie, proza Ilenei Vulpescu are un caracter de confesie, nu în sensul amintirilor sau al mărturisilor, ci ca un curent neîntrerupt de opinie care străbate schițele. Se simte în fiecare moment o luare de atitudine neostentativă dar vă-

dită, fie că ea îmbracă haina visului, a stampeii istorice sau a evenimentului cotidian. Se impune din culise o prezență a regizorului-dramaturg-actor în care recunoaștem pe intelectualul contemporan cu gândurile și aspirațiile lui, făcând parte din acea categorie de intelectuali contemporani sensibili și umanitari.

Volumul se deschide pe imaginea atât de bine definită cîndva de Arghezi „jocul acesta începe cu moarte“. Scriitoarea ne pune în contact cu moartea văzută de ochii copilului, ai adolescentului, ai femeii coapte (*Moartea bunicii, Tata murise, Moartea soției academicianului, Ca iarba cîmpului*). Cu toate că nu există multe precizări, evocările ne duc spre anii dramatici de sfîrșit de război. Povestirile sînt impregnate de la început de o discretă amărăciune înaintea unei existențe cu termen limitat, în timp ce rămași continuă cu meritele și slăbiciunile lor să trăiască, uitîndu-l aproape instantaneu pe cel pierdut pe veci. Se adaugă în *Ca iarba cîmpului* cruzimea războiului, creionată pe fondul tematic des abordat în literatura actuală. Tendința spre o portretistică simbolică se accentuează de-acum încolo în spirit clasicizant, la bruyeresc. Prizonierul comunist din *Primăvara nedreptăților* se-nrudește peste timp cu *Ereticul* din vremea inchiziției, datorită, în pofida marilor deosebiri, a aceluiași trăsăturii de voință și eroism. Autoarea excelează în realizarea figurilor feminine și a prezentării cuplului în *Indiferenții, Regele animalelor, Murisără de mult, Așa a fost povestea* și altele. Personajele au meserii diverse, vin din medii variate, însă ceea ce le apropie e o neîmpăcare cu urîtenia, cu oportunistul, parvenirea și in Justiția, însoțită de oboseala de a se lovi des de ele.

Apar fără dramatizare excesivă probleme obișnuite: descoperirea soției că intransigențele și idealul tinereții nu mai sînt respectate de soțul dornic să se afirme sau că părelnice comuniuni ascund în realitate bariere de netrecut ca în căsnicia femeii din *Candidații la fericire* unde eroina e anihilată ca personalitate de chibzuiala meschină și nesfîrșită a bărbatului, demonstrată cu falsă logică. În aflăm lucruri noi, nu avem revelații citind aceste pagini. Dar ne întîlnim cu propriile noastre dezamăgiri sau elanuri, cu romantismele noastre juvenile ori poate nu atât de juvenile, contrazise așa de frecvent de realitate. Remarcabil este însă că în ciuda fragilității oamenilor din povestile scriitoarei, ei sînt călăuziți în acțiunile lor de un refuz tenace de a nu ceda compromiselui pînă și atunci cînd nu-l ghicesc decît instinctual. Cu îndărătnică amabilitate fata din *Paradisul tăcerii desăvîrșite* descurajoază îndemnurile spre arivism ale familiei, după cum și *Bătrînul cel bun din strada Speranței* își dăruie sfaturile dezinteresate, pînă la o vîrstă foarte înaintată, unei lumi unde interesul primează. E adevărat că felul

lor de a fi, principiile lor fac ca eroii Menei Vulpescu să fie însingurați și nu prea răsfățați de soartă. Dar în viața reală rămân ei realmente singuri, total nerăsplățiți? În săși cartea Menei Vulpescu dovedește contrariul. Ea e o punte între toți semeni onestși și de bună credință, e un sprijin în învinsările și câteodată resemnările lor. E un umăr solidar, un prieten. Din acest punct de vedere, volumul conține o mare doză de reconfort, învâluit în tristetea unor constatări făcute de mulți dar spuse de puțini.

Proza Menei Vulpescu este una modernă în simplitatea ei evitând alambicarea și complicația meșteșugărească. Ea trădează asimilarea unei bogate lecturi pe care o regăsim filtrată în retortele proprii fie cu preferințe spre moralismul voltairian sau camusian ca în *Treptele*, fie spre lirismul eminescian din *Uisul*, fie spre construcția dramatico-satirică a lui Fritch sau Mrozek dar pe undeva și Sebastian în *Adela și necunoscutul* sau *Și așa mai departe*. Modernitatea compoziției, meșajului, stilului autoarei stă mai curînd însă într-o anume configurație a sensibilității: în stinghereala față de propriile ei emoții, izbucniri sentimentale și minii înăbușite, în întîmîmarea cu o ironie uneori înduioșată, alteori dezabuzată și adesea pur și simplu amuzată a vicisitudinilor de pe lume. Ca adversari ai acestora Mleana Vulpescu le opune valorile sigure ale capacității, muncii și omeniei. Fosta deținută de lagăr din *Din dragoste de oameni* își operează numărul de pe căci trebuie să nu le amintească merou celorlalți, care vor să uite, grozăviile îndurate. Capabilul savant persecutat de legionari, din *Eroi necunoscuți*, în cioninile cu puternicii zilei, cu gloriile de carton, își împrospețează forța de rezistență din nesecealele bucnii ale științei.

Volumul de debut al Menei Vulpescu dovedește multă maturitate în termenii comunicării, în ceea ce vrea să spună și în modul în care vorbește despre viață, despre viața noastră cea de toate zilele. Cînd am închis cartea, stăruia în mine acea impresie lăsată cîndva de o poezie a lui Prévert: *Aproape* din care îmi îngădui să citez cîteva rînduri:

*Fericirea negîndînd la nimic
Fericirea ca taurul
Sculptat de Rosa Bonheur
Și apoi nenorocirea
Nenorocirea cu un ceas de aur
Care are un tren de prins
Nenorocirea gîndînd la tot
La tot... la tot... la tot
Și la Tot
Și cîștigînd aproape toate bătăliile
Aproape.*

Sanda RADIAN

Gadda, Carlo Emilio. **Încurcătura blestemată din strada Merulana**. Buc., Editura pentru literatură universală, 1969. 296 p.

Cine e Carlo Emilio Gadda? Un scriitor în vîrstă, fără a fi bătrîn (deși s-a născut în 1893), care părăsește ingineria și publică o multitudine de volume înconunate cu premii literare italiene sau străine, care își păstrează nealterată vioiciunea spirituală și continuă îndrîjit investigațiile sale estetice și literare. Și totuși cine e acest Carlo Emilio Gadda oare dezarmează în primul moment lectorul neavizat? *Încurcătura blestemată din strada Merulana* încearcă să-l explice. Romanul avea deja douăzeci de ani în momentul apariției: început în 1938, redactat într-o primă versiune imediat după război și tipărit de-abia în 1957. Pe undeva o poveste polițistă: într-un cartier roman, în același bloc, pe aceeași scară, pe același palier, la interval de trei zile este jefuită o bătrînă contesă maniacă și ucisă oribil o doamnă încă tînără și în splendoarea forțelor de atracție feminine care, în dorința nesatisfăcută de a avea copii, „adoptă” una după alta slujnicele care o păreau. Inspectorul Francesco Ingravallo și subalternii săi mai mult sau mai puțin inteligenți, capabili de cercetări serioase și insistenți, scotocesc în întregul cartier urmele inexistente ale faptașilor pentru a descoperi în cele din urmă... Romanul e întrucțiva polițist și o explicație a desnodămîntului ar deveni neplăcută. Numai că romanul lui Gadda nu e numai polițist, chiar e polițist doar într-o anume măsură, somnul acesta e un *pretext* pentru romanul lui Gadda e, potrivit părerii unor societăți. Și nici aici nu e cazul pentru că romanul lui Gadda e, potrivit părerii unor exegeți, un roman cu cheie, un roman compozit, cu o construcție de detaliu fin și evident. Un roman în care sub masoa sesizată în primul moment se ascund probleme de ordin filozofic. De ce n-ar fi fecunditatea, asupra căreia se insistă nu o dată — dorința aprigă a doamnei Liliana („victimă”), „setele” Zemidei, bogăția pietii etc. — cu toate implicațiile ei morale și sociale, tema ascunsă a romanului? Sau societatea fascioistă sub care colcăie nesiguranța și viciul? Aici poate încep dificultățile lecturării *Încurcăturii blestemată din strada Merulana*. O sumă de procedee stilistice alternînd de-a lungul cărții de la capitol la capitol sau chiar în interiorul unui singur, care nu sînt, în sinea lor, gratuite ci adaptate perfect unei situații, unui mediu și care, de fapt, se manifestă ca o prelungire a diversității sociale.

Romanul, considerat printre cele mai bune scrieri ale lui Gadda, mărturisește un efort intenționat de eliberare a cumului estetic ori o invitație și o conversație intelectuală. Carlo Emilio Gadda e, prin urmare, un scriitor modern (nu numai în sensul în care autorii moderni sînt înțeleși cu dificultate) dar totodată un intelectual desăvîrșit.

Stelian ȚULEA

Cabanis, José. *Bătălia de la Toulouse*. Buc., Editura pentru literatură universală. 1969. 342 p. (Meridiane).

José Cabanis nu reușește să imagineze un conflict, o acțiune, o desfășurare amplă de evenimente care să imite țesătura faptelor istorice, pentru el se exclude orice posibilitate de epopee. O mărturisește. José Cabanis e un scriitor prin excelență memorialistic. Și totuși...

José Cabanis s-a născut la Toulouse în 1922, a fost deportat în Germania în timpul ultimului război mondial și intră în literatura franceză în 1952 cu romanul *Vîrsta ingrată*. Opera sa, deja voluminoasă, pare a fi o curgere lină a acclonași șapte, cu aceiași eroi; fiecare roman însă e, printr-o forță lăuntrică nebanuită, o entitate anume, independent și sobru. *Bătălia de la Toulouse* avea să-i aducă scriitorului consacrarea meritată. În 1966, prin premiul Renandot. Chiar și fără acest premiu, romanul ar fi însemnat o reușită în literele franceze contemporane, pentru că, îndepărtînd pretenția igocentristă de a revoluționa proza franceză, el se manifestă de fapt ca o tendință de transcriere *individuală* a lumii ori, mai curînd ca o explicație a lumii interioare în care se presupune a se fi dizolvat întreaga realitate inconjurătoare. Exegeții consideră opera lui Cabanis ca o prelungire proustiană ori o *influență* creatoare proustiană. E posibil. Cabanis însă este în mod cert un original, influențele manifestîndu-se numai în detalii de tehnică. Retras în domeniul pămîntesc Nolle, scriitorul încearcă scrierea promisă multă vreme, un roman uriaș în sens conoret și abstract, după modelul fascinant, tolstoian, care să zugrăvească istoria luptei de la Toulouse din 1814, dintre Wellington și Soult, bătălie în care armatele engleze, în înaintarea lor, au ajuns în pragul domeniului Nolle. Dar ce înseamnă de fapt o asemenea scriere? Oameni, cai și arme, pămînturi și anotimpuri necunoscute, conflicte dure, nemărturisite, speranțe ori, dimpotrivă, dezamăgiri, pe care documentele le ignoră, ar echivala, toate, cu o invenție

brutală. Or, spuneam, Cabanis e incapabil de invenție sau, pentru precizarea necesară, e incapabil de invenția clasică. E mult mai simplu să descrie locurile prin care rătăcea Gabrielle (aventura-iubirea pătimașă-speranța), reconstituind un timp pierdut (în sensul obiectiv al cuvîntului) care se mărturisește o trăire intensă. Numai că neputința lui Cabanis nu se oprește, am spune, la a nu reuși imaginarea istoriei, ci învaliue și imposibilitatea integrării perfecte în acest „timp pierdut” — oameni și locuri conturate vag, înveșmîntate în ceață. Însă originalitatea lui Cabanis se vădește, într-o măsură, tocmai în sesizarea aproape acută a acestei indisponibilități. Drama pe care lectorul o percepe din frînturile de amintiri e în sine suficient de banală: comunicarea spirituală imposibilă între autor și Gabrielle, femecia modernă și nestatornică (nestatornicia nu e în fond un defect), în ciuda înțelegerii trupesti depline. Cabanis încearcă însă realizarea *abstractă* a comunicării, a fericirii (fie), într-o evadare persuasivă în trecutul domeniului Nolle, ai cărui stăpîni, începînd cu bătălia de la Toulouse, par a se fi înțeles perfect. În fond, veridicitatea unei asemenea situații are prea puțină importanță. Prezentul se completează, spiritul se întoarce în lumea lui imaginativă și află o mulțumire pe care o întregeste cu bucuriile cotidiene, palpabile. Lucid însă, pentru că înțelege ficțiunea în care se confundă, Gabrielle pleacă într-o bună zi într-o călătorie; naratorul, contrar unei intime dorințe de perpetuare, declanșează o ruptură totală. Urmează bineînțeles încercarea imposibilă de a scrie *Bătălia de la Toulouse*. În adîncurile ei, cartea e mărturia unui tnaqism marcat: „Eu nu scriu ce vreau, și nimic nu e mai greu decît să scrii. Îmi imaginez că tot așa trebuie să fi fost și cu Adam și Eva, alungați din Paradisul Terestru: o întînsă grădină minunată pe care o cunoaștem foarte bine, dar unde n-aveau voie să intre. Ii dădeau ocol, ca mine. Numai că, sub degetele mele, poarta începe să se deschidă”. Cabanis renunță de a mai scrie cartea și totuși în acea clipă cartea e scrisă, vie și mulțumitoare. Romanul lui Cabanis mi se pare a fi asemenea acelor ochiuri uriașe de apă în care tulburarea pe care o arunci provoacă unde concentrice născîndu-se una din alta, meru mai îndepărtate de centru și care, la o vreme, zdrobindu-se de maluri, se întorc în același ritm la locul lor de naștere: un univers concentric.

În traducerea excelentă semnată de Anca Balaci, José Cabanis devine o lectură care se prelungește uimitor, îndelung, în lector.

RELAȚIILE BIBLIOTECII CU PUBLICUL (II)

b) Diferențieri determinate de colectivitate, categorii socio-culturale, grup și individ

Biblioteca publică, definită încă de la începuturile ei în raport cu colectivitatea pentru care a fost creată, trece astăzi printre instituțiile tradiționale ale acțiunii culturale de masă. Rolul ei în societatea modernă a crescut, chiar dacă — sau tocmai de aceea — în educația întregii populații au apărut noi instituții și noi modalități, în ciuda părerii după care educația permanentă este dominată din ce în ce mai mult de mijloacele moderne de comunicare. Asimilată sistemului integrat al educației permanente, biblioteca publică trebuie să-și coreleze acțiunea cu celelalte elemente ale acestui sistem și, în același timp, să-și păstreze personalitatea, caracterul ei specific, mijloacele ei diferențiate. În epoca noastră, biblioteca publică se adresează nu unei părți a populației (părții celei mai puțin culte), ci întregii populații. Ea este o bibliotecă publică generală, pentru că serviciile ei nu sînt limitate nici sub aspectul domeniilor abordate, nici sub aspectul nivelului literaturii referitoare la aceste domenii. De serviciile ei beneficiază atât copilul preșcolar și elevul, cât și cercetătorul sau pensionarul. Biblioteca publică satisface cerințele de lectură ale tuturor acestor categorii nu numai prin colecția ei de publicații — enciclopedică în principiu —, ci și prin faptul că, fiind integrată într-un sistem, poate mijloci cititorului accesul la fondurile unor biblioteci științifice sau speciale. Ideala unei biblioteci publice trebuie să fie satisfacerea oricărui interes de lectură din fondurile proprii sau din fondurile întregului sistem.

Acționînd într-o realitate socio-culturală fundamental schimbată față de trecut, adaptîndu-se dinamismului contemporan al vieții sociale printr-o reconsiderare drastică a avaturilor ei iluminist-conservatoare, biblioteca trebuie să se delimiteze în raporturile cu celelalte instituții și mijloace culturale-educative, să-și valorifice într-un chip nou atributele pe care le deține în raportul cu colectivitatea, să-și nuanceze didactica acțiunii ei culturale, în funcție de virtuțile cărții ca element fundamental în transferul de informație. În tot acest proces complicat, este de mare importanță cum își privește biblioteca publicul, cititorii efectivi și pe cei potențiali, diferențierile în cerințe și gusturi de lectură și modul în care se oglindesc aceste diferențieri în relația bibliotecă-cititor sau carte-cititor.

Colectivitatea în mijlocul căreia își desfășoară activitatea biblioteca publică este un organism social viu. Măsura apontului bibliotecii la formarea personalității colective a acestui organism nu rezultă din însumarea aritmetică a serviciilor pe care această instituție le aduce unor membri ai colectivității, ci în principiu din reflectarea problemelor majore — economice, politico-sociale și moral-culturale — ale acestei colectivități, în întreaga acțiune bibliotecară. Reiese de aici că, stabilindu-și obiectivele generale ale activității, biblioteca pleacă de la cerințele locale ale colectivității date, urmărind, printr-o anume propagandă și difuzare a cărții, integrarea membrilor colectivității în activitatea socială concretă, optimizarea contribuției fiecăruia la efortul general de edificare a societății noi.

Pentru biblioteca publică, colectivitatea este delimitată teritorial: populația unui oraș sau a unui cartier al acestuia, locuitorii unei comune rurale sau numai ai unui sat compo-

nent; virtual, ca va putea fi frecventată de toți membrii acestei colectivități și orice bibliotecă tinde spre lărgirea continuă a sferei celor cuprinși în serviciile ei, ambiționând chiar la limita menționată mai sus.

Solicitățile cititorilor, cu un caracter foarte diferențiat, exprimă o cerință socială față de serviciile bibliotecii. În general, aceste solicitări se înscriu în consensul obiectivelor politico-culturale sau cultural-educative ale bibliotecii, dar pot să apară și altele contradictorii. Dacă biblioteca ar înregistra numai aceste cerințe și n-ar încerca să le și influențeze, ar însemna că ea renunță la funcția ei de instituție educativă creată în acest scop.

Desprinderea și aprecierea justă a obiectivelor activității educative, a cerințelor politicii culturale într-un moment dat sînt realizate de fiecare bibliotecă publică sub îndrumarea comitetelor de partid locale, fie direct, fie prin organele de stat sau obștești (consiliile populare, comitetele de cultură și artă, comitetele sindicatelor); în același timp, biblioteca trebuie să consulte nemijlocit și organele și cadrele de conducere economică (ale întreprinderilor industriale și de prestări de servicii, ale întreprinderilor și cooperativelor agricole), organizațiile obștești, instituțiile culturale (în primul rînd școala) etc. Plasarea acțiunii cultural-educative în acest cadru larg este proprie tuturor instituțiilor care concurează la educarea populației. Se înțelege că particularizarea se realizează în practica fiecăreia dintre aceste instituții, determinată de specificul mijloacelor lor, de diferențierea didacticei proprii în raporturile cu publicul. În cazul bibliotecii, această particularizare rezultă din: a) locul specific al acestei instituții în sistemul integrat al educației permanente, b) natura și atributele cărții și ale celorlalte publicații între mijloacele de comunicare, între căile de transfer ale informației. Biblioteca trebuie să cunoască atît obiectivele social-culturale, cît și solicitările publicului cititor, să elaboreze metodele cele mai adecvate în cunoașterea și modelarea acestor solicitări. Cînd vorbim despre rolul educativ al bibliotecii, este cert că aceasta se referă la contribuția bibliotecii în formarea culturii generale, ceea ce nu este identic cu obligația bibliotecii de a asigura literatura de specialitate necesară intelectualilor, chiar dacă, prin acoperirea acestor cerințe, își aduce contribuția la educația lor permanentă.

În raporturile ei cu colectivitatea, raporturi în care își epuizează misiunea socială, biblioteca beneficiază de cîteva atribute care-i fixează un loc aparte în sistemul educativ. Vom sublinia cîteva dintre acestea, încercînd să desprindem mai ales amprenta pe care aceste atribute (caracteristici) trebuie s-o imprime în pedagogia relațiilor cu cititorii.

Mai mult decît orice altă instituție, biblioteca își bazează relațiile cu publicul ei pe o deplină libertate în opțiuni a acestuia din urmă. Fie că este solicitată ca urmare a unor nevoi de studiu și cercetare, de calificare sau perfecționare profesională, de pregătire școlară, fie că vin în întîmpinarea unor preocupări de loisir, biblioteca publică nu impune abonaților nici o constrîngere exterioară lor înșiși. Cititorii nu sînt obligați la rigorile parcurgerii unui program instructiv-educativ prestabilit, asemeni școlii sau chiar cursurilor de pregătire profesională ori universităților populare; ei nu trebuie să se adapteze la orarul și ritmul fixat de alții, ca în cazul radioului, televiziunii, teatrului și cinematografului, nu au de făcut față nici măcar disciplinei colective ori ireversibilului pe care-l presupune propaganda orală în transferul de informație. Psihologic, cei ce frecventează biblioteca nu au simțămîntul că cineva sau chiar ei înșiși i-ar fi încredințat acesteia vreun mandat în virtutea căruia ea trebuie să se ocupe de educația și instrucția lor, iar bibliotecarul trebuie să cultive acest simțămînt prin întregul său comportament, prin stabilirea unor relații de maximă libertate de opțiune a cititorilor. Această poziție în raporturile bibliotecă-cititor trebuie să caracterizeze nu numai activitatea cu cititorii adulți, ci și îndrumarea lecturii copiilor, a elevilor, a căror imagine despre bibliotecă poate să le sugereze o a doua școală, dar una fără cataloage, examinări și orar fix. De altfel, întreaga muncă de îndrumare a lecturii, de propagandă a cărții — cum vom sublinia mai tîrziu — trebuie concepută pe baza persuasiunii, a celui mai liber schimb de opinii și gusturi.

Biblioteca însăși, ca instituție, își însușește deci facilitatea și comoditatea pe care o oferă cartea ca instrument de educare și instruire: ea se adaptează timpului de care dispune cititorul, stării sale psihice, gradului de oboseală, locului în care se află, ritmului propriu fiecăruia în dialogul spiritual pe care-l presupune lectura, necesității de a reveni, libertății de a o abandona oricînd.

O altă caracteristică, derivînd din natura acțiunii ei culturale, face din biblioteca publică un complement — de multe ori indispensabil — al tuturor celorlalte instituții și mijloace ale educației permanente. Atîta vreme cît biblioteca vine în sprijinul procesului instructiv-educativ din școală, în măsura în care cartea completează și aprofundează informația transmisă oral prin sistemul de răs-pîndire a cunoștințelor cultural-științifice și răspunde unor noi întrebări și cerințe născute din vizionarea filmului ori a programului t.v., nu se poate vorbi, în esență, decît de un prețins raport dihotomic. Așa-zisa concurență dintre bibliotecă și celelalte instituții culturale, dintre carte și celelalte mijloace de informație se poate manifesta doar într-un singur sens: al distribuției și redistribuției bugetului de

timp destinat de oameni preocupărilor lor intelectuale. De aici trebuie desprinsă în primul rînd concluzia necesității colaborării bibliotecii cu toate elementele sistemului integrat al educației întregii populații, concluzie asupra căreia vom reveni.

În sfîrșit, este de subliniat faptul că, în raporturile cu colectivitatea, biblioteca publică polarizează o multitudine de interese intelectuale ale tuturor structurilor colectivității, ca reflex al caracterului enciclopedic al colecțiilor pe care le posedă. Ca preocupări intelectuale complementare oricărei activități a omului contemporan — col puțin ca tendință, dacă nu au devenit încă o practică generalizată —, lectura și studiul aduc în cîmpul acțiunii bibliotecare toate categoriile și grupurile care compun colectivitatea, publicul bibliotecii reprezentînd, în proporții diferite, însăși structura social-culturală a acestei colectivități.

Reprezentarea diferitelor categorii și grupuri socio-culturale în rîndul cititorilor, cunoașterea și satisfacerea cerințelor și exigențelor lor specifice trebuie să preocupe orice bibliotecă în mod deosebit, ca punct de plecare în realizarea misiunii ei sociale. În delimitarea acestor categorii și grupuri, delimitare pe care o vom schița în cele ce urmează, punctul de vedere este unul special, biblioteconomic, abaterea de la accepția generală a unor concepte sociologice fiind voită și determinată de cerința diferențierii relațiilor în sfera lecturii publice. Între criteriile definitorii ale acestor categorii, amintim vîrsta, pregătirea școlară, profesia, sexul, obiectul intereselor de lectură, condiții de mediu și sănătate. Fiecare în parte, dar mai ales în conexiune, suprapunîndu-se în parte, aceste criterii particularizează categorii socio-culturale cu profil distinct în relațiile bibliotecii cu publicul. Din păcate, interesul multor bibliotecari din bibliotecile publice pentru aceste criterii nu trece deseori de obligațiile strict statistice și de evidență: sînt înregistrați cititorii după vîrstă — pînă la și peste 14 ani —, pe sexe și pe categorii socio-profesionale foarte largi: muncitori, țărani, funcționari și alții (pensionari, casnice, fără ocupație permanentă), elevi și studenți. Ceea ce trebuie să ne preocupe însă nu ține de evidență și statistică, ci de necesitatea nuanțării propagandei cărții, a diferențierii în deservirea cititorilor, în funcție de cerințele amintitelor categorii. Pentru aceasta, se impune desigur o mai adecvată delimitare a acestora. Limita de vîrstă — de 14 ani —, care operează nu numai în statistică și evidență, dar delimitază abonații secțiilor pentru copii din bibliotecile municipale și orașenești și determină în alte locuri organizarea specială a colecțiilor și servirea diferențiată a cititorilor, dă un cadru mult prea larg. Literatura de specialitate existentă, destinată bibliotecilor pentru copii — publice și șco-

lare —, rezolvă fericit această problemă. Corelînd criteriul de vîrstă cu etapele de pregătire școlară, se ajunge la determinarea unor categorii diferențiate, ale căror principale caracteristici se circumscriu — în linii generale — normelor psihologiei și pedagogiei școlare. De altfel, cerințele procesului de învățămînt constituie principala motivație a lecturii în bibliotecile școlare, începînd cu categoria școlărilor mici (clasele I și a II-a). Looul pe care îl ocupă necesitățile școlare în interesele de lectură ale cititorilor bibliotecilor școlare — atît de prezenți printre abonații bibliotecilor publice — va trebui să ducă la ridicarea limitei de vîrstă pînă la 16 ani, o dată cu generalizarea învățămîntului obligatoriu de 10 ani. În acest caz, desigur, adolescenții cuprinși în ultimele două clase ale școlii generale de 10 ani vor impune criterii noi în organizarea fondului bibliotecilor școlare. Față de obiectivele urmărite de biblioteca școlară — în primul rînd și dominant de satisfacere a nevoilor de lectură ridicate de procesul instructiv-educativ școlarilor dintr-o anumită instituție de învățămînt —, biblioteca publică pentru copii tinde să satisfacă toate cerințele de lectură ale cititorilor ei, în primul rînd cele legate de procesul de învățămînt, dar și independent de acesta, ca și indiferent de școala la care este înscris copilul. Biblioteca publică are un rol predominant în formarea gustului și criteriilor pentru o lectură independentă, permanentă, în formarea deprinderilor de citit. Biblioteca școlară adaptează serviciile ei unui proces de învățămînt, pe cînd biblioteca publică pentru copii are în vedere satisfacerea cerințelor unei grupe anume de cititori.

Pentru biblioteca publică, un interes deosebit trebuie să suscite categoria imediat următoare — a tinerilor absolvenți ai școlii generale —, care nu-și continuă studiile în învățămîntul mediu și profesional, care se află în plin proces de integrare socială, intră în producție, capătă responsabilități sociale (drept de vot, întemeierea familiei etc.). Acest interes este legat de menținerea preocupărilor pentru carte, a gustului acestei categorii a populației pentru lectură independent. În cadrul ei încep însă să se manifeste pregnant diferențieri în motivația lecturii, atît pe sexe, cît mai ales ca urmare a preocupărilor profesionale, fapt pentru care vîrsta nu mai operează atît de selectiv în formarea intereselor de lectură.

În relațiile bibliotecii cu cititorii, se simte nevoia unei delimitări mai nuanțate și a criteriilor socio-profesionale. În mediul rural, cerințele intelectuale (cadre didactice, ingineri, medici) nu se confundă cu ale funcționarilor, iar categoria „țărani” trebuie diversificată, cel puțin în perspectiva propagandei literaturii agrozootehnice pe profile agricole: culturi de cîmp, legumicultură, viticultură, zootehnic, mecanizatori agricoli etc.

Plecînd de la meserii, profesii și grade de calificare, un evantai și mai divers îl presupune mediul orășenesc. Eficiența acțiunilor bibliotecii în propaganda cărții, în îndrumarea lecturii crește însă o dată cu restrîngerea și omogenizarea cercului celor vizați de aceste acțiuni, pentru că numai în această situație este posibilă tratarea unor teme și subiecte care să antreneze participanții pe terenul unui interes comun. Noțiunea de grup, din punct de vedere al relațiilor bibliotecii cu cititorii, exprimă astfel de cercuri: membrii lor manifestă o comunitate de interese și gusturi de lectură, se regăsesc sub aceleași disponibilități intelectuale și artistice.

Grupul nu se circumscrie întotdeauna criteriilor socio-culturale amintite mai sus, reunind câteodată cititori de vârste, sexe, pregătire școlară diferite, dar manifestînd un interes comun. Este cazul, de exemplu, al iubitorilor de poezie, al celor pasionați după literatura de călătorii, al amatorilor cărții de știință în general ori de cosmonautică în special etc. Un grup se poate constitui chiar pe baza preferințelor pentru creația unui singur autor sau legat de receptarea, conformă unor afinități comune, a unei singure cărți. Biblioteca trebuie să sesizeze posibilitățile formării unor astfel de grupuri, să le cultive și să le lărgească, mai mult chiar, să-și bazeze ceea ce denumim „activitate de masă” pe existența acestor grupuri. Pe fondul interesului comun se asigură participarea celor implicați și, prin aceasta, și reușita și eficiența acțiunilor bibliotecii. Esențialul în relațiile bibliotecii cu publicul se realizează însă în raporturile directe dintre aceasta și cititor. Dacă în stabilirea coordonatelor politicii bibliotecare — începînd cu profilarea colecțiilor și sfîrșind cu activitatea de propagandă a cărții — structura socio-culturală a colecti-

vității, cerințele specifice categoriilor și grupurilor care compun această colectivitate sînt elemente obligatorii, necesare, ele nu sînt și suficiente, atîta timp cît nu acționează în legătura nemijlocită cititor-biblioteca. Or, tocmai posibilitățile bibliotecii publice de a-și fundamenta relațiile cu publicul la dimensiunile individului, persoanei, îi conferă acestea o altă caracteristică, un alt atribut de care nu beneficiază — decît în măsură mult mai restrînsă — celelalte instituții și mijloace ale sistemului culturii de masă. Se poate spune că natura relațiilor bibliotecii cu cititorii, didactica specifică acțiunii bibliotecare, pot demonstra în modul cel mai convingător teza justă după care acțiunea culturală de masă constă în efortul individual de însușire a tezaurului cultural unic, de către fiecare om aparținînd celor mai largi categorii sociale, și nu „masificarea culturii”, în sensul coborîrii acesteia la nivelul maselor, nici o specie derivată, un surrogat de cultură, produs secundar special creat pentru omul de rînd, dominat de primatul cantității și mediocrității.

Lectura fiind un proces psihic absolut individual, biblioteca nu poate și nici nu trebuie să acționeze împotriva naturii ei individuale, ci, din contră, să faciliteze contactul direct și personal între carte și cititor. De aici rezultă că individul nu trebuie considerat, în raporturile sale cu biblioteca, drept un element al unei serii, depersonalizat, categorisit, ci ca o entitate, ca un univers spiritual propriu, diferențiat, cu gusturi, preferințe și capacități de receptare distincte. Aceasta este piatra unghiulară a întregii construcții de metode, forme și maniere de lucru, în acțiunea de persuasiune, de îndrumare individuală a lecturii.

Atanase LUPU

Din partea Bibliotecii Centrale a M. F. A.

În 1970 se împlinesc 125 de ani de la înființarea Bibliotecii Miliției Moldovei (Iași 1845), bibliotecă care împreună cu cea a Școlii Militare din Țara Românească (București 1852) au fost unificate în 1860 constituind Biblioteca Ministerului de Război — actuala Bibliotecă Centrală a M.F.A. (între 1860 și 1890 Biblioteca Ministerului de Război, între 1890 și 1954, Biblioteca Mare-lui Stat Major).

În vederea organizării în mai 1970 a unei expoziții documentare rugăm bibliotecile care au în colecțiile lor cărți care au aparținut Bibliotecilor Miliției Moldovei (1845—1860), Școlii Militare din București (1852—1862), Școlii Militare din Iași (1858—1862) să le împrumute Bibliotecii Centrale a M.F.A.

Biblioteca Centrală a M.F.A. deține câteva din cărțile acestor biblioteci și aproape 200 de cărți din fondul inițial al Bibliotecii Ministerului de Război.

O parte din cărți au pe foaia de titlu unul din textele următoare: „Biblioteca Școlii de ofițeri Iassy”, „Bibliothèque Militaire Milice Moldave” sau ștampila cu textul „Biblioteca Ministerului de Război 1860” (în foto).

În afara cărților am dori să primim orice alte informații sau documente cu privire la existența și organizarea bibliotecilor militare românești între anii 1845—1900, cărți sau date privind Biblioteca Regimentului 2 infanterie organizată în anul 1865 la Craiova — prima bibliotecă militară românească de regiment — cărți care au aparținut unor eroi: maior Șonțu, maiorul Valter Mărăci-neanu, Ecaterina Teodoroiu, Constantin Godeanu, frații Racoteanu și alți eroi.

Bibliotecarii care pot comunica informații sau date despre existența unor documente sau cărți aparținând bibliotecilor militare românești între 1845 și 1900 sînt rugați să ne scrie pe adresa: **Biblioteca Centrală a Ministerului Forțelor Armate, Bulevardul Gheorghe Gheorghiu-Dej, nr. 2, Sectorul 6, București.**

ÎN ATENȚIA BIBLIOTECARILOR !

A apărut CONSULTAȚII DE BIBLIOTECOMIE. I. COMPLETAREA ȘI ORGANIZAREA COLECȚIILOR. Supliment pe anul 1969 al REVISTEI BIBLIOTECILOR. Costul lei 8.

Unitățile și persoanele particulare care au făcut comenzi către redacție pentru un număr anumit de exemplare sînt rugate să achite contravaloarea comenzii, după cum urmează :

— dacă prețul exemplarelor comandate nu depășește suma de lei 100 — prin mandat poștal către : I.S.I.A.P., București, Str. Brezoianu nr. 23—25, sector 7, specificînd pe mandat : PENTRU CONSULTAȚII DE BIBLIOTECOMIE.

— dacă prețul exemplarelor comandate depășește suma de lei 100 — prin virament, în cont I.S.I.A.P., nr. 64.03.01.40 B.N.R.S.R., București, Fil. sector 7.

Bibliotecarii din București pot ridica exemplarele comandate de la sediul revistei — str. Biserica Amzei nr. 5—7, sector 1, achitînd pe loc costul comenzii.

Deoarece CONSULTAȚIILE DE BIBLIOTECONOMIE au fost editate într-un tiraj redus, comenzile nu vor putea fi onorate decît pînă la data de 1 aprilie a.c.

В Н О М Е Р Е

З. Н. РИВЛИН и Г. Г. ФИРСОВ: <i>Ленин и библиотечная работа</i> (Конкретное воплощение ленинского взгляда на библиотечную работу)	67	Адриан ПЫРВУЛЕСКУ: <i>Те, кто не читает. Несколько предварительных соображений</i>	75
Флорика КАЛОЯНУ: <i>Владимир Ильич Ленин. 100-летие со дня его рождения. Рекомендательная библиография (III). Стихи Публицистика и путевые заметки</i>	72	Лидия РАУШ: «Газета книг». Момент из румынской библиографической печати	99
		Джордже РАДУ: <i>Финляндские библиотеки</i>	102
		Дан СИМОНЕСКУ: „Ioan Bianu, bibliotecar Ți Rumaniei” 35-letie со дня его смерти	107

EXTRAIT DU SOMMAIRE

Z. I. RIVLIN și G. G. FIRSOV: <i>Lé- nine et l'activité des bibliothèques</i> (<i>La matérialisation de la conception lé- niniste relative à l'activité des bi- bliothèques</i>)	67
Florica CALOIANU: <i>Uladimir Ilitch Lénine. 100 ans depuis sa naissance.</i> Bibliographie de recommandation (III) Vers. Articles de journaux et notes de voyage	72
Adrian PĂRVULESCU: <i>Ceux qui ne lisent pas. Quelques considérations préliminaires</i>	75
Lidia RAUȘ: „ <i>La Gazette des livres</i> ”. Un moment de l'histoire de la presse bibliographique roumaine	99
George RADU: <i>Les bibliothèques fin- landaises</i>	102
Dan SIMONESCU: „ <i>Ioan Bianu, le bi- bliothécaire de l'Académie Rouma- ine</i> ” 35 ans depuis sa mort	107

SUMMARY

Z. I. RIVLIN and G. G. FIRSOV: <i>Lenin and Library Work. (Lenin and Libraries' Activity. The materialization of Leninist conception concerning library work)</i>	67
Florica CALOIANU: <i>U. I. Lenin, 100 years since his birth. Selective bibliography (III). Poetry, Journalism and travel notes</i>	72
Adrian PĂRVULESCU: <i>The Unreaders. Some preliminary considerations</i>	75
Lidia RAUȘ: „ <i>Gazeta cărȚilor</i> [The Journal of Books]. One moment in the history of Romanian bibliographical press	99
George RADU: <i>Finnic Libraries</i>	102
Dan SIMONESCU: „ <i>Ioan Bianu, the Librarian of the Romanian Academy</i> ”. 35 years since his death	107

41000